

**Bilámá ledre bi
Matáyo
eké ní
Ledre gi ro búkú bi Matáyo
ní**

Matáyo eké búkú ba ne. Ni ngúru 'yì gi dongará 'yìmikása ga bi sokó doa gbre 'bi Yésu ní, ndìshìní kpá ndólo wo Lévi. Eké búkú ba gi ro 'dódo ledre káe zì ngíti géyì Yúda e kídí Yésu ni ne 'Yì yómo 'yì e bi kóo Lomo uku ledrea 'desì kídí nées ni kása wo óguné yómo 'yì e mbá ní. Matáyo tonó aka kóo fì éké ìrì bulúndu bulúndu Yésu. Zía kpá úku ledre fúó kídí miógu Yésu 'dodo go kídí ledre ga bi kóo nébì e ndìshìní úku yée gi roa ní, niyí za mbá ma'díi ledre e, menginí royé go tí cé káa zì bi kóo ndìshìní úku yée ní.

Zì Matáyo kpá uku ngíti ledre kídí Yésu ndìshì kóo 'dódo ledre kídí, 'Be 'bi Lomo ni gi ro kífú 'yì ga bi ndìshìní méngì ledre ga bi Lomo ili yée ní. Kápita 5-7 ukuní ledre gi ro ledre bi Yésu uku gi ro 'Be 'bi Lomo simi muruwayi ótoásá a kí ngíti géyì éyì e ní. Kápita 10 Yésu uku ledre gi ro bilámá ledre 'bi Lomo, kídí ni karanée ánga do sogo kánga za mbá. Kápita 13 Yésu uku ledre 'Be 'bi Lomo simi muruwayi ótoásá a kí ngíti géyì éyì e. Kápita 18 Yésu uku ledre gi ro toso miméngì ledre bi azé méngì a gi ro zía óto zée ndìshìzé bilámáze 'Be 'bi Lomo ní. Kápita 24-25 Yésu uku ledre kídí tú'dú ledre e niyí aka

méngi royé kí née ni nda fú ndá'baógu do sogo káṅgá. Odu búku ba uku kpá ledre gi ro ledre bi Yésu uku zí 'yi lódú kacíne e, idíní ndéré kí úku bilámá ledre 'bi Lomo zí kúfú 'yi e za mbá gi ro zíye kpá ídíye 'yi lódú kacíne e ní.

Uku ledre kpá gi ro mítónó ndísi 'bi Yésu do sogo káṅgá ndéréóguné gi simi sındí kadra bi nda'ba simi a komo ere ní. Tonó kí ledre gi ro mindíki wo, ledre gi ro babatíza ené, kí úzu éyí bi ndiki gi zí Satána ní, nda kí kúrú Lomo bi Yésu ma'dáa ndísi úku a zí 'yi e ní. Kpá kí ledre ga bi ndísi 'dódo yée zí 'yi e ní, nda kí ledre bi kóo ndísi 'dí'bióyó ndiyá gi ro 'yi e simi Galiláya ní. Búku ba uku kpá ledre gi ro mindéré Yésu bi kóo gi simi Galiláya simi Yerusaléma, kí ledre ga bi mengíní royé zía simi bi sındí kadra 'bi odu ndísi ené do sogo káṅgá ni go gbóo ní. Do úkúne kí miphéphé wo do mingbúngbu kágá, miúyu a nda kí miúru a.

*Ledre gi ro bulúndu bulúndu Kírésito Yésu
(Lúru kpá Lúka 3:23-38)*

¹ Ba ledre gi ro bulúndu bulúndu Kírésito* Yésu,† tonó gi ro ngére Dawídi ndéréóguné gi ro Abarayáma.

² Abarayáma ndiki Isáka.

Zí Isáka ndíki Yakóbo.

Zí Yakóbo ndíki Zúda e kí lúnduné e.

* **1:1** 1:1 Kírésito: Ini ledre gi simia kídí, 'yi bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní. † **1:1** 1:1 Yésu: Ini ledre gi simia kídí, Lomo yomo 'yi e.

³ Zí Zúda ndíki 'bi ené Peréze e kí Zéra. Mbágáye
'bi ené Tamára.

Zí Peréze ndíki 'bi ené Ézorono.

Zí Ézorono ndíki 'bi ené Ráma.

⁴ Zí Ráma ndíki 'bi ené Aminadába.

Zí Aminadába ndíki 'bi ené Nasóna.

Zí Nasóna ndíki 'bi ené Salamóna

⁵ Zí Salamóna ndíki 'bi ené Bowáza, ìrì mbágáa
Rába.

Zí Bowáza ndíki 'bi ené Óbede, ìrì mbágáa Rúta.

Zí Óbede ndíki 'bi ené Zése.

⁶ Zí Zése ndíki 'bi ené Dawídi bi kóo ni mongú
ngére ní.

Dawídi ndíki 'bi ené Solomóna, mbágáa ni
Beteseyída kára umbu kací Ẁríya.

⁷ Zí Solomóna ndíki 'bi ené Rebóma.

Zí Rebóma ndíki 'bi ené Abiyáza.

Zí Abiyáza ndíki 'bi ené Ása.

⁸ Zí Ása ndíki 'bi ené Zesofáti.

Zí Zesofáti ndíki 'bi ené Zeróma.

Zí Zeróma ndíki 'bi ené Uzíya.

⁹ Zí Uzíya ndíki 'bi ené Zotáma.

Zí Zotáma ndíki 'bi ené Áza.

Zí Áza ndíki 'bi ené Izikíya.

¹⁰ Zí Izikíya ndíki 'bi ené Manási.

Zí Manási ndíki 'bi ené Amóna.

Zí Amóna ndíki 'bi ené Zosíya.

¹¹ Zí Zosíya ndíki 'bi ené Zekíni, do ndíki
ngíti géyì lúnduga simi bi ezeokó Isiréle e
'di'biní yéé ndéré kíye simi Babelóniya ní.

¹² Gí do kací a bi Yúda e nda'baoguní 'bi eyé gí
simi Babelóniya ní,

zí Zekíni ndíki 'bi ené Seretiyéle.

Zí Seretiyéle ndíki 'bi ené Zerubábele.

13 Zí Zerubábele ndíki 'bi ené Abiyúda.

Zí Abiyúda ndíki 'bi ené Alikíma.

Zí Alikíma ndíki 'bi ené Azóra.

14 Zí Azóra ndíki 'bi ené Zadóka.

Zí Zadóka ndíki 'bi ené Akímu.

Zí Akímu ndíki 'bi ené Eluyúda.

15 Zí Eluyúda ndíki 'bi ené Eliyázara.

Zí Eliyázara ndíki 'bi ené Matána.

Zí Matána ndíki 'bi ené Yakóbo.

16 Zí Yakóbo ndíki 'bi ené Yoséfa o'do 'bi Mariya.

Née Mariya bi mbágá Kírésito Yésu ní.

17 Bulúndu Yésu niyí kóo miífiyé káa. Tonó gi ro Abarayáma ndéréóguné gi ro mongú ngére Dawídi, ndiki andání kóo ríki 'yi eyé e go kí'dí sokó doa eso (14). Do tónó ndíki ngíti géyi gi simi sındí kadra 'bi mongú ngére Dawídi ndéréóguné gi simi sındí kadra bi ezeokó Isiréle e 'di'biní yée ndéré kíye simi Babelóniya ní, kpá sokó doa eso. Zí ngíti géyi tónóye gi ore ndéréóguné gi simi sındí kadra bi arání Kírésito simi a ní. Ndiki andání ríki 'yi eyé e go kpá sokó doa eso.

Ledre gi ro mindiki Kírésito Yésu

(Lúru kpá Lúka 2:1-7)

18 Ledre gi ro mindiki Kírésito Yésu tonó kóo káa. Koróní kóo mbágáa Mariya zí ngíti o'do kí iriné Yoséfa. 'Dá'dá zí Yoséfa kí ówo royé kéne káa do o'do kí kára, zí Mariya ídine kí siminé, owú ma'dáa ogu yí ené simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo. 19 Gi zía bi Yoséfa ndişí méngi

‡ **1:18** 1:18 Koróní wo gi ro ófú a: Kací ondú 'bi Yúda e née sındí kadra simi bi i'biní lafa go tí lá 'dá'dá a gi zí o'do kí ndişiyé ndro kí me'bené káa do kára kí o'do.

ledre ga bi Lomo ili yée ní, kpá gí zía bi ili ené í'bí komokenyí ro do Mariya wá ní, zía kóo áyíne gí ro ótoómo wo lá wayí kenée 'yí e ndaní ówo a wá.

²⁰ Simi bi Yoséfa yeme roné go kenée ní, zí Ngére kása maláyika§ 'diya ógu úku ledre zía simi 'duru kídí, “Yoséfa bulúndu ngére Dawídi, ndá sómú ledre gí ro ótoómo kí 'dí'bi Mariya káa do me'beyí wá, owú bi simi a nées ogú ené gí zí 'yíma'dí wá, Lomo yeme yí ené ne simi roko'bu 'bí 'Dówúne. ²¹ Ni áráógu owú nées owúo'do, ídí ífí ìrì a Yésu, gí zía ni yómo 'yí ené e gí simi lúyú ledre eyé e.”

²² Ledre bi kóo Ngére ukui'bí tara ngíti nébì ní, mengí roné nées goó ne tí káa zí bi kóo uku ní kídí, ²³ “Karanées ngíti owúkára ku mbotu* ni ídí kí siminé, zía áráne owúo'do, do ndíşì ndólo wo Imanuwéle,” ledre gí simi a kídí, “Lomo ni kíze.”

²⁴ Simi bi Yoséfa urú ní, zía tí 'dí'bi Mariya káa do me'bené káa zí bi maláyika 'bí Ngére ogú úku a zía ní. ²⁵ Abú Yoséfa 'dí'bi tí Mariya go káa do me'bené yá, kotruní bi 'dú'du kéne wá, zaá gí zí Mariya árá owú bi siminé nées té kí, zí Yoséfa ífí ìrì a Yésu.

§ **1:20** 1:20 Maláyika e: Niyí lomo ga bi ndíşíní ndíşì kí Lomo komo ere ngára kuṙu'buyé ndaá káa zí 'yíma'dí e wá ní. Simi ngíti géyì sindí kádra e Lomo ndíşì kása yée do sogo kángá kí sanda ené zí 'yí e. * **1:23** 1:23 Owúkára ku mbotu: Ni owúkára bi owo aka ledre 'bí ya'dá e wá ní. **1:23** 1:23 Isáya 7:14

2

'Yì komokenzì e oguní simi Beteléme

¹ Gí do kací a bì kóo arání Yésu simi Beteléme ngítì gara simi káṅgá bì Yudáya simi bì kóo Eróde nì ore ne ngére ní, zì ngítì géyì 'yì komokenzì e óguyé gí gbére simi Yerusaléma ore, ² zíye ndúndu'yú kídí, “Owú bì arání wo káa do ngére 'bì Yúda e ona ba, nì 'dí 'da? Kele ené 'dodo ledre a go zize gbére 'dáa, óguzé ba óto úndrua.”

³ Simi bì ngére Eróde uwú ledre née kenée ní, zì bì sínýíne roa kí 'yì ga bì 'bì Yerusaléma ní mbá. ⁴ Zía ndóloyóko manda 'bì 'yì 'dáná éyì e, kí 'yì 'dódo lorù e, ndú'yú yée kídí, “Úwúsé kóo kídí niyí árá Kírésìto ma'dáa 'da?” ⁵ Zíye úkulúgu ledre kídí, “Ukuní kóo kídí, niyí árá wo simi Beteléme, káṅgá 'bì Yudáya ona. Ngítì nébì uku kóo kídí Lomo uku yaá,

⁶ “ ‘Beteléme, ndaá 'bì eyì lá dujú owú gara simi káṅgá 'bì Yúda e wá.

Mongú ngére nì karanée olúógù gí simiyí gí ona zía ídíne 'yì lúru bì kací 'yì amá e Isiréle e za mbá.’ ”

⁷ Née ní, zì Eróde ndólo 'yì komokenzì ga gére née simi ugu gí ro ówo a gí zíye lurúní kóo kele máa née kí be 'dì? ⁸ Zía úku ledre zíye kídí, “Ndérésé mu simi Beteléme gámásó'do owú máa née. Togú ndíkisé wo goó, ídísé ndá'baógu 'dódo bia zíma gí ro zíma kpá ndéréma óto úndrua.”

9 Simi bi ngére Eróde odro go zíye ní, zíye ólúóguyé ndéréye. Kele bi ndịsị útú zíye 'dá'dá ní, nzara zía kpá ólúóguné útúne zíye 'dá'dá. Zía ndéré tóroné té do 'be bi owú máa née ni simi a ní. 10 Niyí kóo kí mongú rokinyi kí lúru kele née kí útúne zíye kpá fú 'dá'dá. 11 Zíye ndéréóguyé ndíki Yésu kí mbágáne Maríya, zíye útúye do ngúrú sindíye óto úndru a. Zíye líkpí tara kombo eyé e, 'dí'biógú dábu kí abúrengú kí bilámá sù'bu mindonyo í'bí yée zí Yésu. 12 Nda go kí ndụlụ, zí Lomo ódroné zíye simi 'duru kídí ndaní ndá'ba gị 'dí zí Eróde wá, idíní ndéré gị do ngíti misi'di kpí.

Ngasání kí Yésu simi Ízibiti

13 Simi bi ya'dá ga gére née okpóní go ní, zí Ngére Lomo kása maláyika ógú ódroné zí Yoséfa simi 'duru kídí, “Dí'diya, ñnyísé mu kí me'beyí zíse 'dí'bi owú ba ngásá ndịsị kíe simi Ízibiti gị zía Eróde ayí go gámásó'do wo gị ro úfu a. Ídísé ndịsị íri 'búó togú mándólólúgu sée máa.” 14 Kpá tí akpa kí ndụlụ née, zí Yoséfa e kí me'bené 'dí'bi owú née, zíye ngásáye simi Ízibiti, 15 zíye ndịsịyé íri zí Eróde úyuné té kí. Ledre née 'dodo ini ledre gị simi ledre kóo Ngére Lomo ukui'bí zí ngúru nébì úku a ní kídí, “Mándólólúgu owú 'bí amá go gị simi Ízibiti.”

16 Simi bi Eróde owo kídí 'yí komokenzị ga gére née londoní née go ní, zí mimbé'dea ésíne zía kása asikíri ené e ndéré úfu owú ya'dá ga bi simi Beteléme ore kpá kí yée ga bi gbaá ore

ní mbá 'dá'ba. Tonóní úfu yée gi ro yée ga bi simibi eyé ni gbre ní ndá'baoguné nde. ¹⁷ Zí mongú lerí ídíne tí káa zí bi kóo nébì Yeremáya uku ní kídí, ¹⁸ “Do kará Isiréle e ndìsì ówù kí ini ini kí mbùmbùdù kí mongú lerí simi gara bi Ráma ní. Ndìsìní ini ini gi ro owù 'bi eyé e, gi zía ufuonzóní yée go mbá. Mbámíowù máa ga gère née iliní do úcúómo yée kí ini ini wá.”

Yoséfa nda'baoguní simi káṅgá eyé

¹⁹ Simi bi Eróde uyu nda go ní, zí maláyika 'bi Ngére Lomo ógúné simi 'duru zí Yoséfa simi Ízibiti ²⁰ zía úku ledre kídí, “Ìnyìsé mu kí me'beyì zise 'dí'bi owù zise ndá'basé simi káṅgá esé 'bi Isiréle e. Eróde bi kóo ayí gi ro úfu wo ní uyu go.”

²¹ Zí Yoséfa ìnyiyé kí me'bené 'dí'bi Yésu, yóo do ndá'bayé simi Káṅgá eyé 'bi Isiréle e.

²² Ábuwá Arakaláyo ni nda goó ne ngére do bi kací 'buné simi káṅgá bi Yudáya ní. Zí ngìrì méngì Yoséfa kí ndá'bané íri. Zí Lomo úku ledre zía simi 'duru, zíye nda ndéréye simi Galiláya.

²³ Ndìsìní nda kóo simi gara bi Nazeréta ní. Utúasá go kí ledre bi kóo ngíti nébì uku gi ro Kírésìto ma'dáa kídí, “Niyí ndìsì ndólo wo 'yì 'bi Nazeréta.”

3

Yiwáni uku kúrú Lomo zí 'yì e

(Lúrú kpá Mária 1:1-8, Lúka 3:1-18, Yiwáni 1:19-28)

1 Simi sɨndí kadra máa bi kóo née ní, ngíti o'do ni kóo bo kí ɨriné Yiwáni, ni 'yì Bábátízì 'yì e. Zía ndìsìné úku ledre 'bi Lomo zì 'yì e simi Yúdáyá gbála simi súwú ² kídí, “Ídísé mu óyóló'bó mimbé'desé, gɨ zía sɨndí kadra ni go gbóo gɨ ro zì Lomo bi komo ere ní ídine Ngére esé.” ³ Yiwáni ni o'do bi kóo nébì Isáya uku ledre a kídí,

“Yì ni karanée ndìsì ótrú ledre zì 'yì simi súwú kídí,
yémeómosé misi'di mu nzíyiné zì Ngére,
ídísé 'dózo yéme misi'di zía ní.”

4 Yiwáni ési kóo roné bongó bi u'yúní gɨ simi bi bangá bi Gémele ní, zía ódó roné ká'dá bi yemení gɨ simi saná ní. Mongú éyì miánu ené ni kóo mbíra kí tezì. ⁵ Tú'dú 'yì e ɨnyìní kóo gɨ simi Yerusaléma, kí yée ga bi gɨ simi káŋgá bi Yúdáyá ní, nda kpá kí 'yì máa yée ga bi gbóo gbóo kó'dú ngbuɾu bi Yeredéne ore ní mbá ndéréye úwú ledre 'bi Lomo gɨ tara Yiwáni. ⁶ Simi bi 'yì ga gére née ukuoguní lúyú ledre eyé e ní, zía bábátízì yée simi ngbuɾu bi ndoloní Yeredéne ní.

7 Simi bi lurú tú'dú Farusáyo e,* kí Sadúkáyo e† kí óguyé kí'dí bi ndìsì í'bì babatíza ní, zía úku ledre zíye kídí, “Sée ga bi ásé

3:3 3:3 Isáya 40:3 * **3:7** 3:7 Farusáyo: Née ngíti géyì Yúda ga bi ngárá ndití'dofuní do lorù bi Músa eké ní wá ní. Ngunḡuní ledre lomo e, kí ledre maláyika e kpá kí ledre miúrú 'yì e gɨ simi umbu. † **3:7** 3:7 Sadúkáyo: Née ngíti géyì Yúda ga bi ngárá ndití'dofuní do lorù bi Músa eké ní wá ní. Tí lá ngunḡuní eyé bi kídí lomo ro 'yìma'dí e ni bo, maláyika e niyí bo, 'yì e urúní gɨ simi umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bi 'yìmikása e 23:6-8.

bisinyíse káa zí kámá okó ní, ambí uku zíse ne ya ídísé ngásáoyó rosé gí zí simikesí 'bì Lomo bì nì ógụ dosé ní? ⁸ Togú kenée yá, ídísé méngí éyí bì nì 'dódo a kídí óyóló'bósé miméngí ledre esé go ma'díi ní. ⁹ Éyí ndaá kpá lóndo sée zíse sómụ ledre kídí Lomo nì ótoómo ledre zíse gí zía bì ásé bulúndu Abarayáma ní wá. Máúku zíse ma'díi tutú ga bì bi née, Lomo utúasá go óyóló'bó yée zíye ídíye káa do bulúndu Abarayáma. ¹⁰ Lomo nì go nzíyiné gí ro lágáónzó kágá e bì. Ma'díi, kágá máa wo bì aná bilámáne wá ní, nì lágáónzó a do úcụ a ku pho'dụ.

¹¹ “Mándísi bábátízí sée kí iní gí ro zíse óyóló'bó sómụ ledre esé. Tí lá gí do kacíma ngíti mongú 'yí nì ógụ, bì romo domá ní. Máútúasá gbawá í'díogụ wará ené gí sındí. Nì bábátízí 'bì ené sée kí roko'bu 'bì 'Dówú Lomo kí pho'dụ. ¹² Nì 'bì ené yí ené káa zí 'yí ócó komo kére ní. Nì léfeóto kére ené simi bilámá éyí, cící a née zía kótrụ a trịe do óngbóoyó a 'dá'ba.”

Yiwáni í'bí babațiza zí Yésu

(Lúru kpá Mária 1:9-11, Lúka 3:21,22)

¹³ Simi ngíti sındí kadra zí Yésu ínyiné gí simi kángá bì Galiláya ní ndéréne ngburu bì Yeredéne ní gí ro zí Yiwáni bábátízí née. ¹⁴ Zí Yiwáni úku ledre zía kídí, “Máili ba zíyí í'bí babațiza zíma yí, ógụ nda zíma ba lára a káa be 'dì?”

¹⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Yiwáni kídí, “Ba go bilámá sındí kadra gí ro zíyí bábátízí máa, gí zía

ilizé mbá ndịsi méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní.” Zí Yiwáni ngúngu a.

¹⁶ Zí Yiwáni go bábátízí wo. Simi bi olúogu gi simi iní ní, geré zí ere líkpí roné. Zía lúrúndiki 'Dówú Lomo kí ógụné doné káa zí kịrịkó'do ní.

¹⁷ Zí Lomo ódroné gi komo ere kídí, “Ba mbigí Owú 'bi amá, 'búa ofụ domá go, mááyí kí rokinyi gi zía.”

4

Satána uzu Yésu

(Lúru kpá Mária 1:12,13, Lúka 4:1-13)

¹ Gi ore zí 'Dówú Lomo 'dí'bi Yésu ndéré kie simi súwú gbála gi ro zí ngére 'bi bicayi lomo e úzu wo.* ² Zí Yésu ménginé simi súwú íri sịlị cị gbre (40) anu éyí† mbá wá. Zí 'bú nda go méngi wo kینگaya. ³ Zí Satána ógụné úku ledre zía kídí, “Togú áyí tí mbigí Owú 'bi Lomo yá, ídí úku ledre zí owú tutú ga bi bi ba idíní óyóló'bó royé káa do ambata gi ro záyí ánu a gi zí 'bú.”

⁴ Zí Yésu ìnyìné úkulúgu ledre zí Satána kídí, “Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Yìma'dí utúasá ídí trịdri lá duú gi zí éyí miánu wá. Kúrú Lomo ni óto 'yì e ne zíye ídíye trịdri.”

⁵ Gi do kací ledre née, zí ngére 'bi bicayi lomo e 'dí'bi Yésu ndéré ékí kie do mongú 'Dịcị 'bi Lomo

* **4:1** 4:1 Ngére 'bi bicayi lomo e: Iri a ni Satána. Ni manda 'bi maláyika ga bi ičiní okó ro Lomo do ụcụogu yée gi komo ere ní. Zí maláyika ga gére née nda ídíye go bicayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógu 12:9. † **4:2** 4:2 Órú tara 'yì: Simi ngíti géyì sịndị kadra Yúda e iliní ánu eyí wá gi ro í'bí royé íni ini zí Lomo. **4:4** 4:4 Gbre lorú 8:3

simi Yerusaléma‡ bi o'bóní ngbángbáne 'dága ní do úku ledre zía kídí, ⁶ “Togú áyí tí Owú 'bi Lomo yá, ídí mu lé'béútú bi 'dáa. Gi zía ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí,

“ ‘Lomo ni kása maláyika ené e

zíye sáká yíj,

káa bi áyí útú útru şindíyí ro tutú e ke.’ ”

⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Satána kídí, “Ni miékéne kídí, ‘Ndá úzu Ngére Lomo eyí wá.’ ”

⁸ Zí ngére 'bi bicayi lomo e kpá 'di'bi wo ndéré ékí kíe do mongú ngbángbá landa 'dága, zía 'dódo káŋgá e kí manda eyé e kí roko'bu ga bi zíye ní mbá zí Yésu. ⁹ Zía úku ledre zí Yésu kídí, “Togú útú cakaba bi zíyí óto úndrumá yá, éyí ga bi za mbá má'dódo yée zíyí née, mááyí í'bí yée zíyí.”

¹⁰ Zí Yésu úku ledre zí Satána§ kídí, “Ídí ìnyí gi cigíma íri, ni miékéne kídí, ídí óto úndru Ngére Lomo eyí zíyí ndíşiyí méngí dujú ledre ené.”

¹¹ Gi do kací ledre née ní, zí ngére 'bi bicayi lomo e ndéréoyó roné, zí maláyika e nda óguyé sáká wo.

Dosî moko 'bi Yésu

(Lúru kpá Máriko 1:14,15, Lúka 4:14,15)

‡ **4:5** 4:5 'Díçí 'bi Lomo: 'Díçí máa wo née ni dujú kíe'do simi Yerusaléma. 'Yí 'dáná éyí e ndíşini lengbe 'dáná éyí simia gi zía Lomo ni ore, gi ro zía ótoómo lúyú ledre 'bi 'yí e. **4:6** 4:6 Ke'bi

'bi Dawídi e 91:11,12 **4:7** 4:7 Gbre lorú 6:16 **§ 4:10** 4:10 Satána: Satána ni kóo maláyika. Zía síní do lafúne e, zíye nda ídiye ezeokó Lomo. Gi zí kényí née ní, zí Lomo ógóoyó gi komo ere 'dá'ba. Ni nda cakaba go ngére 'bi bicayi lomo e. Ólo 'Dódoógu 12:9. **4:10** 4:10 Gbre lorú 6:13

¹² Kací ledre née lu'bú wá, do ónzó Yiwáni 'yì Bábátízì 'yì e simi sígìni. Simi bì Yésu uwú kídí onzóní Yiwáni go simi sígìni ní, zía ìnyìné ndá'balúgu roné simi káṅgá bì Galiláya ní.

¹³ Ndìsì ené kóo simi Nazeréta ore wá, okpó geré miókpó simi gara bì Kapáranawúma ní. Gara máa née ni kóo do gbúróngó mìkavu Galiláya mì'dí simi káṅgá 'bì kufú 'yì ga bì Zebulúna kí Nafatáli ní. ¹⁴ Ledre née utúasá go kpìni kí ledre bì nẹ̀bì Isáya uku ní kídí, ¹⁵ “'Yì ga bì Zebulúna e kí Nafatáli e ní, ndìsìní ndìsì gbóo kó'dù mìkavu Galiláya, née Yúda e. 'Yì ga bì ndìsìní sága Yeredéne gì 'dí keṛì nda kí yée ga bì simi Galiláya ní, niyí 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní. ¹⁶ 'Yì ga bì ndìsìní kóo ndìsì simi mìtùluru ní, mongú bimióngó oṅu go zíye. Yée máa ga bì kóo ndìsìní 'bì eyé do bì bì umbu ndìsì í'bì 'do'dó ro 'yì e simi a ní, bimióngó oṅó go zíye.”

¹⁷ Gì simi sìnḍì kadra máa bì kóo née ní, zì Yésu tónóne úku ledre 'bì Lomo zì 'yì e kídí, “Ídísé óyóló'bó mimbé'desé zise ṅúṅgu ledre 'bì Lomo. Gì zía sìnḍì kadra ni go gbóo gì ro zía ídine káa do Ngére esé.”

*Yésu ndolo mizefì 'yì lódú kacíne e
(Lúrú kpá Mária 1:16-20, Lúka 5:1-11)*

¹⁸ Kadra kíé'do, Yésu ni go ndìsì ndéré do gbúróngó mìkavu Galiláya, zía lúrúndíki Simúna Pétero kí lúnduné Andiríya. Niyí go ndìsì ónzó mbírá kenzé eyé simi iní. ¹⁹ Zía ndólo yée kídí, “Óṅusé mu ndìsì lódú kacíma, gì ro

zíma óto sée káa do 'yì 'dí'biógu 'yì e zíma.”
 20 Simi bi uwúní ledre née kenée ní, geré zíye ótoómo mbírà eyé ore zíye ógu útúye do kací Yésu.

21 Zíye ókpóye gi ore 'dá'dá, zía ndíki Zebedíya kí wotíne e gbre, Yakóbo kí lúnduné Yiwáni. Niyí simi kuřúngba ndísi yéme komo mbírà eyé. Zí Yésu ndólo phirangá ga gére née gbrengrá kí lúnduné. 22 Geré zíye ótoómo mbírà eyé kí 'bùyé ore, do útúye do kací Yésu.

*Yésu yomo 'yì ndíyá e
 (Lúru kpá Lúka 6:17-19)*

23 Zí Yésu gámáne simi Galiláya mbá. Togú ogu ndiki 'yì e go simi 'Díçí Kótruro e,* niyí ndísi ini ini zí Lomo yá, zía 'dódo ledre 'bi Lomo zíye ore. Zía kpá úku bilámá ledre bi yeme gi ro 'yìma'dí e ní zíye. 'Yì ga bi niyí kí říkí ndíyá e royé ore ní, zía kpá yómo yée gi simi a. 24 Zí phanda ledre bi Yésu ndísi méngi a née ángané simi řiřgbére bi Súríya ní mbá. Zí tú'dú 'yì e ndísi óguyé kí říkí ndíyá eyé e zí Yésu ndísiné 'dí'bióyó a gi royé. 'Yì máa yée ga bi niyí kí dokéké simiyé, kí yée ga bi simi doyé sinyí go misínyí ní, nda kí yée ga bi kí umbu sındíye ní, zía yómo yée mbá. 25 Simi sındí kadra máa bi kóo née ní, zí tú'dú 'yì e ndísi óguyé zí Yésu. 'Yì ga bi gi simi Galiláya, kí yée ga bi gi simi gara bi Dikapólísi, kí Yerusaléma, kí

* **4:23** 4:23 'Díçí Kótruro: Née 'díçí ga bi Yúda e ndísiní kótruro royé simiyé gi ro ini ini zí Lomo kpá gi ro ndísi 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì eyé e simiyé ní.

káŋgá bi Yudáya, nda kí yée ga bi gi sága ngburu Yeredéne ní mbá.

5

Yésu 'dodo ledre zí 'yi e do landa

¹ Simi bi Yésu lurú tú'dú 'yi e niyí go ndişi ógu zíne kɔngaya ní, zía ékí ndişiné gá do landa. Zí 'yi lódú kacíga ógu ndişiyé cigí a. ² Zía tónóne 'dódo ledre zíye kídí, ³ “Úndru ni ídí zí 'yi ga bi ŋuŋguní ledre 'bi Lomo go ní, bilámá bi bi 'be Lomo komo ere 'dáa ní, ni ídí 'bi eyé. ⁴ Úndru ni ídí zí 'yi ga bi ndişiní ini ini gi zía bi bi síní royé misinyí ní, niyí karanée ídí kí rokinyi. ⁵ Úndru ni ídí zí 'yi ga bi ndişiní 'búó'bú royé mi'búó'bú ní, niyí ídí ye mɔngi do sogo káŋgá ba. ⁶ Úndru ni ídí zí 'yi ga bi 'bú kí kodró 'bi miméngi ledre ga bi Lomo ili yée ní doyé ní, niyí ídí ye miléreyé gi zí Lomo. ⁷ Úndru ni ídí zí 'yi ga bi ndişiní méngi bilámá ledre zí lafúye ní, Lomo ni kpá méngi bilámá ledre zíye. ⁸ Úndru ni ídí zí 'yi ga bi bisinyí ledre ndaá do mimbé'deyé wá ní, niyí lúru Lomo cú kí komoyé. ⁹ Úndru ni ídí zí 'yi ga bi ndişiní 'dí'biógu duú bilámá ledre dongará 'yi e ní, niyí ndişi ndólo yée Owú 'bi Lomo. ¹⁰ Úndru ni ídí zí 'yi ga bi ndişiní méngi yée bisinyíne gi zía bi ndişiní méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní, niyí ídíye 'be 'bi Lomo komo ere.

¹¹ “Úndru ni ídí zise simi bi 'yi e niyí ndişi úku sée, 'dó'do sée kí ndişi trótro tú'dú bisinyí ledre e rosé kí ɔanga gi zía bi ŋúŋgusé ledre amá ní. ¹² Bi nda síní rosé wá. Ídísé kúkugú kí

rokinyi, gi zía tákpásìlì esé ni ídí mongúne komo ere. Ndịsịnì kóo mēngì lárá nébì ga bì kóo gi zise 'desì 'dá'dá ní kpá kenée.”

To'do kí bimiónḡó

(Lúru kpá Máriaḡo 9:50, Lúka 14:34,35)

¹³ Zí Yésu kpá fú ndịsíné 'dódo ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, “Ásé do sogo káḡá ba káa zí to'do ní. Tí lá togú to'do nzulú go ní, ni útúásá áyálúgu roné káa be 'dì? Odu a dujú do léfeóyó a 'dá'ba zí 'yì e ndịsì gámáye doa.

¹⁴ “Nda kpá lá dujú to'do wá, ásé do sogo káḡá ba káa zí bimiónḡó ní, gi zía gara bì o'bóní wo có do landa 'dága ní, utúásá ené ló'bo wá. ¹⁵ Kpá kenée 'yì e unduní eyé pho'du ló'bu'dútu a sí pheré wá. Ndịsínì yì eyé óto a do nyára bi gi ro zía ḡḡó bi zí 'yì e 'dìcì ore mbá. ¹⁶ Mímēngì ledre esé idí idí bimiónḡó zí 'yì e gi ro zíye lúru bilámá mímēngì ledre esé zíye ndịsìyé mbófo 'Buse bi komo ere ní.”

'Dódo ledre gi ro loru

¹⁷ “Ndásé sómù a bì kídí máógu go 'dí'bióyó loru ga bì kóo 'bì nébì e ní wá, máógu yì amá tí lá gi ro zí 'dódo ledre eyé ídine ma'díi. ¹⁸ Máúku zise ma'díi, tí káa zí bì do sogo káḡá kí ere ni aka bo ba ní, utúásánì 'dí'bióyó ngíti owú ledre cúku'dée gi dongará ledre ga bì ekénì simi loru 'bì Lomo ní wá, 'búo togú ledre ga bì ekénì yée simi loru née mēngìní royé go mbá ní. ¹⁹ 'Yì bì asi go gi ro ledre kìé'do gi dongará ledre ga bì ekénì yée simi loru 'bì Lomo, zía sínyi do ngíti 'yì idí kpá ási kenée ní, 'yì máa née utúásá idí

kí ledrené owóowó 'be 'bi Lomo komo ere wá. 'Yì máa wo bi ni ngúngu ledre lorù 'bi Lomo zía ndìsìné 'dódotátá a zí lafúne e ní, ni ídí kí ledrené owóowó 'be 'bi Lomo komo ere. ²⁰ Gí zí kényì nées ní máúku zise, togú méngisè ledre ga bi Lomo ili yée ní rómo do Farusáyo e kí 'yì 'dódo lorù e wá, útúásásé ólú 'be 'bi Lomo komo ere wá.”

Úfu 'yì emengú

²¹ “Úwúsé ledre bi kóo ukuní zí bulúnduzé ga bi kóo 'desì ní go kídí, ‘Ndá úfu 'yì wá.’ ‘Yì bi ni úfu 'yì ní, niyí 'dècì ngbanga roa. ²² Tí lá máúku zise 'yì bi simi ndisì ésí bisinyíne ro lafúne e ní, niyí 'dècì ngbanga roa. Kpá kenée 'yì máa wo bi ni ndólo ezené yaá ni 'yì rifu ní, niyí 'dí'bi wo ndéré kíe kó'dù mingburoko 'yì 'dècì ngbanga e. Tí lá 'yì máa wo bi ni úku ledre yaá moko ndaá simi ezené wá ní, niyí úcù wo ku pho'dù bi ngará ilí wá ní.

²³ “Bi kenée ní, togú ili gáa go ndéré í'bí tákpásìlì sí mbayi, zíyì sómúndíki a kídí ledre ni bo dongarase kí ngíti 'yì yá, ²⁴ ídí ótoómo tákpásìlì nées dongá mbayi ore kí, zíyì ndéréyì zise yéme dongarase kí 'yì nées, zíyì nda ndá'baóguyì í'bí tákpásìlì eyì.

²⁵ “Togú lúyú ledre go ro ngíti 'yì, ili go ndéré kíyì do ngbanga yá, ídí ndéré zise yéme ledre nées kéne 'dá'dá gí zía kí ndéréne kíyì do ngbanga, káa bi ngére niyí í'bí yì do ónzó yì simi sígìni. ²⁶ Máúku zise ma'díi, áyí ídí simi

sìgìni ìri ólúógu wá 'búo togú kẹ̀sì bì iliní gì zíyì ní í'bí go mbá."

Ndá méngì 'berì wá

²⁷ "Úwúsé ledre kóo ukuní zí 'yì ezé ga bì kóna ní go kídí, 'Ndá méngì 'berì wá.' ²⁸ Tí lá máúku zise ma'díi, 'yì bì lurú kára zí 'bú kára máa née méngì wo ní, ndìsì go kí kára née simì sómú ledre. ²⁹ Togú komoyì bì do anú ayí óto yìi zíyì lúyú ledre yá, idí 'dí'bióyó komoyì máa née 'dá'ba. Nì bilámáne zí kẹ̀mbì éyì sínyíne gì royì gì zí wo bì do úcù kuru'buyì nyé ku pho'du ní. ³⁰ Kpá kenée togú sílìyì 'bì anú ayí óto yìi zíyì lúyú ledre yá, idí 'dí'bióyó sílìyì née 'dá'ba. Nì bilámáne zí kẹ̀mbì éyì sínyíne gì royì gì zí wo bì do úcù kuru'buyì nyé ku pho'du ní."

Ledre gì ro ótoómo kára

(Lurú kpá Matáyo 19:9, Máriko 10:11,12, Lúka 16:18)

³¹ "Ngítì 'dódo ledre ni kpá káa, 'o'do bì otoómo me'bené go ní, idí í'bí wáraga 'bì ótoómo ro'yì zí kára máa née.' ³² Tí lá máúku zise ma'díi, 'yì bì ótoómo me'bené lá gbékpíne ndáa gì zía bì méngì 'berì ní wá ní, oto kára née go 'yì méngì 'berì. 'Yì bì ni ofú kára bì o'do otoómo wo née ní, méngì 'berì go."

'Dódo ledre gì ro lóbú

³³ "Ngítì 'dódo ledre ni kóo kpá káa, zí bulúnduzé ga kóna 'desì ní kídí, 'Ledre bì lóbú go kó'dú Ngére Lomo ní, ndá óyóló'bó a wá idí

ídí do biné.' ³⁴ Tí lá máúku zíse, ndásé lólóbú kú wá, togú mbú lóbú ere, gí zía nées bi ndìsì 'bi Lomo. ³⁵ Ndásé kpá lóbú do sogo kángá wá gí zía Lomo ndìsì óto sındíne doa. Ndásé kpá gbawá lólóbú kí ìrì Yerusaléma, ni mongú gara 'bi Mongú Ngére. ³⁶ Ndá kpá lólóbú kí ìrì bì doyí wá, gí zía utúasá eyí ótoógu kémbì bìdo zía ídine bukúluné togú mbú bikenyíne ní wá. ³⁷ Bilámá a ídì úku lá éyí kíé'do, togú 'í' idí ídì 'ii,' togú 'í' idí ídì 'íi.' Míúkuókpó ledre káa zí yée ga gére ní ndìsì ógu gí zí Satána."

*Méngílúgu bisinyí ledre emengú
(Lúru kpá Lúka 6:29,30)*

³⁸ "Ngíti 'dódo ledre ni kóo kpá káa, zí bulúnduzé ga kóna ní kídí, 'Togú 'yì menjíni okó zí ngíti a útrulóko komo ezené yá, idíní kpá útrulóko 'bi ené. Togú utru'dewe so ezené yá, idíní kpá útru'déwe 'bi ené.' ³⁹ Tí lá máúku zíse, 'yì ndaá méngílúgu bisinyí ledre kí bisinyí ledre wá. Togú 'yì ongbo komoyí, idí óyó wo bi gí 'díkerì ní zía kpá óngbo a. ⁴⁰ Togú ngíti 'yì ilí ndólo yí kó'dú ngére e gí ro 'dí'bi ngúru bongó gí zíyí yá, idí 'dí'bi ngíti a tákpa ro wo bi kíé'do nées í'bí a zía. ⁴¹ Togú asikíri gaga yí ìmbì éyí ené, ndéré 'dógu ngbuṛu kíe kíé'do yá, idí ìmbì tátá a ndéré 'dógu ngbuṛu e kíe gbre. ⁴² Togú 'yì ombo éyí gí zíyí yá, komoyí ndaá ìndí kíe wá, idí í'bí a zía. Wo bi ilí sáká kèsì gí zíyí ní, idí í'bí a zía."

Ídísé óto 'bú ezeokóse e
(Lúru kpá Lúka 6:27,28,32-36)

⁴³ “Ngíti 'dódo ledre ni kóo kpá káa, zí bulúnduzé ga kóna ní kídí, ‘Ídí óto 'bú lafúyì e zíyì sógó ezeokóyì e.’ ⁴⁴ Tí lá máúku zíse, ídísé óto 'bú ezeokóse e, zíse ndìsìsè ìni ìni zí Lomo gi ro ngíti géyì 'yì ga bì ndìsìní méngì sée bisinyíne ní, ⁴⁵ méngì kéyì kenée, ni óto sée zíse ídísé mbigí owú ga bì 'bì 'Bùsé bì komo ere ní. Wo Lomo, ndìsì ótoómo kadra súwuné zí bisinyí 'yì e kpá kí bilámá 'yì e. Zíá ndìsìné kása ìní zí 'yì méngì bisinyí ledre kpá kí 'yì ga bì ndìsìní méngì ledre ga bì Lomo ili yée ní. ⁴⁶ Togú ótosé lá duú 'bú 'yì ga bì ndìsìní óto 'búse ní, Lomo ni nda í'bí tákpásílí zíse gí ro 'dí? Gba 'yì ga bì ndìsìní 'dó'dú usóru gí zí 'yì e ní ndìsìní méngì kéyì kpá kenée. ⁴⁷ Togú í'bí mandá lá duú zí lafúyì e ní, bilámá ledre bì ore romo do 'bì lafúyì e ní wo be? Née ndaá kpá ledre bì 'yì ga bì ñgunṅuní aka ledre 'bì Lomo wá ndìsìní méngì a ní wá? ⁴⁸ Kací kadra mbá, míméngì ledre esé idí ídí bilámáne káa zí bì míméngì ledre 'bì 'Bùsé bì komo ere ni bilámáne ní.”

6

Í'bí éyì zí 'yì lerí e

¹ “Ndásé 'dódo méngì ledre ga bì Lomo ili yée ní gí ro zí 'yì e lúru a wá, káa bì ásé zángá tákpásílí gí zí 'Bùsé Lomo.

² “'Yì ga bì ndìsìní lónodo royé kídí yée niyí mbigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní, ndìsìní méngì kéyì

kenée ye. Simi bi niyí go simi 'Díçí Kótruro e togú mbú do misí'di kí'dí bi 'yí e niyí ore tú'dú ní, ndişiní méngí kényi kenée gi ro zí 'yí e ndişí mbófo yée. Máúku zise, odu tákpásílí eyé goó dujú wo bi 'yí ga gére née i'biní zíye née. ³ Togú í'bí éyí go zí 'yí yá, ndá ócò tarayí káe zí 'yí e ówo a mbá wá. ⁴ 'Buyí bi komo ere 'yí ówo miótoécì ledre 'bi 'yí e ní, idí ówo a lá dujú ne gi ro zía í'bí tákpásílí zíyí.”

*Ledre gi ro ini zí Lomo
(Lúru kpá Lúka 11:2-4)*

⁵ “Mááyí kpá úku a zise, ndásé idí káa zí 'yí ga bi ndişiní lóndo royé togú niyí go simi 'Díçí Kótruro e togú mbú dogboru misí'di kí'dí bi tú'dú 'yí e niyí ore ní, zíye ndişí ñnyióguyé ndişí ini ini zí Lomo kí sómú ledre bi gi ro zí 'yí e ówo yée kídí yée niyí mbigí 'yí ga bi 'bi Lomo ní, 'yí ga bi ndişiní méngí kényi kenée ní, 'di'biní tákpásílí eyé go gi zí 'yíma'dí e, ndaá gi zí Lomo wá. ⁶ Togú íli ini ini yá, idí olú 'díçí, zíyí 'dútu mbotu kacíyí, zíyí ini ini zí 'Buyí bi komo ere ní ndoo simi ugu roné. Ni 'yí bi owo ledre ga bi do mimbé'de 'yí e ní mbá bú, ni í'bí tákpásílí zíyí ne. ⁷ Togú áyí go ini ini ma'dáa yá, ndá ndişí lála tú'dú ledre e ngbángáne káa zí 'yí ga bi owoní aka Lomo wá ní wá. Somúní 'bi eyé kídí Lomo ni úwú ini eyé gi zí tú'dú ledre ga bi yée niyí úku a ní. ⁸ Ndá idí káa zíye wá. Gi zía éyí ga bi íli yée ní, 'Buyí owo mbá bú 'dá'dá gi zíyí kí ndú'yú wo.

⁹ “Ini esé idí idí káa,

“ “Buzé komo ere,
 'yi e za mbá idíní óto úndruiyí,
 10 idíní ówo yi káa do Ngére eyé,
 idíní méngi ledre eyí
 do sogo kángá ona káa zí bi komo ere 'dága
 íri ní.
 11 Ídí í'bí éyí miánu ezé 'bi karaba zíze.
 12 Ídí ótoómo lúyú ledre ezé zíze
 káa zí bi ndişizé ótoómo a zí yée ga bi
 ndişiní lúyú rozé ní.
 13 Ndá úzu zée kíngaya wá,
 ídí yómo zée gi zí Satána.’

14 “Togú ótoómosé ledre go zí 'yi ga bi menginí
 sée bisinyíne ní, 'Buzé bi komo ere ní, ni kpá
 ótoómo ledre zíze. 15 Togú ótoómosé ledre zí 'yi
 ga bi luyúní ledre rosé ní wá, 'Buzé bi komo ere
 ní, ótoómo ené kpá lúyú ledre esé wá.”

Ledre gi ro órú tara'yi

16 “Simi bi ásé go órú tarasé ní, ndásé óto
 rosé zí do komosé ídine bisinyíne káa zí 'yi ga
 bi ndişiní lóndo royé gi ro do ówo a mbá kídí
 ásé go órú tarasé ní wá. 'Yi ga bi owoní Lomo
 wá ní, ndişiní méngi kéyi kenée ye. Máúku zise,
 yée máa ga gére née ndikiní tákpásílí eyé goó
 gi zí 'yima'dí e ndaá gi zí Lomo wá. 17 Abú ásé
 ndişí órú tarasé yá, simi komosé kí rosé mbá idí
 idí bilámáne káa zí bi lengbe ní. 18 'Yima'dí e
 ndaní ówo a bi ya ásé go órú tarasé ní wá, 'Buzé
 bi komo ere bi ndişí ówo ledre gi do mimbé'de
 'yi ní, idí ówo a lá dujú ne gi ro zía í'bí tákpásílí
 zise.”

*Ídísé óto komosé gí ro éyí ga bí komo ere ní
(Lúru kpá Lúka 12:33,34)*

¹⁹ “Ndásé 'dó'dúyóko éyí e zise do sogo kángá ona wá, gí zía ngánza nì ánu ngíti géyí, zí kundú ó'bó ngíti géyí, zí 'yí ugu e úgu ngíti géyí, zí éyí ga gére née síníyí eyé mbá. ²⁰ Bilámá a ídísé óto komosé gí ro éyí ga bí komo ere ní. Gí zía ngánza kí kundú kí 'yí ugu e ndaní eyé íri gí ro síníyíngó éyí ga gére née wá. ²¹ Kací kadra mbá, mímbe'desé ídí ídí gí ro éyí ga bí komo ere ní.

²² “Komosé nì káa zí miúndu pho'du ní, togú unduní pho'du bilámáne yá, áse lúru bí kací a drá mituluru ndaá. ²³ Togú komosé lurú bí bilámáne wá, áse ndísi fú lá simi mituluru. Kpá kenée togú bimíngó 'bí Lomo ndaá simisé wá, mituluru bí áse ídí simi a ní nì nda rómo mírómo.

²⁴ “'Yí kíé'do útúásá ídí káa do 'yí 'bí ngére e gbre wá. Nì óto 'bú wo bí kíé'do ní, zía sógó ngíti a misógó. Togú kenée wá, nì óto úndru ngíti a rómo do eze a. Ndá óto komoyí ro Lomo kpá ro éyí ga bí 'bí sága ba wá.

²⁵ “Ndásé ndísi sómú ledresé kíngaya kí rosé, ledre gí ro éyí miánu, iní miéwé, nda kí bongó e gí ro ési yée wá. Ndaá 'bí ené bí ledre trídriyé nì zí Lomo owóowó rómo do éyí miánu ní wá, ndaá 'bí ené bí ledre kuru'busé nì zí Lomo owóowó rómo do bongó ní wá? ²⁶ Lúrúsé aka lá dúyí solú e, yáká eyé ndaá, gbagba eyé ndaá kpá wá, 'Buzé bí komo ere ní ndísi lúru bí kacíye. Séé kí solú e, ambí romoní do lafúye ní ye, ndaá séé wá? ²⁷ Sómú ledre bí ndísiyé sómú a gí rozé kí

rozé ní, utúasá ené óto zée zíze lú'búze do sogo káṅgá ba wá.

²⁸ “Éyí bi ndìsìsè sómù simisè gi ro bongó gi roa ní 'di? Lúrúsé aka gba misúrú kágá ga bi ngará menginí moko wá ní, Lomo ndìsì kpá fú óto lámá royé. ²⁹ Abú kpá za cú Solomóna mongú ngére bi kóo 'bi Isiréle e ní, kí tǔ'dù bilámá bongó ga bi kóo zíne ní mbá, lámá bi kóo roa ní, romo ené do lámá bi ro misúrú kágá e ní wá. ³⁰ Togú bi Lomo oto lámá bú ro éyí ga bi káa zí súwú e, karaba niyí ídí bilámáye kílondó gaganí go zíye áráónzó royé ní, ala nda sée ga bi kí ledresé zía owóowó ní? Éyí bi ṅúṅgusé ledre 'bi Lomo kí roko'buné gi zía wá ní 'di?

³¹ “Ndásé ndìsì sómù ledre bi kídí, azé ánu karaba 'díya, azé ndíki iní éwé a 'dáya, azé ndíki bongó ési a 'dáya ní wá? ³² 'Yí ga bi ṅuṅguní ledre 'bi Lomo wá ní ndìsiní sómù ledre kenée ye. 'Bùsè bi komo ere ní, owo yí ené éyí ga bi ílisé yée ní mbá bú. ³³ Mizefi ledre, ídísé óto Lomo kí ledrené owóowó, zise ndìsìsè méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní. Éyí ga bi za mbá ílisé yée ní, ni í'bí yée zise.

³⁴ “Ndásé ndìsì sómù ledre ga bi 'bi kílondó ní wá, kílondó owo ledre ga bi gi roné ní ne. Ídísé óto komosé òyú gi ro ledre ga bi 'bi karaba ní ní.”

7

*Ndá 'dècì ngbanga lafúyì e wá
(Lúru kpá Lúka 6:37,38,41,42)*

1 “Ndá 'déci ngbanga lafúyì e wá, káa bi Lomo ni kpá 'déci ngbangayì ke. 2 Gì zía misi'di bi ndìsì 'dí'bi a 'déci ngbanga lafúyì e doa née ní, Lomo ni 'dí'bi kpá wo 'déci ngbangayì doa. Éyì bi méngì kíye ní, ni méngì kpá wo kíyì.

3 “Éyì bi ndìsìsè úku ledre owù lúyú ledre 'bi lafúse e bi cúku'dée ní kí roko'buné rómo do 'bi esé m̀ingburoko lúyú ledre e g̀ì zía ní 'di? 4 Áyì úku ledre zì ezeyì yaá née idí 'dí'bióyó owù cìcì éyì g̀ì komoa lárá a káa be 'di? Simì bi útúásá eyì lúrúndíki mongù kuru'bu éyì bi komoyì ní kí royì wá ní. 5 Sée 'yì ga bi ndìsìsè lóndo rosé g̀ì ro zì 'yì e ówo sée ní, idísé 'dí'bióyó mongù kuru'bu éyì bi komosé ní kí, g̀ì ro zì komosé idíne drá, áse nda fú 'dí'bióyó owù cìcì éyì g̀ì komo lafúse.”

6 Zì Yésu kpá úku ngíti ledre kídí, “Ndá í'bí éyì bi 'bi Lomo ní zì ìsì wá. Éyì bi ni m̀irírine bilámáne káa zì dábu ní, ndá úcuóto a kó'dù mukùrù e bi wá, niyì ndìsì 'dítí sínyi a. Zíye ndá'bayé náná báyi simìyì nzéré nzéré.

*Éyì bi ìli ní, Lomo ni í'bí a zíyì
(Lúrú kpá Lúka 11:9-13)*

7 “Éyì bi ìli ní, idí ómbo a Lomo ni í'bí a zíyì. Éyì bi ndaá zíyì wá ní, idí gámásó'do a áyì ndíki a. Idí kóko mbotù, Lomo ni líkpí a zíyì. 8 'Yì bi ndìsì ómbo éyì ní, niyì í'bí a zía. 'Yì bi ndìsì gámásó'do éyì ní, ni ndíki a. 'Yì bi ndìsì kóko mbotù ní, niyì líkpí a zía.

9 “Ambí ni dongarése ore ne togù owù 'bi ené ombo ambata yá zía 'dí'bi tutú í'bí a zía ní?

¹⁰ Togú ombo kénzé yá, zía 'dí'bi kámá í'bí a zía ní? ¹¹ Tí bi ásé 'yì lúyú ledre e ní, ówosé kací í'bí bilámá éyì e bú zí owú 'bi esé e. Bi kenée ní, 'Buse bi komo ere ní, ni nziyiné gí ro í'bí bilámá éyì zí 'yì bi ombo ní rómo do 'bi esé. ¹² Bi goó kenée ní, simi ledre mbá ídí méngì zí 'yì e éyì bi íli zíye méngì a zíyì ní. Ledre née kotru goó zaá ledre gí ro ledre lorù kí ledre gí ro nébì e mbá.

Owú mbotu kí owú misi'di
(Lúru kpá Lúka 13:24)

¹³ “Ídí ólú 'be 'bi Lomo gí do owú mbotu bi cúku'dée ní. Mongú mbotu bi wé, kí mongú misi'di bi ngúo ní, tú'dú 'yì e ndişiní ndéré gí doa zí umbu. ¹⁴ Tí lá owú mbotu kí owú misi'di bi cúku'dée ní, 'yì e cúku'dée niyí ndéré gí doa lá ye ndiki tridri.

Bilámá miáná kágá
(Lúru kpá Lúka 6:43-45)

¹⁵ “Komosé ídí ídí rosé gí zí nébì ga bi 'yì ranga e ní. Niyí ógù zise kí bilámá tosoyé lá gí 'dí sága, tí lá nda mi'dí simi, niyí yì eyé káa zí bangá sinyí e ní. ¹⁶ Ásé ówoyeme yée dujú gí ro miánáye. 'Yì e utúasáni go 'déci mánga gí komo kìnì togú mbú goófo gí komo ngéyé? ¹⁷ Kpá kenée bilámá kágá ndişì ána dujú bilámá miánáne, bisinyí kágá ána 'bi ené kpá dujú bisinyí miánáne. ¹⁸ Bilámá kágá ána ené bisinyí miáná kágá wá, bisinyí kágá ána ené kpá bilámá miáná kágá wá. ¹⁹ Kágá máa yée ga bi iliní ána bilámá miánáye wá ní, mिंगí a ni lágáoyó a 'dá'ba do óngbó a. ²⁰ Bi kenée ní, ásé

ówoyéme nébì ga gére née gì zí miméngì ledre eyé.

Mbigí 'yì lódú kací Yésu
(Lúru kpá Lúka 13:26,27)

²¹ “Ndaá 'bì ené bì kídí 'yì ga bì za mbá ndìşinì ndólo máa Ngére, Ngére ní, niyí ólú mbá 'be 'bì Lomo komo ere ní wá. Duú wo bì ndìşì méngì ledre ga bì Babá ili yée ní, ni ólú duú ne íri. ²² Kadra bì Lomo ni 'dècì ngbanga 'yìma'dí e ní, tú'dú 'yì e niyí ndólo máa, 'Ngére, Ngére.’ Zíye ndìşì úku ledre kídí, ndìşizé kóo úku ledre eyì ze zí 'yì e kí roko'bu bì kóo í'bí zíze ní, zíze ndìşizé lágaóyó dokéké e gì simì 'yì e kí ìrìyí, zíze kpá kí méngì mìngburoko ledre ga bì kí roko'buyé ní. ²³ Tí lá Mááyí úkulúgu ledre zíye máyá, 'Máowo amá sée wá, ídísé ìnyì gì romá íri sée 'yì luyú e.’

'Yì komokenzi
(Lúru kpá Lúka 6:47-49)

²⁴ “Bì kenée ní, 'yì bì ni úwú ledre bì mááyí úku a ba, zía óto a simì moko ní, ni go káa zí 'yì bì úbú 'dìcì ené, do landa zí sù 'dìcì ma'dáa ídìne ngírì ní. ²⁵ Abú iní ni é'dì kí mongú síli siminé ndìşì ílìne ro 'dìcì née, zí ngburu úcuyé gì roa yá, nduru wá gì zía otoní sù a go ngírì. ²⁶ Kpá kenée, 'yì máa wo bì ni úwúómo ledre bì mááyí úku a ba lá kí mbílìne ní, ni go cé káa zí bicayi 'yì bì ubú 'dìcì ené do sayi ní. ²⁷ Simì bì iní ni é'dì, zí ngburu e úcuyé, zí mongú síli óguné ndìşì kízì 'dìcì née ní, ni geré nduru sínyi roné bisinyíne.” ²⁸ Simì bì Yésu ukuonzó ledre ga gére zíye kenée ní, zía lútùne komoyé, zí tarayé ìdrìne

mbá miḍdrí gí zí 'dódo ledre ené, ²⁹ gí zía 'dódo ledre ené ni káa zí 'yì bì kí roko'bu zíne, ndaá 'bì ené káa zí 'bì 'yì ga bì 'yì 'dódo lorù e ní wá.

8

*Yésu yomo o'do bì kí umbunonó roné ní
(Lúru kpá Máríko 1:40-45, Lúka 5:12-16)*

¹ Simi bì Yésu nditiogu gí do landa kí 'dódo ledre zí 'yì e ní, zí tú'dú 'yì e kpá útúye do kací a. ² Zí ngíti o'do kí umbunonó roné ógu útúne gbri do ngúrú sɛndíne kó'dú Yésu ɛngúngú roné kídí, “Áko Mongú 'yì, togú utúasá go kací komoyí, ídí yéme máa zí romá ídíne drá.”

³ Zí Yésu 'dózo sílíne óto a ro o'do nées zía úku ledre kídí, “Máíli go kenée royí eme mu.” Geré zí umbunonó nées úkúne gí roa. ⁴ Zí Yésu lóru wo o'buó'bu kídí, “Éyí bì mengí roné zíyí nées ndá aka geré úku a zí 'yì e wá. Ídí aka ndéré zí 'yì 'dáná éyí, togú lurú royí utúasá kací komoa go yá, ni ɛngúngu a kídí ì, royí eme go. Zíyí nda 'dí'bì bangá ndéré ɛngóonzó a gí ro í'bílúgu mbófo éyí kée zí Lomo káa zí bì ni miékéne simi lorù 'bì Músa ní. 'Yì e niyí geré ówo a mbá kídí royí eme go.”

*Ngúru mongú 'yì 'bì asikíri e ɛngungu ledre 'bì
Lomo
(Lúru kpá Lúka 7:1-10, Yiwáni 4:43-54)*

⁵ Simi bì Yésu nda'baogu simi gara bì Kapáranawúma ní, zí ngúru mongú 'yì 'bì

asikíri e* 'bi káṅgá 'bi Róma ógṁné úku ledre zí Yésu kídí, ⁶ “Mongú 'yì, 'yì 'bi moko amá ni 'be 'dáa mi'dó'dóne kíngaya kí ndíyá umbu sɛndí, ni mi'dú'duné gɛ zía bi.”

⁷ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Bílámáne mááyí ógu yómo wo gɛ do ndíyá máa née.”

⁸ Zí mongú 'yì née úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, mááyí 'yì lúyú ledre, utúasá zíyì óguyì zíma 'be wá. Ídí lá úku kása kúrúyì zí 'yì 'bi moko amá máa née ómoné. ⁹ Gɛ zía mándíṣì méngì moko sɛ sɛlì mɛngburoko 'yì ga bi domá ní. Zíma nda kpá ídíma mongú 'yì do ngíti géyì 'yì e. Mááyí úku ledre zí ngíti a kídí, ‘Ídí ndéré 'dáa’ zía tí ndéréne, Mááyí ndólo ngíti a kídí, ‘Ógu mu,’ zía tí ógṁné. Mááyí úku ledre zí 'yì 'bi moko kídí, ‘Ídí méngì moko ba,’ zía tí méngì a.”

¹⁰ Simi bi Yésu uwú ledre née kenée ní, zía úku ledre zí 'yì ga bi ndíṣíní lódú kacíne ní kídí, “Máúku zíse ma'dú, simi kúfúse Isiréle e za mbá, mándíki aka 'yì kí ledre 'bi Lomo do mimbé'dené káa zí o'do ba wá. ¹¹ Karanée 'dá'dá íri, ríkí sɛ do 'yíma'dí e gɛ simi káṅgá eyé e mɛngúngúcu a niyí ndéré zíye ndíṣì kótrɔ royé ndro simi ayímbi 'be 'bi Lomo kí Abarayáma e kí Isáka e kí Yakóbo e, mɛngburoko 'yì ga kóna ṅuṅguní ledre 'bi Lomo go 'dá'dá ní. ¹² Kúfú Isiréle e mbá niyí kóo ndéré ndíṣì 'be 'bi Lomo simi rokinyi née íri ye. Tí lá gɛ zía bi ilíní zí Lomo ídíne ne Ngére eyé wá ní, utúasání lolu ídí íri wá. Niyí úcu yée simi mongú mituluru kí'dí bi

* **8:5** 8:5 Mongú 'yì 'bi asikíri e: Nì mongú 'yì bi ndíṣì lúru bi do asikíri e miya (100) ní.

'yi e niyi ndisi mbumbudu ki nana do soyé gi zi eyi miowo ni.”

¹³ Zi Yesu uku ledre zi mongu 'yi gaa ogu ndu'yu wo ni kidi, “Nda'ba mu 'be. Ngungu ledre eyi oto 'yi ndiya eyi go zia omoné.” Geré zi ndiya ukune gi ro 'yi 'bi moko nee 'be iri.

*Yesu yomo tu'du 'yi e gi do ndiya
(Luru kpa Mariko 1:29-34, Luka 4:38-41)*

¹⁴ Simi bi Yesu nderéogu 'be 'bi Pétero ni, do uku ledre zia kidi ro towu Pétero iri miri ni mi'du'duné gi zia bi. ¹⁵ Zi Yesu olune zia 'dici iri, zia 'di'bi silia lala sikpi wo 'daga, geré zi simi sana a émené. Zia tonone yeme eyi mianu zi Yesu ki 'yi ené ga gére ni.

¹⁶ Nda simi bi kadra utu go ni, zi tu'du 'yi e 'di'biogu 'yi eyé ga bi ki dokéke e simiyé ni zi Yesu. Zia la uku kurué, zi dokéke e oluguyé mbá gi simi 'yi ga bi gaa oguni kiye zia ni. Zia kpa yomo tu'du 'yi ndiya e. ¹⁷ Ledre nee mengi rone go ti kaa zi bi koo nebi Isaya uku ni kidi, “Di'biyó ndiya gi rozé,
zia 'di'biyó eyi miowo gi rozé.”

*Lodu kaci Yesu ndaa owu ledre wa
(Luru kpa Luka 9:57-62)*

¹⁸ Simi bi Yesu luru tu'du 'yi e niyi kpa fu cigine ore ni, zia uku ledre zi 'yi lodu kacine e kidi, yee 'doguni aka bi mu saga mikavu Galilaya gi 'di kerí. ¹⁹ Inyini aka ndéré wa, zi nguru 'yi 'dodo loru 'bi Musa ogune uku ledre zi Yesu kidi,

“Mongú 'yì, máìli zíze ndéréze kése gì do bi bi ìli ndéré doa ní.”

²⁰ Zí Yésù úkulúgu ledre zí o'do née kídí, “Lúró goó, gba o'do bangá e emení gì zíma ye gì zía niyí kí gu eyé e ndíṣì 'dú'du simi a. Solú e niyí kí 'dìcì eyé e ndíṣiní 'dú'du simi a. Tí lá Maa bi Owú 'bi 'Yíma'dí ní, gba bi 'dówúro ndaá zíma wá.”

²¹ Zí ngúru 'yì lódú kacíga ìnyìné úku ledre zía kídí, “Ngére, babá ngoko go, ìli aka zíma ndá'bamá óto wo kí zíma ndá'baógumá lódú kacíyì.”

²² Zí Yésù úkulúgu ledre zía kídí, “Yì ga bi niyí go káa zí umbu 'yì e gì zía bi ñgunṣuní ledre 'bi Lomo wá ní idíní óto wo. Ógú 'bi eyì mu lódú kacíma.”

Yésù ucuomo mongú síli kí ìli

(Lúró kpá Mária 4:35-41, Lúka 8:22-25)

²³ Nda gì ore zía ékìne simi kuṣungba, zí 'yì lódú kacíga ékì lódú kací a, Yóo zíye ndéréye.

²⁴ Niyí aka lá cìkì simi yana iní, zí mongú síli óguné kpì kpì kpì ndíṣì ìlì iní gbuwa gbuwa simi kuṣungba. Yésù ni yì ené kóo mi'dú'duné. ²⁵ Zí 'yì lódú kacíga ndéréye úru wo kídí, “Ngére, 'di'diya yómo zée mu azé go úyu.”

²⁶ Simi bi Yésù ñnyìogú ní, zía úku ledre zíye kídí, “Érésé ngiri gì ro 'di, 'desì ba ñgunṣusé aka esé ledremá kíngaya fú lá wá?” Zía ñnyìóguné 'dága úku ledre zí mongú síli née zía tóroné zí bi ìdíné síí.

²⁷ Zí tara 'yì ené ga gére née ìdríne mbá miìdrì zíye ndíṣì úku ledre dengbíye kídí, “Bi káa lará 'yì 'di? Bi síli uwú kúrú a gba ne ní.”

*Ya'dá e gbre kí dokéké simiyé
(Lúru kpá Mária 5:1-20, Lúka 8:26-39)*

²⁸ Simi bi 'doguní bi go sága gi 'dí kerí ní, zíye ndéréóguyé simi owú do 'be 'bi 'yi ga bi ndişiní ndólo yée Gadára e ní. Niyí aka çikí do misi'di, zí ngíti géyi ya'dá e gbre kí dokéké simiyé, bi gámá 'yi e ndaá gi do misi'di nées gi zí rará bi ro ya'dá ga gére nées wá. ²⁹ Zíye úku ledre zí Yésu kídí, “Yí, Owú 'bi Lomo, éyi bi íli gi zize ní 'di, ógu liṅgi ba go gi ro 'decì ngbanga rozé 'dá'dá gi zí sṅindí kadra 'bi 'decì ngbangazé?”

³⁰ Ábuwá mukúrú niyí yi eyé kóo gbóo ore ndişí ánu éyi eyé. ³¹ Zí dokéké ga bi simi ya'dá ga gére ní ṅúṅú royé zí Yésu kídí, “Togú ili lágaóyó zée gi simi ya'dá ga ba yá, idí kása zée ndéré ndişí simi mukúrú ga bi 'dáa ba.”

³² Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Nderení mu ólú ndişí simi mukúrú ga gére ní.” Geré zíye ndéréye. Simi bi olúní go simi mukúrú e ní, zí mukúrú e údúyè rú gi dogboṛu landa ngásá útúye simi mikavu do úyuyé mbá. ³³ 'Yi ga bi ndişiní lúru bi kací mukúrú ga gére ní, simi bi lurúní ledre bi Yésu mengi nées kenée ní, zíye ngásáye úku 'dódo a zí 'yi e simi gara. ³⁴ Zí 'yi e gi simi gara girí óguyé úku ledre zí Yésu idí ólúógú gi simi gara eyé gi ona 'dá'ba.

9

*Yésu yomo ngíti o'do bi ni migigírí ní
(Lúru kpá Mária 2:1-12, Lúka 5:17-26)*

¹ Zí Yésu ìnyìné ékìne simi kurúngba, 'dógu bi ndéréne simi gara bi ndìsì ndìsì simi a ní. ² Nda go 'be íri, zí ngíti géyì 'yì e ìmbíògù ngíti owúphìrangá bi ni mìgìgìrì ní zía kí gbagbara. Zí Yésu owo a kídí 'yì ga gére née owoní go ya née ni útúásá yómo wo. Zía úku ledre zía kídí, "Owú 'bi amáa ídí ódó mimbé'deyì, máótoómo lúyú ledre eyì go."

³ Geré zí ngíti géyì 'yì 'dódo lorú ìnyiyé úku ledre dengbìye kídí, "Uku sinyi ledre go, otoasá roné go kí Lomo."

⁴ Tí lá zí Yésu ówo sómù ledre eyé née, zía úku ledre zíye kídí, "Éyì bi mimbé'desé ni gí zía bisinyíne kenée ní 'dí? ⁵ Wo be 'di ni née mi'diyíne zíma úku a, 'Máótoómo lúyú ledre eyì go,' togù mbú, 'Ìnyìògù mu 'dága tónó gámáyì?' ⁶ Tí lá gí ro zíse ówo a kídí Owú 'bi 'Yìma'dí ni kí roko'bu zíne gí ro ótoómo lúyú ledre 'bi 'yì e do sogo káṅgá ona," zía úku ledre zí mìgìgìrì ba kídí, "Ìnyìògù mu 'dí'bi gbagbara eyì zíyì ndá'bayì 'be." ⁷ Tí ma'dí zí o'do née ìnyìògùnè ndá'bané 'be. ⁸ Simi bi tù'dù 'yì e lurúní ledre née kenée ní, zí ngìrì méngì yéé kíngaya, zíye ndìsìyè mbófo Lomo bi i'bí roko'bu kenée zí 'yì e ní.

Yésu ndólo Matáyo

(Lúrú kpá Mária 2:13-17, Lúka 5:27-32)

⁹ Káa zí bi Yésu ni go mindéréókponé ní, zía ndíki ngíti o'do kí ìrìnè Matáyo simi mákitabu ni 'yì 'dó'dù usóru, Yésu ya zía ní, "Ídí lódù kacíma," Zí Matáyo útúne do kací a.

10 Simi bi Yésu niyí go zí Matáyo 'be kí 'yi ené e do bi éyí miánu ní, zí tú'dú 'yi 'dó'dú ụsọru e kí ngíti géyi 'yi luyú e, ógụyé zíye ndịsi ánu éyí kí Yésu nda kí 'yi lódú kacíga. 11 Zí ngíti géyi Farusáyo e ógụye úku ledre zí 'yi lódú kací Yésu ga gére née kídí, “Éyí bi mongú 'yi esé ndịsiní ánu éyí kí 'yi 'dó'dú ụsọru e kpá kí 'yi lúyú ledre e gị zía ní 'di?”

12 Simi bi Yésu uwú ledre ba ní, zía úku ledre zí Farusáyo ga gére née kídí, “Yi bi ndiyá ndaá roa wa ní gamáso'do ené dokotóro wá, tí lá 'yi ndiyá e ndịsiní gámásó'do dokotóro ye. 13 Tí lá ndérésé mu zise gámásó'do ini ledre gị simi ledre bi Lomo uku kídí, ‘Máli idísé ídí 'yi ówo ledre kí 'yi e, ndaá 'bi ené 'dáná éyí esé e wá.’ Gị zía máogụ amá gị ro bilámá 'yi e wá, yi ené gị ro bisinyí 'yi e.”

*Ndu'yúni Yésu gị ro ledre órú tara'yi
(Lúru kpá Mária 2:18-22, Lúka 5:33-39)*

14 Nda simi ngíti sílì, zí 'yi ga bi ndịsiní lódú kací Yiwáni Babatiza ní ndú'yú Yésu kídí, “Mongú 'yi, zée kí Farusáyo e ndịsizé órú tarazé, tí lá 'yi lódú kacíyi orúní 'bi eyé tarayé wá gị zí 'di?”

15 Yésu ya zíye ní, “Yi ga bi nderéní ófú kára, mikánda adrúgu ni dongaraye ní, lerí mengi yée wá. Lerí ni mengi yée simi bi 'di'bioyóní wo gị dongaraye go ní.

16 “Ngíti a, 'yi utúasá ícì 'dùtù ụngú bi ro kuřú bongó ní kí mikánda a wá. Mikánda bongó née

ni ngúrógú zía lálalófo kuřú a née kí mongú unğú. ¹⁷ Kpá kenée, 'yì e utúasání lótó le'yì simi kuřú ndoko wá. Togú lotóní yá, le'yì née ni ú'bu geré zí kuřú ndoko née ndóko ené zí le'yì kúkúónzó roné bi. Idíní lótó le'yì simi mikánda ndoko gi ro zí ndoko e kí le'yì ídíye mibándáye.”

Yésu yomo kára 'yì ndíyá

(Lúru kpá Máriaiko 5:21-43, Lúka 8:40-56)

¹⁸ Cìkì ore, zí ngúru mongú 'yì ógu útúne gbri kó'dú Yésu úku ledre kídí, “Nyíma otoomo 'dówúne go cakaba, ógu aka óto síllyì doa gi ro zía ómoné.” ¹⁹ Zí Yésu ìnyiyé kí 'yì lódú kacine e ndéréye zí o'do née 'be.

²⁰ Simi mindéréye do misi'di, zí kára kí ndíyá 'bi kará e roné simibi doa goó sokó doa gbre (12) ukú wá, óguné gbóo sogo Yésu do 'dí'bi tara bongó gi roa. ²¹ Zía úku ledre zíne kí roné kídí, “Togú má'dí'bi lá tara bongó bi roa née yá, romá ni éme.”

²² Geré zí Yésu óyó roné lúrúndíki wo. Zía úku ledre kídí, “Nyíma, ídí ódó mimbé'deyì, ngúnğu ledre eyì yómo yì go.” Ma'díi, geré zí ro kára née émené.

Yésu yomo owúkára gi simi umbu

²³ Simi bi Yésu niyì ógu kí 'yì ené e 'be 'bi mongú 'yì née íri ní, ku'dú ni ndísi úku ledre, mbúdu ni ówú, ²⁴ zía úku ledre zíye kídí, “Ólúógusé aka sága, owúkára ba uyu ené wá 'du'du yì ené lá mi'dú'du.” Zí 'yì e útúye mbá kúgú a. ²⁵ Simi bi 'yì e olúoguní gi 'dícì ini go mbá sága ní, zí Yésu olúne ndéré 'dí'bi sílì umbu,

geré zía úrúne, do ìnyìóguné 'dága. ²⁶ Zí phanda ledre née àngané simi gara e za mbá.

Yésu likpí komo ya'dá e gbre

²⁷ Simi mindéréókpó Yésu gi ore, zí ya'dá e gbre komoyé ndaá lódú wo kí ñgúngú royé zía kídí, “Mongú 'yi, Bulúndu ngére Dawídi,* ídí ówo ledre zíze.”

²⁸ Simi bi ñi goó za 'dìcì ní zí ya'dá ga bi komoyé ndaá ba ólú lódú kací a gi 'dìcì, zía ndú'yú yée kídí, “Ñgúngusé go kídí mááyí útúásá likpí komosé?”

Zíye úkulúgu ledre kídí, “Ì, ñgúnguzé go kenée Ngére.”

²⁹ Zí Yésu óto sǐlǐne ro komoyé zía úku ledre kídí, “Gì zí ñgúngu ledre esé mááyí yómo sée,”

³⁰ zí komoyé tí likpíne. Zí Yésu lórú yée o'buóbú kídí, “Ndásé úku ledre bi máméngì zise née zí 'yi e wá.” ³¹ Abú kenée ndotó, tí lá bi olúoguní gi ore ní, zíye úku ledre née zí phanda a báyiné simi gara e za mbá.

³² Kpá lá bi Yésu kí 'yi ené e niyí aka gi ro ólúogú ní, zí ngíti géyì ya'dá e ìmbíogú ngíti o'do kí dokéké siminé odro gi zía wá zí Yésu. ³³ Nda simi bi Yésu ógóoyó dokéké née ní, o'do bi kóo odro wá ní, zía geré tónó ódroné. Zí ledre née lútúne komo 'yi ga bi ore née zíye úku ledre kídí, “Ledre mengì aka roné zíze Isiréle e ona kenée wá.”

³⁴ Tí lá Farusáyo e ya, “Satána i'bí roko'bu née zía ndìsì ogóoyó dokéké e kíe gi simi 'yi e ne.”

* **9:27** 9:27 Bulúndu Dawídi: Yúda e owoní bú kídí niyí karanée ndíkíogú Kírésìto gi simi kífú ngére Dawídi.

Lerì 'yì e menḡì Yésu

³⁵ Zí Yésu gámáne simi gara kí ìrìgbére ga bi ore ní, kí ndìṣì 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yì e simi 'Dìcì Kótruro e eyé e, kí ndìṣì úku bilámá ledre gi ro 'be 'bi Lomo zí 'yì e nda kpá kí síkpì 'yì e gi do říkì ndiyá eyé e. ³⁶ Simi bi lurú tú'dú 'yì e 'dii ní, zí lerìye menḡì wo gi zía 'yì ga gére née ngíti géyì 'yì e ndìṣìní menḡì láráye 'yì sáká yée ndaá, káa zí kábìříkì bi ngára mḡngíye ndaá ní. ³⁷ Zía úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, "Tú'dú 'yì e niyí go nzíyiyé gi ro úwú ledre 'bi Lomo, tí lá sée 'yì 'dódo ledre maáge, éyesé wá. ³⁸ Bi kenée ní, ídísé ini ini zí Ngére bi ni mḡngì moko ma'dáa ní, zía kásaogụ yata 'yì 'bi moko zise gi ro zise ndìṣì 'dódo bilámá ledre kéye zí 'yì e mbá."

10

Yésu gelé 'yìmikása e sokó doa gbre

(Lúru kpá Mária 3:13-19, Lúka 6:12-16)

¹ Zí Yésu ndólo 'yì lódú kacíne ga bi sokó doa gbre (12) ní, í'bí roko'bu 'bi ógóóyó bicayi lomo e kpá kí síkpì 'yì ndiyá e kíe zíye.

² Ba ìřì 'yìmikása* ga bi sokó doa gbre (12) ní. Simúna bi ngíti ìřia kpá Pétero ní, kí lúnduné Andiriya, Yakóbo wotì Zebediya, kí lúnduné Yiwáni, ³ nda Phílipo, kí Batilimáyo, Tóma kí Matáyo 'yì 'dó'dú ụsórụ, Yakóbo wotì Alafáyo,

* **10:2** 10:2 'Yìmikása: Née 'yì ga bi Yésu í'bí roko'bu zíye, zía ndìṣì kása yée ndéré kí menḡì moko ené e káa zí úku bilámá ledre ené zí 'yì e, kí síkpì 'yì ndiyá e kpá kí ógóóyó bicayi lomo e gi simi 'yì e ní.

nda Tadéyo, ⁴ kí Simúna Zíloto, kí Yúda bi gi simi gara bi Keriyóta bi i'bí ngbángá Yésu ní.

*Yésu kasa 'yìmikása e sokó doa gbre
(Lúru kpá Mária 6:7-13, Lúka 9:1-6)*

⁵ Simi bi Yésu kasa 'yìmikása ené ga bi sokó doa gbre (12) ní, zía úku ledre zíye kídí, “Ndásé ndéré 'be 'bi 'yì ga bi ndaní Yúda e wá ní wá, togú simi kángá 'bi 'yì ga bi Samáriya e ní kpá wá. ⁶ Ídísé ndéré 'be 'bi Isiréle e gi zía oyóní sogoyé go zí Lomo. ⁷ Zíse úku ledre zíye kídí, ‘Sìndí kadra ni go gbóo gi ro zí Lomo ídine Ngére doyé.’ ⁸ Zíse s̀kpì 'yì ndíyá e kpá kí úru 'yì e gi simi umbu. 'Yì ga bi kí sámá royé ní, zíse yéme sanáye, zíse ógóoyó dokéké e gi simi 'yì e. 'Yì e ndaní í'bí éyì zíse gi ro moko máa née wá gi zía máí'bí roko'bu née zíse gbékpìne. ⁹ Simi mindérése, ndásé 'dí'bi késì wá, ¹⁰ ndásé gbawá 'dí'bi yata bongó e kí éyì s̀ndí e zíse simi kombo, ndásé kpá gbawá 'dí'bi ngbángbá. 'Yì ga bi áse ndéré méngì moko zíye née niyí lúru bi kacise.

¹¹ “Gara togú do 'be bi ógusé go simi a ní, zí ngúru m̀ngì 'be 'dí'bi sée simi s̀m̀ yá, ídise 'dú'du ore, áse nda fú ndéréókpó. ¹² 'Be bi ógusé go simi a ní, ídísé í'bí mandá ore. ¹³ Togú 'di'biní sée go simi s̀m̀, ídísé ini ini zí Lomo idí í'bí úndru zíye ore. Togú 'di'biní sée wá, úndru esé née idí ídíáká zise. ¹⁴ 'Yì ga bi 'di'biní sée simi s̀m̀ gi ro úwú ledre ga bi ógusé kía zíye ní wá ní, ídísé ù'bùómo 'buru bi ro s̀ndise ní c̀kì ore gi ro do ówo a mbá kídí asiní goó gi rosé. ¹⁵ Zía kpá úku ngíti ledre zíye kídí, Máúku zise

ma'díi, 'do'dó 'bi 'yi ga bi kóo Lomo 'do'do yée simi Sodóma kí Gomóra† ní emene gi zí 'do'dó bi ní 'dó'do 'yi ga bi asiní kí úwú ledre gi tarasé ní. ¹⁶ Ásé ídí dongará bisinyí 'yi e íri káa zí kábiriiki ga bi dongará máarára e mĩngiye ndaa ní. Gi zí keyi nées ní, komosé ídí ídí rosé, zí mimbé'desé ídine zí 'yi e mbá bilámáne.

¹⁷ “Ídísé kpá bándá rosé gi zí ngíti géyi Yúda e, niyi 'dí'biógu sée kó'dú mĩngburoko 'yi eyé e simi 'Dici Kótruro e, zıye 'dó'do sée. ¹⁸ Ásé ídí zıye káa zí bisinyí 'yi e ní, zıye 'dí'biógu sée kó'dú mĩngburoko 'yi e kpá kí mĩngburoko ngére e gi ro zıye 'dėci ngbanga rosé. Ábuwá ásé go ndéré 'dódo ledre amá zıye kpá kí 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní. ¹⁹ Togú 'di'biní sée go yá, ndásé sómú ledre kídí, ásé ndéré úku a ba ya 'diya wá. 'Dówú Lomo ni úkuí'bí ledre ne zıse úku a. ²⁰ Ásé ndisi úku duú eyi bi 'Buse Lomo ni ndisi úkuí'bí a zıse simi roko'bu 'bi 'Dówúne ní.

²¹ “Karanée ngíti géyi 'yi e niyi í'bí ngbángá lúnduyé e kí lémiyé do úfu yée, zí ngíti géyi 'bumiowú e méngi a zí owú 'bi eyé e kpá kenée, zí owú e ídiye okó ro 'yi ndiki yée do úfu 'yi ndiki yée gi zıye. ²² Tú'dú 'yi e niyi karanée sógó sée gi zıa bi ngungusé ledre amá ní. Yée bi nguṅuní ledremá zıye tóroyé ngbúo simi 'do'dó ní, Lomo ni karanée í'bí tridri zıye. ²³ Togú 'do'doní sée simi gara bi ásé simi a gi zıa bi ndisisé 'dódo

† **10:15** 10:15 Sodóma kí Gomóra: Lomo ongbóonzó gara ga gére nées gi zıa bisinyí mimėngi ledre eyé ofú kóo go simi sındi kadra 'bi Abarayama. Ólo Dosı eyi e 18:20—19:24.

ledre amá ore ní, ídísé ngásá simi ngíti a. Mááyí ndá'baógu 'diya 'dá'dá gi zise kí gámá lící rosé kenée simi kángá 'bi Isiréle e mbá kí úku ledre amá zí 'yì e.

²⁴ “Yì bi ndìṣiní 'dódo ledre zía ní, romo ené do 'yì 'dódo ledre wá. Kpá kenée 'yì 'bi moko romo ené do mongú 'yì ené wá. ²⁵ Káa zí bi mááyí 'yì 'dódo ledre zise kpá manda esé ní, ídísé ówo a kídí niyí ndólo sée Belezabúbu‡ káa zí bi ndìṣiní ndólo máa ní gi zía mááyí mongú 'yì esé.

²⁶ “Ndásé éré 'yì ga bi niyí ndìṣi méngi láráse gi zía bi ṅúṅgusé ledre amá ní wá. Lomo ili ídísé 'dódo ledre ené e za mbá zí 'yì e bikérí a ndaá ló'bo wá. ²⁷ Ledre ga bi mi'dódo yée zise kí ndulú kí kadra ní ídísé ózoógu yée zí kadra zí tú'dú 'yì e úwú yée mbá. ²⁸ Ndásé éré 'yì ga bi niyí úfu lá duú gbékpí rosé, utúasání óto sílíye ro trìdrìsé wá ní wá. Ídísé éré ngìrì Wo bi ni úcu kuṛu'busé nyé ku pho'du ní. ²⁹ Minzéré owú solú e, ledreyé ndaá owóowó wá, 'yì ni úgú yée 'dényé gbre duú kí giníya kíé'do. Lomo bi otoogu yée ní, ili ené zíye úyuyé lá sikala wá gi zía owo yì ené yée mbá bú. ³⁰ Lomo owo ledre gi rosé bú bilámáne, gba bi dosé olo yée kékíé'do mbá. ³¹ Ndásé éré ngìrì 'yì ga bi iliní duú úfu gbékpí rosé ní wá, ledresé ni zí Lomo owóowó rómo do gbékpí éyí trìdrì e mbá.

³² “Yì ga bi erení ngìrì wá, togú toroní ngìrì úku ledre fúó zí 'yì e kídí yée niyí 'yì amá e yá,

‡ **10:25** 10:25 Belezabúbu: Ba kpá ngíti iri ngére 'bi bicayi lomo bi ndìṣiní kpá ndólo wo Satána ní.

mááyí úku ledreyé zí Babá komo ere kpá fúó kídí, ma'díi niyí tí 'yì amá e. ³³ Togú asiní gí romá gí zí komo 'yì e yá, mááyí kpá ási gí royé kó'dú Babá bi komo ere ní kídí ndaní eyé 'yì amá e wá.

³⁴ “Ndásé sómú a bi kídí bi máógu ba ledre e niyí ídí mbá bilámáye ní wá. 'Yì ga bi ɲuɲguní ledremá wá ní, mimbé'deyé ni ndísi ídí pho'du zíye ndísiyé kí úfu ngíti géyì 'yì ga bi ɲuɲguní ledre amá go ní. ³⁵ Ngíti géyì

“ ‘owú ya'dá e niyí zíngi ro 'buyé e kídí 'buyé ɲuɲguní ledremá gí ro 'díya.

Zí owúkará e méngi a zí mbágáye kpá kenée gí zía bi mbágáye ɲuɲguní ledremá ní.

Kará 'be e niyí méngi a kpá kenée zí tetéye e.

³⁶ Ledre née 'dodo go kídí, okó ni ógu ro 'yì bi ɲuɲgu ledre amá go ní cìkì gí zí 'yì ené e gí 'be.’

³⁷ “Togú 'yì oto 'bú 'yì 'bi 'be 'bi ené e rómo domá yá, 'yì née utúasá ené ídí 'yì lódú kacíma wá. ³⁸ 'Yì bi utúasá ìmbì m̀ng̀b̀ungbu kágáŠ ené í'bí roné ḱe zí 'do'dó ḱ umbu gí romá wá ní, utúasá ídí ḱaa do 'yì lódú kacíma wá. ³⁹ Togú 'yì ya née ɲuɲgu ledremá wá ḱaa bi ezeokóma e niyí úfu née yá, simi bi ufuní wo go ní, ndiki tr̀dr̀r̀ bi za fí ní wá. Togú ezeokóma e ufuní 'yì gí zía bi ɲuɲgu ledremá ní yá, ni ndiki tr̀dr̀r̀ bi za fí ní.

10:36 10:36 Míka 7:6 **§ 10:38** 10:38 M̀ng̀b̀ungbu kágá: Née kágá bi Róma e ndísiní úfu 'yì e doa simi bi phephení yée go zi royé ndísi ówoné kíngaya uyu 'diyíní royé wá ní.

40 “Togú 'yì 'di'bi sée simi sụmụ gị zía bi ásé 'yì amá e ní, 'yì nées 'di'bi kpá máa go. 'Yì bi 'di'bi máa go simi sụmụ ní, 'di'bi kpá babá go gị zía kasaogụ máa ne. 41 Togú 'yì 'di'bi nébì simi sụmụ gị zía bi Lomo kasaogụ wo ne ní yá, Lomo ni í'bí tákpásílí zíyè ndro kí nébì ma'dáa. Togú 'yì 'di'bi 'yì méngì ledre ga bi Lomo ili yée ní simi sụmụ, Lomo ni í'bí tákpásílí zíyè ndro kí 'yì máa nées. 42 Ndaá kpá lá dụnú nées wá, togú 'yì í'bí iní zise éwé a gị zía bi ásé 'yì lódú kacíma e ní yá, Lomo ni í'bí úndru zía.”

11

Yiwáni Babatíza kasa 'yì e ené e zí Yésu (Lúru kpá Lúka 7:18-35)

1 Simi bi Yésu ukuonzó ledre zí 'yì lódú kacíne ga bi sokó doa gbre nées kenées ní, zía ìnyìné ndéréne kí 'dódo ledre kpá kí úku ledre 'bi Lomo simi gara ga bi 'bi Galiláya ore ní.

2 Yiwáni 'yì Bábátízí 'yì e ni simi sịgịnị. Zí phanda Kírésìto ówú ndíki wo 'dící íri. Zía kása 'yì lódú kacíne e zí Yésu ndú'yú wo kídí, 3 “Áyí ba Kírésìto bi nébì e ukuní ledrea kídí ni ógụ ní, ala áyí ngíti 'yì kpí?”

4 Zí Yésu kásalúgu yée kídí, “Ledre ga bi mándịsị 'dódo yée, zise úwú a go kí mbílise kí yée ga bi lúrúsé máa kí méngì yée ní, ídísé ndéré úku yée zí Yiwáni kídí, 5 'yì ga bi lurú bi wá ní málíkpi komoyé go, migigírí e máyème sịndiye go, 'yì ga bi kí sáma royé ní máyème yée go, mimbílí ngbutú e málíkpi mbílíye go, umbu e niyí go kí úrú, mááyí go kpá ndịsị úku bilámá

ledre 'bi Lomo zí 'yi lerí e. ⁶ Ídísé kpá úku a zía kídí, Lomo ni í'bí úndru zí 'yi ga bi asiní gi romá wá gi zí ledre ga bi mándísi méngi yée ní.”

⁷ Simi bi 'yi lódú kací Yiwáni niyí go ndá'ba ní, zí Yésu óyólúgu komoné tónóne úku ledre zí tú'dú 'yi ga ba ní gi ro Yiwáni kídí, “O'do bi kóo ndísisé ndéré lúru wo simi súwú 'dáa ní náambi? Ówosé kóo wo lá káa zí lómí bi síli ndísi ílí a káa zí cící éyí ní? ⁸ Togú kenée wá ní, ílisé kóo zía ídine íri kí mongú bilámá bongó roné? 'Yi ga bi kí bongó e royé kenée ní ndísiní ndísi dujú ye do mingburoko bi ga bi 'bi ngére e ní. ⁹ Sara togú kenée ní, éyí bi kóo ndérésé lúru a ní 'di? Ndérésé lúru nébi? 'Be tí kenée ní, máúku zise o'do née romo do nébi. ¹⁰ Née o'do bi kóo Lomo uku ledre a do éké ledre gi roa kídí,

“ ‘Mááyí kása 'yi kasa amá zíyí 'dá'dá,
gi ro zía yémeómo misi'di zíyí nzíyiné.’

¹¹ Máúku zise ma'díi, gi dongará 'yi ga bi kará e ndikiní yée ní 'yi rómo do Yiwáni Babatíza ndaá. Tí lá 'yi máa wo bi ni odu 'yi 'be 'bi Lomo komo ere ní, romo do Yiwáni dujú ne. ¹² Tónóne gi simi sındí kadra bi kóo Yiwáni Babatíza ndísi úku ledre 'bi Lomo zí 'yi e, ndéréoguné gi karaba ní, ledre 'bi Lomo bi komo ere ní ni kóo go mindéréne 'dá'dá, tí lá 'yi ga bi otoní royé okó ro ledre 'bi Lomo ní ndísiní gámásó'do misi'di gi ro úcuómo a kí cóngó ro. ¹³ Ledre ga bi mbá nébi e ekéní yée nda kpá kí lorú 'bi Músa, ndéréoguné gi simi sındí kadra 'bi Yiwáni, niyí gi ro ledre 'be

'bi Lomo. ¹⁴ Togú ńgúńgusé go kenée, Yiwáni babatíza ni nébì káa zí Ilíya nébì bì kóo Lomo uku'dodo ledre miógu ené ní. ¹⁵ 'Yì bì kí mbílí ro doné, idí índi mbílíne úwúyéme ledre ba bilámáne.

¹⁶ “Mááyí ótoásá 'yì ga bì cakaba ba kí 'di? Niyí yì eyé káa zí owú ga bì niyí do bi ndeke ní. Zí ngíti géyì ndìşiyé ndólo lafúye, ¹⁷ úku ledre zíye kídí, ‘Ndìşizé úku ke'bì kí úçu kídrí, ógusé lé'bé ke'bì zíze wá, ukuzé ke'bì ini, simikozo 'di'bi sée kpá wá. ¹⁸ Simi bì Yiwáni ogu ní, anu bilámá éyì wá, ewé le'yì kóró kpá wá ní, úkusé yì esé kídí ni kí dokéké siminé.’ ¹⁹ Zí Owú 'bì 'Yíma'dí óguné ndìşì kí ánu éyì kpá kí éwé éyì e kí 'yì e ní, úkusé yì esé kídí, ‘Lúrúsé aka o'do ba. Ni 'yì mimbé'de, 'yì kóyó kpá ezegámá 'yì 'dó'dú usóru e kí 'yì lúyú ledre e.’ Tí lá komokenzì ndìşì 'dódo roné ma'díi kací miméngì ledre.”

*'Do'dó ro 'yì kála ledre e
(Lúru kpá Lúka 10:13-15)*

²⁰ Zí Yésu tónóne úku ledre zí 'yì e simi gara ga bì kóo mengì tų'dú mingburoko ledre e ga bì kí roko'buyé simiyé ní, gí zía oyólo'bóní eyé mimbé'deyé zíye ńgúngu ledre 'bi Lomo wá. ²¹ “Áko, sée 'yì 'bi gara ga bì Korazini kí Beteseyída* ní, Lomo ni karanée 'dó'do sée bisinyíne. Togú mingburoko ledre ga bì menginí royé káa do 'dódo ledre zíse ní, idí menginí kóo

* **11:21** 11:21 Korazini kí Beteseyída: Née gara ga bi Yúda e ndìşiní ndìşì simiyé ní, tí lá 'yì ga ngára ndaní Yúda e wá ní ndìşiní ndìşì 'bi eyé simi Táyire kí Sidóna.

royé née simi gara ga bi Táyire kí Sidóna ní, káa bi 'yi ga bi iri née oyólo'bóní kóo mimbé'deyé go 'desi zíye ngunṅu ledre 'bi Lomo. ²² Máúku zise, abú 'yi ga bi 'bi Táyire kí Sidóna Lomo ni karanée 'dó'do yée yá, ni idí kí ngítine. ²³ Sée 'yi 'bi gara bi Kapáranawúma ní, sómúsé kídí Lomo ni 'dí'bi sée 'be 'bi ené komo ere? f'í, 'di'bi ené sée iri wá. Ni úcu sée ku pho'du bi za fí ní. Togú mingburoko ledre ga bi máméngi yée simi gara esé ona ní, idí menginí kóo royé née simi gara Sodóma, káa bi idiáká ba go gi karaba. ²⁴ Karanée kadra ngbanga, Lomo ni 'dó'do sée rómo do 'bi Sodóma."

*Yésu i'bi mbófo éyi zí Lomo
(Lúru kpá Lúka 10:21,22)*

²⁵ Zí Yésu inyiné mbófo Lomo kídí, "Babá, áyi Ngére do éyi e za mbá, kpá do Ere kí Kángá. Mámbofo yi gi zía ótoéci ma'dii ledre eyi ba gi zí 'yi ga bi ya yée niyi 'yi ówo ledre e ní, zíyi nda 'dódo a zí yée ga bi kí owu ówo ledre ní. ²⁶ Babá, née ledre bi utúasá kací komoyi ní, gi ro zía idíne kenée."

²⁷ Zía kpá úku ngíti ledre kídí, "Babá, i'bi roko'bu ledre e go za mbá zíma. 'Yi bi owoyeme ledre gi romá ní ndáa duú Babá, 'yi ówoyeme ledre gi ro Babá ndáa duú máa kí 'yi ga bi mágélé yée go gi ro 'dódo Babá zíye ní.

²⁸ "Sée ga bi za mbá ndisise 'dó'dó gi zí lorú bi mingburoko 'yi esé e imbiotoní dosé ní, idísé ógu zíma, mááyí sáká sée gi ro zise 'dówúrosé.

²⁹ Idísé i'bi mimbé'desé zíma, zise ndisise lódú duú kací lorú amá, gi zía mimbé'demá ni

bilámáne ro 'yì e gí zía bì mándìsì ówó 'do'dó eyé ní. Togú ìlísé ledre amá go yá, mááyí ìdrì mímbé'desé zía ìdrìne nzoó zíse 'dówúrosé. ³⁰ Gí zía lorù bì mááyí í'bí a zíse ní ndaá 'bì ené owóowó wá, nì yì ené fáfáka utúasá í'bí kúrú rosé wá.”

12

*'Yì lódú kací Yésu anuní ngoru kére
(Lúru kpá Máriko 2:23-28, Lúka 6:1-5)*

¹ Simi Sílì 'bì 'Dówúro*, zí Yésu 'dəcì bì kpurú gí simi ngíti yáká kére. Zí 'yì lódú kacíga ndìsìyé lófo ngoru kére kí ánu a gí zí 'bú. ² Zí ngíti géyì Farusáyo e ìnyiyé úku ledre zí Yésu kídí, “Lúru aka 'yì lódú kaciyì ga ba niyí go mènḡi moko simi Sílì 'bì 'Dówúro.”

³ Yésu ya zíye ní, “Ówosé éyì bì kóo Dawídi kí 'yì ené e mènḡíní simi bì kóo 'bú mènḡi yée ní bú? ⁴ Olúní kí 'yì ené e 'Dìcì 'bì Lomo, éyì ga bì 'danání Lomo kíc, 'yì 'dáná éyì e niyí ánu a lá dḡú ye ní, zíye 'dí'bi a ánu a. ⁵ Ólosé esé ledre bì Músa eké simi lorù kídí 'yì 'dáná éyì bì sílì ené 'bì moko simi 'Dìcì 'bì Lomo utú go ndro simi Sílì 'bì 'Dówúro ní, idí mènḡi a ndaá zía lúyú ledre wá ní wá? ⁶ Máúku zíse ma'díi, wo bì kí roko'buné rómo do roko'bù 'bì 'Dìcì 'bì Lomo ní nì ona. ⁷ Idí ówosé ini ledre bì simi miéké kúrú Lomo kídí,

* **12:1** 12:1 Sílì 'bì 'Dówúro: Nì mongú sílì 'bì Isiréle 'bì ini zí Lomo, mènḡíní moko simi a wá. Zíye ndìsìyé sómúndíki ledre kídí Lomo otoogu ere kí do sogo kánḡá kpá kí ledre bì Lomo yomo yée gí simi moko 'bì owúkúlú e gí sì sílì ngére 'bì Ízibiti ní. Ólo Ólúógú 20:8-11, Gbre lorù 5:12-16.

'Máili ídíse ídí 'yì ówo ledre kí 'yì e, ndaá 'bi ené 'dáná éyì esé e wá ní bo,' káa bi úku sínýise esé ledre ro 'yì e amá e wá. ⁸ Bi kenée ní Owù 'bi 'Yìma'dí ni ngére do Sílí 'bi 'Dówùro."

⁹ Zí Yésu ókpóne gí ore 'dá'dá, zía ndéré ólúne simi ngíti 'Díçí Kótruro 'bi Yúda e, ¹⁰ ngíti o'do ni ore cídrí sílía gagá miágá nzi sílíga menginí lolu moko wá. Zí Farusáyo e gámásó'do misi'di gí ro 'dí'bi Yésu. Zíye ndú'yú wo kí mani kídí, "Togú 'yì ni kí ndiyá ní, ni miútúásáne do síkpi wo simi Sílí 'bi 'Dówùro?"

¹¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Yì ni bo dongarase ore togú Kábiríki ené utú simi gu simi Sílí 'bi 'Dówùro ní utúasá lálaogu a wá? ¹² 'Yìma'dí ni kí ledrené owóowó rómo do Kábiríki. Gí zí keyi née, ni miútúásáne do ndísi méngi duj bilámá ledre simi Sílí 'bi 'Dówùro."

¹³ Zía ìnyiné úku ledre zí o'do bi sílía mengi moko wá née kídí, "Dózo aka sílí née mu." Simi bi 'dózo ní, geré zí sílía ídíne bilámáne. ¹⁴ Zí ledre née sínýine ro Farusáyo e. Zíye ólúóguyé ndéré ndómo tarayé gí ro úfu Yésu 'dá'ba.

'Yì bi Lomo gelé káa do 'yì kasa ené ní

¹⁵ Zí Yésu ndéré óyó yì ené roné gí ore. Zí tú'dú 'yì e kpá útúye ruru do kací a, zía 'dí'bióyó ndiyá gí royé mbá. ¹⁶ Zía lóru 'yì ga bi 'di'bioyó ndiyá gí royé ní, ndaní úku ledrené zí 'yì e faa wá. ¹⁷ Ledre bi Yésu mengi née 'dodo go ledre bi kóo nébi Isáya eké ní kídí, ¹⁸ "Ba wo bi mágélé káa do 'yì kasa amá ní, 'búa ofu domá go, mááyí

kí mongú rokinyi gí roa. Mááyí í'bí 'dówúma zía, zía ndìshíné úku ledre zí kufú 'yì e mbá kídí, Lomo nì karanée 'dècì ngbanga zíye bilámáne. ¹⁹ 'Yì kása amá máa née ndaá 'bì ené 'yì ófú kí gbúrógbó do 'yì e wá. Nderé ené kpá kí 'dódo ledre zí 'yì e kací mìsi'di e kí doné wó'dú wó'dú wá. ²⁰ Nì í'bí roko'bù zí 'yì máa yée ga bì ñgununí ledre Lomo go ní. 'Yì máa yée ga bì ñgununí aka wá ní, asi ené gí royé wá. Nì ndìshì tóro gí ro 'yì ené e fú kenée tí bì zía rómo komo Satána ní. ²¹ Nì ne 'yì bì 'yì e do sogo káṅgá mbá niyí óto mimbé'deyé roa ní."

Yésu lágaoyó dokéké

(Lúru kpá Máriko 3:20-30, Lúka 11:14-23, 12:10)

²² Kadra kíé'do do kókóogú ngíti o'do nì kí dokéké siminé, lurú bì gí zía wá, odro kpá wá. Zí Yésu lágaoyó dokéké née gí simi a, geré zí komoa líkpíne, zía kpá tónóne ódroné. ²³ Zí tara 'yì e ìdrìne mbá miìdrì, zíye ndìshiyé úku ledre kídí, "Ba ndaá Bulúndu ngére Dawídi wá?" ²⁴ Simi bì Farusáyo e uwúní ledre née kenée ní, zíye úku ledre kídí, "Yésu ndìshì lágaoyó dokéké gí zía manda eyé Belezabúbù í'bí roko'bù née zía ne."

²⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Togú 'yì 'bì káṅgá kíé'do, togú mbú gara kíé'do togú mbú 'be ndìshì ní méngì okó dengbìye yá, 'be 'bì eyé née nì báyi ené. ²⁶ Kpá kenée togú Satána ndìshì ní méngì okó dengbìye yá, toro yemení royé wá, niyí báyi eyé mibáya. ²⁷ Togú málágaoyó

dokéké e kí roko'bu bi gi zí Belezabúbu ní, sara 'yi esé e ndịsini 'bi eyé lágaóyó yée kí roko'bu gi zí ambi? 'Yi esé maáge niyí úku yéme a ye sómú ledre esé ndaá mbí wá. ²⁸ Togú lágaóyó dokéké kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo, 'dodo go kídí Lomo ogụ go káa do Ngére dosé.”

²⁹ Zí Yésu kpá úku muruwayi kídí, “'Yi ugu utúasá ngáka éyí gi zí 'yi bi kí roko'buné ní wá, 'búo togú roko'bua romo do 'bi mịngí éyí née go.

³⁰ “'Yi bi ngunḡu ya málágaóyó bicayi lomo e kí roko'bu 'bi 'Dówú Lomo wá ní, ni okó romá. 'Yi ga bi iliní ndịsị báyi 'yi e káa bi niyí nḡunḡu ledre amá ní, niyí okó romá. ³¹ Lomo ni ótoómo ledre zí 'yi abú luyú ba kóo za luyú ledre bi káa be 'díya. Éyí kíé'do togú 'yi ukucayi ledre gi do bi 'Dówú Lomo, Lomo otoomo ené ledre zía wá. ³² Máúku zise, Maa bi Lomo kasaogu máa ba, togú 'yi ukucayi ledre gi do bi Owú 'bi 'Yima'dí yá, Lomo ni ótoómo ledre zía. Togú ukucayi ledre gi do bi 'Dówú Lomo yá, tí bi ni ndịsị 'bi ené ní, Lomo otoomo ledre zía kú wá.

³³ “Ndịsini ówoyéme 'yima'dí gi zí miméngi ledre ené. Bilámá 'yi, miméngi ledre ené ni bilámáne. Bisinyi 'yi, miméngi ledre ené ni kpá bisinyíne. ³⁴ Máúku zise, éyí ga bi ndịsịsé úku yée simi 'dódo ledre esé zí 'yi e ní, ndịsị ówo royé káa zí okó pho'du ní, ndịsịsé née úku ledre ga bi do mimbé'desé ní zíye. ³⁵ Bilámá ledre ndịsị ólúogụ gi ku bilámá 'yi. Zí bisinyi ledre ndịsị ólúogụ 'bi ené kpá gi ku bisinyi 'yi. Gi zía née éyí bi ni simi mimbé'dea ní. ³⁶ Lomo ni 'dódoogụ bisinyi ledre ga bi 'yi e ndịsini úku

yée ní mbá karanée kadra ngbanga, zía 'déci ngbanga royé kací a. ³⁷ Lomo ni 'déci ngbanga 'yi kací miódro 'bi 'yi. Wo bi ni bilámáne ní, zía úku a yaá ba bilámá 'yi. Togú bisinyíne yá, zía úku a yaá ba bisinyí 'yi.”

*Ledre mengi koo roné zí nébi Yóna
(Lúru kpá Mária 8:11,12, Lúka 11:29-32)*

³⁸ Zí Farusáyo e kí 'yi 'dódo lorú 'bi Yúda e úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yi, méngi aka ledre bi kí roko'buné ní mu zíze lúru a.”

³⁹ Yésu ya zíye ní, “Sée 'yi luyú ledre e, ledre mengi koo roné kí roko'buné zí nébi Yóna káa do 'dódo ledre e zise, tí lá ílisé esé ngúngu a wá.

⁴⁰ Mongú kenzé ulu koo Yóna, zía ménginé sili ota (3) simi a, zía nda sí'diogu wo. Kpá kenée, Maa bi Lomo kasaogu maa ba ní, Maa yi méngi simi kangá kpá sili ota (3) zima nda uruma. ⁴¹ 'Yi 'bi Ninévi niyi karanée úku ledre kídí ásé 'yi luyú ledre e, gi zía oyólo'bóni koo mimbé'deyé zíye ngúngu ledre 'bi Lomo bi koo Yóna ndisi úku a ní. Bi ba ní, maa bi marómo do Yóna ní ílisé kpá oyóló'bó mimbé'desé zise ngúngu ledre 'bi Lomo gi taramá wá. ⁴² Mongú ngére ni koo bo kára 'yi, inyi ku gi simi kangá ené Séba ogu úwú ledre gi tara Solomóna. Ni karanée 'déci ngbangasé, gi zía maa bi marómo gi do Solomóna ní, ílisé úwú ledre gi taramá wá.

⁴³ “Togú bicayi lomo olugogu go gi simi 'yi, ni ndéré gamásó'do kpá té ngiti 'yi gi ro olú ndisiné simi a. Togú ndiki ngiti 'yi mbá wá, ⁴⁴ ni úku ledre kídí, ‘Bilámá a maídí ndá'ba kí'dí bi koo mándisi ndisi ní.’ Togú nderé ndiki 'Dówú Lomo

ndaá simi mimbé'de 'yi nées fú lá wá, ni ídí ené kí rokinyi. ⁴⁵ Ni ndéré ndóloógu lafúne e bicayi lomo e ñnyí doa gbre yée ga bi nda bisinyíye kíngaya ní zíye ndísiyé kéye mimbé'de 'yi nées íri, zí 'yi nées nda sínyí tátá roné 'dá'dá. Séé 'yi ga bi cakaba ba ní, nées éyí bi ni méngi roné zise ní.”

Mbágá Yésu kí lúnduga

(Lúru kpá Mária 3:31-35, Lúka 8:19-21)

⁴⁶ Simi bi Yésu ni fú ndísi 'dódo ledre zí tú'dú 'yi e 'dici ní, zí mbágáa kí lúnduga ógu tóroyé sága kákasa kídí yée iliní Yésu. ⁴⁷ Zí ngíti 'yi gi dongará 'yi ga bi ore nées úku ledre zía kídí, “Mbágáyí kí lúnduyí e iliní yíi sága 'dáa iliní ódro zíyí.”

⁴⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “mbágáma e 'be náambi e? Sara Lúndumá e 'be náambi e?” ⁴⁹ Zía kú'du sílne ro 'yi lódú kacíne e, zía úku ledre kídí, “Ga gére nées mbágáma e kí lúndumá e. ⁵⁰ 'Yi ga bi ndísiní méngi ledre ga bi Babá bi komo ere ili ní, niyí ye mbágáma e, lémmá e kí lúndumá e.”

13

Muruwayi gi ro 'yi ó'do yáká

(Lúru kpá Mária 4:1-9, Lúka 8:4-8)

¹ Cíkí simi síl nées, simi ngíti síndí kadra, zí Yésu olúóguyé kí 'yi lódú kacíne e gi 'be ndéré ndísiné kó'dú mikavu Galiláya. ² Zí tú'dú 'yi e yóko royé cigí a íri gi ro úwú ledre e gi taraa. Zía ékí ndísiné simi kuřungba 'yi e niyí 'bi eyé mbá

do gbúróngó sága. ³ Zía 'dódo tǔ'dù ledre e zíye simi muruwayi kídí, “Ngíti 'yì ìnyì kóo ndéré óyù kúfú yáká ené, zía ndìşiné ó'do éyì. ⁴ Kúfú ga bì ndìşì óyù yée ní, ngíti géyì utúní do mîsî'di, zì solù e lagá yée. ⁵ Ngíti géyì utúní do landa zíye útuyé 'diya gi zía bì káṅgá ndaá ore mbì wá ní. ⁶ Simi bì kadra suwu ní, zíye gágáye rúfú gi zía cíyíye ndaá simi káṅgá wá. ⁷ Ngíti géyì utúní 'bì eyé dongará kìnì e. Simi bì ngboróní ní, zì kìnì ga gére nées ála'dùtù yée anání wá, zíye ndá'ba eyé mbá andulé. ⁸ Ngíti géyì utúní 'bì eyé simi bilámá káṅgá. Zì mǐngì yáká ówo gi simi ngíti bì kongu ìnyì (100), gi simi ngíti a kongu ota (60), gi simi ngíti a 'bì ené kongu kí'do doa sokó (30). ⁹ 'Yì bì uwú ledre bú ní, ídì úwú ledre ba bilámáne.”

¹⁰ Nda gi 'dá'ba, zì 'yì lódù kacíga ógù ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yì, éyì bì ndìşì ódro zíze fú lá simi muruwayi gi zía ní 'dì?”

¹¹ Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Lomo 'dódo miótoécì ledre ga bì 'be 'bì ené komo ere ní go zíse, tí lá 'dodo ené zì ngíti géyì 'yì e wá. ¹² Tí lá 'yì bì kí éyì zíne ní niyí í'bí yata zía, zì éyì nda ídine zía kíngaya. 'Yì máa wo bì éyì ndaá zía wá ní, gba owù a bì zía ní, niyí 'dí'bióyó a gi zía 'dá'ba. ¹³ Nées sî ledre bì mándìşì ódro zì 'yì e simi muruwayi gi zía ní.

“Abú niyí tí lúru éyì ga bì mááyí ndìşì méngì yée ní kí komoyé yá, lúru yemení eyé wá,
abú niyí tí kí úwú ledre ga bì mááyí ndìşì úku yée ní kí mbílíye yá, olù ené simi doyé wá.

14 “Ledre née mēngi roné go tí cé káa zí bi kóo Lomo uku zí nébì Isáya eké a ní, kídí,

“ ‘Ásé úwú ledre ga bi mááyí ndìsì úku yée ní utúasá ené ólú simi dosé wá, abú ásé lúru éyí ga bi mándìsì mēngi yée ní, utúasá esé ówoyéme a wá.

15 Gí zía bi doyé oru yí ené mióru ní, utúasání eyé úwú ledre kí mbílíye wá, 'dùtuní komoyé kpá go ngbùrú.

Niyí kóo ndìsì lúru éyí ga bi mándìsì mēngi yée ní kí komoyé,

zíye ndìsì úwú a kí mbílíye,

zíye ndìsìyé ówoyéme simi ledre e kí mimbé'deyé

do ndá'baóguyé zíma, káa bi mááyí yómo yée.’

16 “Tí lá Lomo ni í'bí úndru zise gí zía komosé luru bi bú, mbílíse uwú ledre bú bilámáne ní.

17 Bi kenée ní, máuku zise ma'díi, tų'dų nébì e kí ngítì géyì 'yì ga bi kóo 'desì ndìsìní mēngi ledre ga bi Lomo ili yée ní, ndìsìní kóo óto komoyé gí ro lúru éyí ga bi lúrúsé yée ní tí lá utúasání lúru a wá, ndìsìní kpá índi mbílíye gí ro úwú ledre ga bi úwúsé yée ní utúasání úwú a wá.

18 “Úwúsé nda ini ledre gí simi muruwayi 'bi 'yì bi nderé óyù kífú ní mu. 19 Kífú ga bi utúní do m̀sì'di ní, niyí 'bi eyé káa zí 'yì ga

bi abú uwúní tí bilámá ledre bi gí ro 'be 'bi Lomo ní go yá, owoyemení eyé ledre gí simi a wá, zí Satána óguné 'dí'bióyó bilámá ledre née gí do mimbé'deyé 'dá'ba. 20 Kífú ga bi utúní do landa ní, niyí 'bi eyé káa zí 'yì ga bi uwúní

lá ledre 'bi Lomo geré zíye 'dí'bióto a 'diya do mimbé'deyé ní. ²¹ Gi zía bi cíyí ledre ma'dáa ndaá do mimbé'deyé wá ní, simi bi 'do'dó ogu go royé gi zía bi ngununí ledre 'bi Lomo ní, geré zíye óyó sogoyé zí Lomo. ²² Kúfú máa wo bi utú 'bi ené dongará kìnì ní, ni 'bi ené káa zí 'yì máa wo bi abú uwú tí ledre 'bi Lomo go yá, tí lá mongú somú ledre ené yì ené gi ro tú'dú éyì ga bi 'bi sága ba. Gi zí kényì nées, ledre 'bi Lomo bi ngunu ní, miáná a ndaá 'bi ené simi a wá. ²³ 'Yì máa wo bi uwú yeme ledre 'bi Lomo ní, ni 'bi ené káa zí kúfú ga bi utúnì simi bilámá kángá, ngíti a aná 'bi ené míya (100), ngíti a 'bi ené cì ota (60) zí ngíti a ídí 'bi ené cì kéré a doa sokó (30) ní.”

Muruwayi gi ro tó'dó

²⁴ Zí Yésu kpá ìnyìné úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí o'do bi nderé óyú bilámá kúfú yáká ené ní. ²⁵ Nda go simi ngíti sɛndì kadra kí ndulù, zí 'yì bi ni okó ro mɛngì yáká nées ndéréne óyú kúfú angángúya simi kére 'bi o'do nées, zía ndéréókpó ené. ²⁶ Simi bi kére ngboró do gbórúne ni nda go léfe kúfúne ní, zí angángúya kpá ólúóguné dongará a.

²⁷ “Zí 'yì 'bi moko 'bi mɛngì yáká nées óguyé úku ledre zí mongú 'yì eyé kídí, 'Mongú 'yì, bi kóo oyunì yáká 'dáa dujú kúfú kére ní, sara angángúya nées ogunì nda 'bi eyé íri gi 'da?’

²⁸ “Mɛngì yáká ya kídí, 'Ezeokóma e oyunì ye.’

“Yì 'bì moko e ya kídí, ‘Íli go zíze ndéré lálaóyó yée 'dá'ba?’

²⁹ “Mìngì yáká ya zíye ní, ‘f’i, ótoómosé aka kenée káa bì ásé lála kótru yée ndro kí kére e ke. ³⁰ Idíní aka ídí mbá kenée, gì simì sìnđí kadra 'bì óngo kére. Mááyí ogu úku a zí 'yì ga bì niyí óngo kére ní kídí, idíní aka ndéré fì lálaóyó angángúya née ódó yée, do óngbóoyó yée 'dá'ba, zíye nda óngo kére ndéré kíe simì gbagba.’ ”

Muruwayi gì ro kífú musitáda

³¹ Zí Yésu kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gì ro ledre ga bì 'be 'bì Lomo komo ere ní káa zí o'do bì 'dì'bì kífú kágá bì ndìsìní ndólo a musitáda nderé kíe óyù a yáká ené ní. ³² Abú kágá née kífú ga niyí nzéré yá, simì bì oyù ní, zía ngbóro óguné mongú kágá rómo do ngíti géyì kágá e yáká ore mbá. Zía nda ídine go kágá bì zí solú e óguyé ndìsì ùbù 'be 'bì eyé komo a.”

Muruwayi gì ro 'de'dì

³³ Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gì ro ledre ga bì 'be 'bì Lomo komo ere ní káa zí owù 'de'dì bì lá cúku'dée kará e ndìsìní lótó mongú le'yì kíe zía átáne gì zía ní.”

³⁴ Yésu ndìsì kóo úku éyì ga gére née zí 'yì e mbá simì muruwayi. Ledre bì kíé'do zía úku a zíye ndaá simì muruwayi wá ní ndaá. ³⁵ Yésu ndìsì née méngì ledre ga bì kóo Lomo uku zí ngúru nébì éké a kídí,
“Mááyí ndìsì úku ledre zíye simì muruwayi.

Maáyí úku 'dódo ledre ga bi kóo miótoéciné kú simi sɪndí kadra bi kóo máótoógu do sogo káṅgá simi a ní zíye.”

Ini ledre gi simi muruwayi bi gi ro tó'dó ní

³⁶ Nda gi do kací 'dódo ledre, zí Yésu ótoómo tú'dú 'yì ga gére née ore zía ndá'bané 'be kí'dí bi ndiṣi 'dú'du ní do ólúne 'dici. Zí 'yì lódú kacíga ólú lódú kací a zíye ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yì, úkuógu aka ini ledre gi simi muruwayi 'bi tó'dó ga úku ní zíze.”

³⁷ Zía úkulúgu ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, “O'do bi oyú bilámá kúfú née Owú 'bi 'Yíma'dí. ³⁸ Yáká ni 'bi ené do sogo káṅgá ba. Bilámá kúfú ni 'bi ené 'yì ga bi ṅṅunṅuní Lomo go káa do ngére eyé ní. Bisinyí kúfú 'bi ené 'yì ga bi ndiṣiní méngi ledre ga bi 'bi Satána ní. ³⁹ Ezeokó mɪngi yáká bi oyú bisinyí kúfú ní ni 'bi ené ngére 'bi bicayi lomo e. Kadra óṅgo kére ni 'bi ené odu sɪndí kadra 'bi do sogo káṅgá ba. 'Yì óṅgo kére niyí 'bi eyé maláyika e.

⁴⁰ “Bisinyí kúfú ga bi odóní yée óngbó yée née, niyí 'bi eyé née 'yì ga bi Lomo ni 'déci ngbangayé simi odu sɪndí kadra ní. ⁴¹ Owú 'bi 'Yíma'dí ni kása maláyika ené e ndéré ícióyó tó'dó kí éyì ga bi ndiṣi 'dí'biógu luyú kí 'yì méngi bisinyí ledre gi 'be 'bi ené mbá 'dá'ba. ⁴² Do úcú yée mbá simi mongú gu pho'du bi ilí wá ní zíye ndiṣiyé mbúmbúdí kí náná do soyé gi zí éyì miówo. ⁴³ 'Yì ga bi ndiṣiní méngi ledre ga bi Lomo ili yée ní, zí royé ndiṣi ríríne káa zí sùlú kadra gi zí

roko'bu 'bi 'Buyé Lomo bi doyé ní. Togú mbílise ni bo yá, ídísé úwú ledre bi máúku née.”

Muruwayi gi ro mongú késí

⁴⁴ Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa 'yi bi ndiki mongú késí bi otoeci ní simi káṅgá ní.” Zía kpá ótoeci ándá a. Gi zí rokinyi zía ndá'bané úgúoyó éyí ga bi zíne 'be ní mbá, do ndá'bané úgú bi bi ótoeci késí née doa ní zíne.

⁴⁵ Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí 'yi bi nderé gámásó'do gali bi kí tosoné rířírí kí mongú ke'biné 'dága ní gi ro úgú a. ⁴⁶ Simi bi nderé ndíki ní, zía ndá'bané úgúoyó éyí ga bi zíne 'be ní mbá do ndéréne úgú gali née.”

Muruwayi gi ro mbírá kénzé

⁴⁷ Zía kpá úku ngíti a kídí, “Ledre ni gi ro ledre ga bi 'be 'bi Lomo komo ere ní káa zí 'yi méngí kénzé ga bi onzóomoní mbírá kénzé simi iní zí říkí kénzé e lákayé simi a ní. ⁴⁸ Simi bi tú'dú kénzé e lakaní go simi a ní, zí mǐngí mbírá óguyé lálaogú mbírá do gbúróngó, ndířiyé géle kénzé e. Zíye 'dí'bióto yée ga bi iliní ní simi éyí, yée ga bi iliní wá ní, zíye úçúoyó yée 'dá'ba. ⁴⁹ Karanée simi odu sǐndí kadra ledre e niyí méngí royé kenée. Maláyika e niyí ógú ífi dongará bisinyí 'yi e kí bilámá 'yi e, ⁵⁰ do 'dí'bi yée úçú yée simi mongú gu pho'du bi ilí wá ní, kí'dí bi 'yi e niyí ndíří mbúmbúdu kí náná do soyé gi zí éyí miówo ní.”

⁵¹ Zí Yésu ndú'yú yée kídí, “Ówosé ini ledre gi simi ledre ga bi máúku yée née go?”

Zíye ɲgúnṅu a kídí, “ĕ, owozé go.”

⁵² Zí Yésu kpá úku ledre zíye kídí, “Ini ledre simia ni káa, 'yì 'dódo lorṅ ga bi mbá ɲgúnṅuní ledre 'bi Lomo go ní niyí ídí 'be 'bi Lomo komo ere káa zí mṅṅí 'be bi olú 'dìcì zía 'dó'dúóṅu míkánda éyí e kí kurúga mbá sága gi 'dìcì ené ní.”

*'Yì 'bi Nazeréta e asiní gi ro Yésu
(Lúru kpá Mária 6:1-6, Lúka 4:16-30)*

⁵³ Simi bi Yésu 'dodo asá ledre simi muruwayi zíye ore ní, zía ndéréókpóne gi ore. ⁵⁴ Simi bi nderéogṅ simi Nazeréta simi gara bi ngboró simi a ní, zía tónóne 'dódo ledre zí Yúda e simi 'Dìcì Kótruro. 'Yì ga bi owoní wo kí 'dódo ledre ní zí tarayé ìdrine mbá miìdrí. Zíye úku ledre kídí, “Ndiki roko'bu kí mongú ówo ledre bi zía ndìṣiné 'dódo mṅṅburoko ledre kíe bi káa ba gi 'da? Sara mṅṅburoko ledre ga bi kí roko'buyé née? ⁵⁵ Owozé wo bú bilámáne ni wotí Yoséfa bi 'yì yéme éyí e gi simi kágá ní, ìrì mbágáa Maríya. Lúndu ga niyí Yakóbo e, Yoséfa e, Simúna e nda kí Yúda e. ⁵⁶ Lémì ga niyí kpá mbá kíze ona. Sara ndiki roko'bu zía ndìṣiné méngì ledre ga gére née kíe née gi 'da?” ⁵⁷ Zí 'yì ga gére née óto mimbé'dekesì ro Yésu.

Zía ìnyiné úku ledre zíye kídí, “Ndìṣiní óto úndru nébì do bi ga bi 'dí sogo ní tí lá bi bi nébì née ngboró doa kí 'yì 'be 'bi ené otoní eyé úndrua wá.”

58 Gí zía bi 'yì 'bì Nazeréta e ɲuɲɲuní eyé ledre 'bì Yésu wá ní, Yésu mengi ené mɛngburoko ledre ga bi kí roko'bùyé ní zíye ore wá.

14

*Ufuní Yiwáni 'yì Bábátizí 'yì e
(Lúru kpá Májiko 6:14-29, Lúka 9:7-9)*

¹ Simi sɛndí kadra máa née ní, zí phanda Yésu ówú ndíki mbílí ngére Eróde,* ² zía úku ledre zí ngíti géyì 'yì 'bì moko ené e kídí, “Née Yiwáni 'yì Bábátizí 'yì e bi kóo ufuní wo ní urúne, ndisì méngi mɛngburoko ledre ga bi kí roko'bùyé née ne gí zí kényí née.”

³ Eróde onzó kóo Yiwáni simi sɛgɛnì gí ro do úfu wo gí ro Erodiya me'be lúnduné Phílipo,† ⁴ gí zía Yiwáni ndisì úku ledre kídí, “Eróde, ndaá bilámáne wá, lúnduyì nì aka kí komoné áyí 'dí'bi me'be a káa do kára zíyì káa be 'dí?” ⁵ Eróde ayí kóo geré gí ro úfu Yiwáni miúfu tí lá bi úfu wo ndaá gí zía tú'dú 'yì e ɲuɲɲuní yì eyé mbá ledre ga bi Yiwáni ndisì úku yée ní gí zía owoní go kídí Yiwáni nì yì ené nébì.

⁶ Nda simi sɛlì 'bì ayímbi, née ayímbi 'bì sɛlì bi kóo arání Eróde ma'dáa simi a ní, zí nyí Erodiya kára bi 'dí'bi gí zí lúnduné ba ndisíné lé'bé ke'bj, zí Eróde ídine kí mongú rokinyi ⁷ zía lólóbú zí

* **14:1** 14:1 Ngére Eróde: Ndísíní ndólo wo Eróde Ánitipasi. Nì wotí mongú ngére Eróde bi kóo nì ngére simi sɛndí kadra bi arání Yésu ní. Eróde Ánitipasi nì kpá ngére bi onzó Yiwáni Babatiza simi sɛgɛnì do úfu wo ní. † **14:3** 14:3 Phílipo: Phílipo nì aka kóo tí kí komoné zí lúndua Eróde Ánitipasi 'dí'bi me'bea Erodiya.

owúkára née kídí éyí bi ili ní idí úku ledre a née ni í'bí a zía. ⁸ Zí owúkára née ndú'yú mbágáne, née idí úku ledre 'di? Mbágáa ya zía ní, idí úku a kídí, “Máili do lágá'déçì go Yiwáni Babatíza zíye ógù kí doa girí do éyí zíma.” ⁹ Zí ledre née í'bí mongú sómù ledre zí ngére Eróde. Nda lá gí zía bi uku gáa ledre née do komo tú'dù mĩngburoko 'yì ga bi ndolo ógù yée ní, zía tí kákasa ¹⁰ idíní mu ndéré úfu Yiwáni zíye ógù kí doa do éyí zí owúkára née lúru a. ¹¹ Zíye ógù kí do Yiwáni do éyí í'bí a zí owúkára née, zía ndéréne 'dódo a zí mbágáne. ¹² Zí sanda ndéréne zí 'yì lódù kací Yiwáni, zíye óguyé 'dí'bi umbu Yiwáni ndéré óto a. Zíye ndéréye úku ledre bi mengì roné née zí Yésu.

*Yésu í'bí éyí miánu zí 'yì e, álifú ìnyì
(Lúru kpá Mária 6:30-44, Lúka 9:10-17,
Yiwáni 6:1-14)*

¹³ Simi bi Yésu uwú ledre umbu Yiwáni ní, zía ìnyiné kí 'yìmikása ené e ékíye simi kurúngba 'dógu mikavu Galiláya aka gí ro ndéré ndísiyé do bi bi tú'dù 'yì e ndaní doa wá ní. Zí 'yì ga bi íri née kpá úwú ledre a zíye ndéréye sóngó wo. ¹⁴ Niyí ndéréógù bi do gbúróngó ní, tú'dù 'yì e niyí go íri 'dii. Zí leríye méngì wo zía 'dí'bióyó ndíyá e gí royé.

¹⁵ Nda go za kí tagá, zí 'yì lódù kacíga úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, kadra utú go, éyí miánu ndaa kpá ona wá. Ótoómo sílìyì gí ro 'yì ga gére née mu zíye ndéréye gámásó'do éyí miánu zíye ánu a.”

16 Zí Yésu úkulúgu ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, “Ndaní ndéré wá, ídísé í'bí éyì miánu se zíye.”

17 Zí 'yì lódú kacíga úkulúgu ledre kídí, “Mongú 'yì, odu éyì bi do sílize ona ní lá duú ambata ñnyì (5) kí minzéré kénzé e gbre.”

18 Zía úku ledre kídí, “Ógusé aka kí ambata máa ga gére née yáa.” 19 Yésu ya 'yì e idíní ndìsì do súwú ga gére née bi ore. Zía 'dí'bi ambata kí kénzé ga bi gbre née do sílíne, zía lúru bi komo ere, zía í'bí mbófo éyì zí Lomo, zía 'déweífi simiyé. Zía í'bí a do sílí 'yì lódú kacíne ga gére née idíní ífi yée zí 'yì e ánu a. 20 Zí tú'dú 'yì ga ba ánu éyì zíye léreyé mbá. Ngítí a ga bi idíaká ní, zí 'yì lódú kacíga ga gére née 'dó'dú 'dúcu gbété e kíe sokó doa gbre (12). 21 'Yì ga bi anuní éyì ní, ya'dá e niyí kóo álifu ñnyì (5,000). Oloní kará e kí owú e wá.

Yésu nderé do iní

(Lúru kpá Mária 6:45-52, Yiwáni 6:15-21)

22 Geré gí do kací éyì miánu née, zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne ga gére née idíní mu 'dógu mikavu ndéréókpóye 'dá'dá. Zía aka idíaká 'bi ené 'dá'ba gí ro úku ledre zí 'yì ga gére née ndá'bayé 'be. 23 Simi bi uku ledre go zí 'yì ga gére née kídí bayiní mu ní, zía ndéré ékíne do landa ngúcuné ini ini zí Lomo. Ndìsì íri gí kí tagá ngúcuné. 24 Kuřungba bi gáa 'yì lódú kacíga niyí simi a ní nderé go simi iní gbála gí do gbúróngó. Gí zí síli bi ndìsì ílí do iní kí roko'buné ní, zí iní

nda ndịsiné úcụl'ó bó kuṙúngba gbú gbú gbú, bi ndéré eme lolu ngú.

25 Nda kí sị ndónó, zí Yésu ékíóguné gị do landa gírí ndịsị ndéréne do iní zí 'yì ené ga bì simi kuṙúngba née káa zí ndịsị ndéré do ngáká bi ní. 26 Simi bì 'yì lódú kacíga ga gére née lurúní wo do iní kí ndịsị ógụ'díyì roné m'ídí zíye ní, zí ngírì méngì yée. Zíye útúye ndịsị mbúmbúdu gị zía somúní 'bi eyé kídí née go “Yì lárá.”

27 Geré 'diya zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngírì wá, née máa.”

28 Zí Pétero úkulúgu ledre zía ya, “Mongú 'yì togú née tí yì ma'dí, ídì mu ngúngu a zíma ndéréma gị do iní ógumá zíyì írí.”

29 Yésu ya zía ní, “Ógụ mu.”

Zí Pétero ékíóguné gị simi kuṙúngba ndịsị ndéréne do iní m'ídí zí Yésu. 30 Tí lá simi bì Pétero lurú iní nì ndịsị kízì kí roko'buné kíngaya gị zí mongú síli ní, zí ngírì méngì wo, geré zía tónóne ólúne simi iní. Zía ótrú ledre kídí, “Ngére yómo máa mu.”

31 Geré zí Yésu á'dané sáká wo, zía úku ledre kídí, “Pétero ngúngu aka eyì ledremá kíngaya fú wá, éré ngírì gị ro 'dì?”

32 Simi bì Pétero ekíluginí royé kí Yésu simi kuṙúngba ní, geré zí mongú síli bì gáa ba tóroné.

33 Zí 'yì ga bì simi kuṙúngba née óto úndrua, zíye úku ledre kídí, “Yésu, áyí Owú 'bì Lomo ma'dí.”

34 Zíye 'dógu bi do ndéréóguyé simi owú gara bì kí ìrìné Geneseréta ní. 35 Simi bì 'yì ga bì 'bì gara née owoní kídí Yésu ogụ née ne ní, zíye kákasa simi gara ore mbá kídí 'yì ga bì 'yì eyé e

nìyí kí ndíyá ní, idíní ógù kéye zí Yésù, nì go simì gara ore. ³⁶ Zí 'yì ndíyá e ñgúṅgú royé zía idí ñgúṅgu a zíye óto sǐlìye lá gba ro tara bongó ené. Ma'díi yée ga bì otoní sǐlìye ro tara bongó ené ní, zí ndíyá eyé e tí ùkùne gì royé.

15

Ondú 'bì Yúda e

(Lúrú kpá Mǎrìko 7:1-13)

¹ Nda gì ore zí ngíti géyì Farusáyo e kí ngíti géyì 'yì ga bì ndìṣìní 'dódo lorù ní, óguyé gì simì Yerusaléma ndú'yú Yésù kídí, ² “Éyì bì 'yì lódú kacíyì ga ba ilíní méngì kéyì kací ondu ezé gì zía wá ní 'dì? Ndìṣìní ánu éyì geré miánu ilíní lúgu sǐlìye kí wá ní.”

³ Zí Yésù ndú'yú lúgu yée kídí, “Sara ílisé méngì kéyì kací lorù 'bì Lomo wá gì ro 'dì, bì zise ndìṣìsé méngì dujú ledre ga bì ondu esé ili yée ní. ⁴ Lomo i'bì lorù kídí, ‘Ídì óto úndru 'buyì e kí mbágáyì.’ “Yì bì nì uku tara sinyí zí 'buné e kí mbágáne ní, idíní úfu wo 'dá'ba.’ ⁵ Tí lá ndìṣìsé 'dódo ledre kídí, togú 'yì uku ledre zí 'buné e kí mbágáne kídí, ‘Éyì ga bì ílisé gì ro zíye sáká sée kíe ní, máí'bì go káa do tákpásílì zí Lomo,’ ⁶ ndaá gì ro zíye óto úndruyé kíe wá. 'Déwesé née go lorù 'bì Lomo gì ro ondu esé 'bì Yúda e. ⁷ Ndìṣìsé lóndo rosé kídí ásé 'yì méngì ledre 'bì Lomo, ábuwá ledre bì nébì Isáya uku gì rosé ní nì ma'díi kídí,

8 “ ‘Yì ga ba ndìṣiní óto úndrumá lá dudu do tarayé,

tí lá mimbé'deyé ni yì ené gí romá gbála.

9 Ndìṣiní óto úndrumá lá gbékpíne,

ndìṣiní tí 'dódo ledre ní, tí lá yì eyé loru eyé 'bì 'yìma'dí e.' ”

10 Gí do kací ledre nées ní, zì Yésu ndóloyóko tù'dù 'yì e zía úku ledre zíye kídí, “Ídísé úwú ledre ba zise ówoyéme a bilámáne. 11 Ndaá 'bì ené éyì miánu bì 'yì ánu ní ni oto wo ne zía ídine 'yì lúyú ledre wá, yì ené bisinyí ódro bì gí tara'yì ní.”

12 Zì 'yì lódù kací Yésu óguyé úku ledre zía kídí, “Mongù 'yì, ówo go kídí ledre bì gáa úku ba sinyí yì ené ro Farusáyo e go misínyí?”

13 Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Éyì ga bì mbá ngará Babá bì komo ere 'dìyì yée ne wá ní, ni lálaoyó yée mbá 'dá'ba. 14 Ndásé óto komosé ro ledre 'bì Farusáyo ga gére nées wá, niyí yì eyé manda ga bì komoyé ndaá ní. 'Yì bì komoa ndaá ní togù lala ezené bì komoa ndaá ní, yée gbrengrá niyí útú simi gu.”

15 Zì Pétero úku ledre kídí, “Mongù 'yì, úku 'dódo aka ini ledre gí simi muruwayi bì úku nées zize.”

16 Yésu ya zíye ní, “Áyí, ówosé esé kpá wá?

17 Ówosé bì kídí éyì miánu ndìṣi olù gí ku 'yì, zía ókpóne simi 'yì, zía nda olúoguné gí simi 'yì 'dá'ba ní wá? 18 Bisinyí ledre bì ndìṣi ówù gí tara'yì ní, ndìṣi olúogù gí yana mimbé'de 'yì. Gí zì kényì nées zì 'yì ídine bisinyíne do komo Lomo.

19 Bi kenée ní, bisinyí ledre ga bi káa zí úfu 'yì, só'do ro'yì kí 'yì bi ófúsé rosé kéne wá ní, kí ledre 'bi gámá faa kací kará e togú ya'dá e, kí ugu, kí ɾanga, kpá úku tara sinyí zí 'yì e. Ledre ga gére nées mbá olúoguní gí do mimbé'de 'yì. 20 Éyì ga gére nées ndìshíní óto 'yì e ye zíye ídíye bisinyíye do komo Lomo. Ndaá 'bi ené ánu éyì miánu togú mbú 'yì lúgu sílìne wá ní óto 'yì ne zía ídíne do komo Lomo bisinyíne ní wá.”

*Yésu yomo nyí ngíti kára
(Lúru kpá Máriao 7:24-30)*

21 Zí Yésu nda ìnyìné gí ore ndéréne simi gara ga bi Táiyire kí Sidóna ní. 22 Zí ngíti kára gí simi kúfú bi Kanána e ndìshì ndìshì do bi gbóo ore óguné ngúnjú roné zí Yésu kídí, “Ngére, Bulúndu Dawídi, ówo aka ledre kíma. Nyíma dokéké e ndìshíní méngì wo bisinyíne kíngaya.”

23 Tí lá Yésu ukulugu ené ledre zía wá. Zí 'yì lódú kací Yésu óguyé úku ledre zí Yésu kídí, “Ógóóyó kára nées gí ore 'dá'ba. Ndìshì fú lá gbúrógbó do kacíze kí ledre ené nées.”

24 Zí Yésu úkulúgu ledre zí kára nées kídí, “Lomo kasaogu máa lá dùyì gí ro sáká 'yì amá e Isiréle e gí zía niyí káa zí kábìrìkì ga bi m̀ngíye ndaá ní.”

25 Zí kára nées ndósoóguné gbóo útúne gbri kó'dú Yésu. Zía úku ledre zí Yésu kídí, “Ngére, sáká máa mu.”

26 Yésu ya zía ní, “Ndaá 'bi ené bilámáne do 'dí'bi éyí miánu 'bi owú e í'bí a zí ísì e wá.”*

27 Zía úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ngére, ni tí kenée. Tí lá ísì e 'do'dúní nyunyú éyí miánu gi sị tarabíza 'bi m̀ngíye bú.”

28 Née ní, zí Yésu úkulúgu ledre zí kára née kídí, “Kára ngúngu ledre eyí ofu go. Éyí bi íli ní mááyí m̀ngí a zíyí.” Kpá tí geré simi s̀ndí kadra née zí ro nyí kára née émené.

Yésu í'bí éyí miánu zí 'yì e álifú eso

29 Zí Yésu ìnyìné gi ore ndá'bané kó'dú mikavu Galiláya. Zía ndéré ékíne do landa ndìsìné bi.

30 Zí tú'dú 'yì e ndìsì óguyé zía kí 'yì eyé ga bi kí umbu s̀ndíye, 'yì komo mi'dútù e, miḡiḡiḡi e, yée ga bi odroní wá ní, nda kpá kí yée ga bi kí toso ndíyá eyé e m̀ngúngúcuá ní. Do ógu óto yée mbá cigí Yésu bi kenée, zía óto s̀lìne royé zíye ómo yée mbá. 31 Zí tara'yì e ìdrìne kí lúru 'yì ga bi odroní wá ní kí ódro, miḡiḡiḡi e s̀ndíye 'dózo roné go, yée ga bi kí umbu s̀ndíye ní nyí go kí gámá, mikomo mi'dútù nyí go lúru bi. Zíye mbófo Lomo bi Isiréle e ndìsìní ìni ìni zía ní.

32 Zí Yésu ndólo 'yì lódú kacíne e zía úku ledre zíye kídí, “Lerí 'yì ga ba m̀ngí máa go, m̀ngizé kéye go s̀lì ota éyí miánu ndaá zíye wá. Ndaá bilámáne zíma ótoómo yée zíye ndá'bayé kí 'bú wá káa bi komoyé ni úlú yana zíye útúye ke.”

* **15:26** 15:26 Owú e kí ísì e: Owú ga bi Yésu uku ledreyé ona ba ní née Yúda e. Ísì ga bi uku ledreyé née 'bi ené 'yì ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní. Yúda e ndìsìní ukucayi 'yì lóngó e káa zí ísì e ní.

³³ Zí 'yì lódù kacíga úkulúgu ledre zía kídí, “Azé ówo éyì miánu sími súwú ona í'bí a zí tǔ'dù káa zí wo née gí 'da?”

³⁴ Yésu ya zíye ní, ambata ni zíse kírí née ndu? Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ambata e niyí ìnyì doa gbre (7) nda lá kí minzéré kénzè e.”

³⁵ Zía úku ledre zí tǔ'dù 'yì ga gère née ndìsiyé bi do kángá. ³⁶ Zía 'dí'bi ambata ga bi ìnyì doa gbre (7) kí minzéré kénzè ga gère née, sími bi í'bí mbófo éyì go zí Lomo ní, zía 'déweífi simiyé zía í'bí yée zí 'yì lódù kacíne e, zíye nda í'bí a zí 'yì ga gère ní.

³⁷ Zí tǔ'dù 'yì ga gère née ánu éyì, zíye léreyé mbá. Ngítí éyì miánu ga bi idíakání ní, zí 'yì lódù kacíga 'dó'dù 'dúcu gbété e kíe kpá ìnyì doa gbre (7). ³⁸ Gí sími 'yì ga bi kóo anuní éyì ní, oloní lá dùy ya'dá e álifú eso (4,000). Oloní kará e kí owù e wá. ³⁹ Gí do kací bi Yésu bayi 'yì ga gère née go ní, zía nda ékíne sími kurúngba zíye ndéréye sími bi bi ndìsiní ndólo a Magadána ní.

16

Farusáyo e uzuní Yésu

(Lúru kpá Mária 8:11-13, Lúka 12:54-56)

¹ Sími ngítí sílì, zí Farusáyo e kí Sadukáyo e óguyé úzu Yésu idí méngì ledre bi kí roko'buné ní gí ro zíye ówo a kídí Lomo kasaogu wo ne gí komo ere.

² Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Togú go kí tagá yá, ndìsìsé úku ledre kídí, ‘Kílondó kadra ni súwu gí zía bi ni komo ere gbawu káa.’ ³ Togú kí phiyí yá, zíse ndìsìsé úku ledre kídí, ‘Múkú ni go

kụụ nées ní iní nì é'dì karaba.' Ówosé tí lá kací úku ledre gí ro éyí ga bì ndịsìní mēngí royé komo ere ní, togú nda gí ro éyí ga bì ndịsìní mēngí royé ca cakaba ní yá, ówosé esé e wá. ⁴ Ílisé lúrú ledre ga bì kí roko'buyé ní té kí ásé fú ngúngu a. Gí zía bì ásé 'yì luyú ledre e ní, útúásásé esé ngúngu a wá. Ledre bì mááyí 'dódo a zise ní òdú wo bì kóo mēngí roné zí Yóna* ní." Gí ore, zí Yésu ndéréókponé.

Farusáyo e kí Sadukáyo e ndaní lóndo sée wá (Lúrú kpá Máriko 8:14-21)

⁵ Simi bì Yésu 'doguní bì sága ní, 'yì lódú kacíga niyí lúrú bì ní, ootomo liginí ambata go.

⁶ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, "Komosé idí idí rosé gí zí bisinyí 'dódo ledre 'bì Farusáyo e kí Sadukáyo e bì káa zí 'de'dì bì ndịsìní óto a simi ambata eyé e ní."

⁷ Zíye úkuló'bó ledre dongaráye kídí, "Uku ledre nées kenées ba gí zía bì ledre liginí zée kí 'dì'biútú ambata ní."

⁸ Yésu owo sómú ledre eyé nées go bú. Zía úku ledre zíye kídí, "Éyí bì ndịsísé úku ledre ambata gí roa ní 'dì, ngúngusé aka esé ledremá fú wá ke? ⁹ Sómúlígísé ledre ambata bì kóo inyi máí'bí zí 'yì e álifú inyi ní go, sara ngítíye bì idiaká ní, 'dó'dú 'dúcusé kóo gbété kée ndu?

¹⁰ Togú wo nées wá ní, sara ambata bì kóo inyi doa gbre (7) máí'bí zí 'yì e álifú eso (4,000) ánu a ní, 'dó'dú 'dúcusé kóo gbété kí ngítíye ndu?

* **16:4** 16:4 Lìlì ledre gí ro Yóna: Cé káa zí ledre bì kénzé ụlụ Yóna zía ndịsíné simia sịlì ota ní. Ólo yata ledre gí roa simi Matáyo 12:39-40.

11 Éyí bi sómúsé ledre gi zía kídí máúku gáa née ledre ambata gi roa ní 'di? Komosé idí idí rosé gi zí bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo e kí Sadukáyo e.” 12 Zíye nda ówoyéme a kídí uku ené gáa ba ledre gi ro ambata wá, uku yí ené ledre bisinyí 'dódo ledre 'bi Farusáyo e kí Sadukáyo e.

*Tú'dú 'yi e somúlo'bóní ledre gi ro Yésu
(Lúru kpá Mária 8:27-30, Lúka 9:18-21)*

13 Simi bi Yésu nderéoguní gbóo kí gara bi Kayisariya Phílipo ní, zía ndú'yú 'yi lódú kacíne e kídí, “Yí e ndişiní sómú a kídí, Owú 'bi 'Yíma'dí ni náambi?”

14 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ngíti géyí 'yi e ya ni Yiwáni 'yi Bábátízí 'yi e, ngíti géyí ya ni Ilíya, ngíti géyí ya ni Yeremáya, togú wá, ni ngúru nébí e.”

15 Zía ndú'yúlúgu yée kídí, “Sara sómúsé 'bi esé kídí mááyí náambi?”

16 Simúna Pétero ya zía ní, “Áyí Kírésito, Owú 'bi Lomo bi ni tridri ní.”

17 Yésu ya zía ní, “Simúna wotí Yóna, Lomo i'bí úndru go zíyí. 'Yíma'dí ukui'bí ené ledre née zíyí ne wá, Babá bi komo ere ní ukui'bí ne.

18 Máúku zíyí, iriyí ni karaba go Pétero, ledre gi simi a kídí, 'Landa.' Mááyí óto sí 'dící amá doa. Umbu utúasá ndúru 'dící máa née wá. 19 Mááyí í'bí roko'bu bi gi 'be 'bi Lomo komo ere ní zíyí. Éyí bi ási go gi roa ní, Lomo ni kpá ási gi roa gi komo ere. Éyí bi ngúnngu ledre a go ní, Lomo ni kpá ngúnngu a.” 20 Nda gi ore zía ési sílìne komo

'yi lódú kacíne e kídí ndaní aka úku 'dódo a bi ya née ni Kírésito ní zí 'yi e wá.

Yésu uku ledre umbuné

(Lúru kpá Máríko 8:31—9:1, Lúka 9:22-27)

²¹ Gi do kací ledre née ní, zí Yésu ndíşiné úku ledre zí 'yi lódú kacíne e kídí, ni miútúásáne zíne ndéréne simi Yerusaléma. Gi ro zí mingburoko 'yi e, manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e ní kí 'yi 'dódo lorú e 'dó'do née, zíye úfu née, simi sílí ota zíne úrúne.

²² Zí Pétero ndólo wo sogo éyi úku ledre zía kídí, “Ngére Lomo, ndá ótoómo ledre née zía méngi roné zíyi wá.”

²³ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Inyi gi romá iri, áyi zíma go káa zí tutú bi toro 'dutu misi'di ní, sómú ledre eyi ndaá 'bi Lomo wá, yi ené 'bi Satána.”

²⁴ Nda gi ore zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Togú 'yi ili ídí 'yi lódú kacíma yá, ídí ótoómo kí méngi 'bi ené ledre bi ili ne ní, zía ímbi mingbúngu kágá ené 'bi 'do'dó lódú máa. ²⁵ Togú 'yi ili bándá tridriné kí roné, zía úyuné. Togú i'bi roné zí umbu gi romá yá, zía ndíki tridri. ²⁶ Wo be 'di emene, zí 'yi ídíne kí éyi ga bi do sogo kángá mbá zíne, zía úyuné miúyu? Sara togú uyu go ní, éyi ni bo ni i'bi a zí Lomo gi ro i'bílúgu tridri zía? ²⁷ Owú 'bi 'Yíma'dí ni ndá'baógu simi roko'bu 'bi 'Buné gi komo ere kí maláyika e, zía i'bi tákpásílí zí 'yíma'dí e kací miméngi ledre eyé. ²⁸ Máúku zíse, ngíti géyi 'yi e gi dongaráse ga bi áse tóro née, utúasání aka úyu wá, niyi lúru Owú 'bi 'Yíma'dí kí ndá'baógu ídíne Ngére kí.”

17

Toso Yésu oyólo'bó roné (Lúru kpá Mária 9:2-13, Lúka 9:28-36)

¹ Sílí ìnyì doa kéré (6) gí do kací ledre née ní, zí Yésu 'dí'bi Pétero e kí Yakóbo nda Yiwáni owú lúndu Yakóbo, yée ota zíye ndéré ékí ndísiyé do landa ngúcuyé. ² Zí toso Yésu óyóló'bó roné zíye do landa íri. Zí simi komoa ndísi ndícíne káa zí sùlú kadra ní, zí bongó bi ro a ní ényíne kpílélé káa zí bimióngó ní. ³ Tí do komoyé née, zí Ilíya e kí Músa óguyé zíye ndísi ódroyé kí Yésu.

⁴ Zí Pétero úku ledre zí Yésu kídí, “Ngére, utúasá miútúasá zíze ndísiyé ona. Togú ngúngu go yá, mááyí lágá kútú e ota (3) kára, kíé'do zíyí, kíé'do zí Músa ngíti a zí Ilíya.”

⁵ Simi bi ni aka ngbúrú ndísi úku ledre née ní, zí bikenyí burungú óguné kuy káa zí cika ní sólu yée yeré. Zí kúrú 'yì ówúne kpúrú gí simi burungú girí kídí, “Ba Owú 'bi amá, 'búa ofu domá go, mááyí kí rokinyi gí zía. Ídísé úwú ledre gí taraa.”

⁶ Simi bi 'yì lódú kacíga uwúní ledre née kenée ní, zí ngírì útúne simiyé zíye útú ló'bu komoyé bi. ⁷ Tí lá zí Yésu óguné óto sílìne royé úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngírì wá, ìnyìogusé mu 'dága.” ⁸ Simi bi síkpíní doyé 'dága ní, lurúndikiní ngíti 'yì wá lá duú Yésu.

⁹ Kí ndítíoguyé gí do landa girí, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ndásé aka úku ledre ga bi gáa lúrúsé née zí ngíti géyì 'yì e wá 'búo togú lúrúsé Owú 'bi 'Yíma'dí urú go gí simi umbu.”

¹⁰ Zí 'yì lódù kacíga ga gére née úku ledre zía kídí, “Sara éyì bì 'yì 'dódo lorù ukuní ledre gí zía kídí, Iliya ni ndá'baógu útù roné fì ne gí zía ní 'di?”

¹¹ Zí Yésù úkulúgu ledre zíye kídí, “Ma'díi, Iliya ni óguútù roné ne zía ótoyéme éyì e za mbá do misi'diyé? ¹² Máúku zise Iliya ogu yì ené tí go, tí lá mingburoko 'yì e iliní eyé 'dí'bi wo simi sümü wá, menginí nda yì eyé wo bisinyíne. Niyí ógu méngì lará Owú 'bì 'Yìma'dí kpá kenée.”

¹³ Zí 'yì lódù kacíga ówo a kídí uku née ledre Yiwáni Babatíza.

*Yésù lagaoyó dokéké gí simi owúo'do
(Lúru kpá Máriko 9:14-29, Lúka 9:37-43a)*

¹⁴ Simi bì oguní nda go dongará tú'dù 'yì e ní, zí ngíti o'do óguné útúne sí sındí Yésù úku ledre zía kídí, ¹⁵ “Ngere ídí ówo ledre kí wotíma,” ni kí dokéké siminé, ndìsì nda 'dó'dó gí zía go kíngaya. Ndìsì kí láláónzó wo ku pho'du kpá simi iní. ¹⁶ Má'dí'biógu gáa wo zí 'yì lódù kacíyì ga ba, tí lá utúasání eyé sáká wo wá.

¹⁷ Zí Yésù ñnyiné úku ledre zíye kí 'yì ga bì ore ní mbá kídí, “Dosé orù go kíngaya gí ro zise ngúnngu ledremá. Máídí ndìsì zise ona gí kí be 'di? Máídí útusimimá zise ndìsì kése kenée gí kí be 'di? Ógusé kí owúo'do née girí mu yána.” ¹⁸ Simi bì oguní kí owúo'do née ní ní, zí Yésù ódrone zí dokéké née kí roko'buné, geré zía ólúóguné gí simi owúo'do née zí roa émené cìkì ore.

19 Zí 'yì lódù kací Yésu óguyé ndú'yú wo simi bi ni ngúcuné ní kídí, “Éyì bi utúasázé lágaóyó dokéké née gí zía wá ní 'dì?”

20 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Yì ené gí zía bi ngúnṅu ledre esé ni cúku'dée ní. Abú ngúnṅu ledre esé ni cúku'dée káa zí kúfú musitáda, ásé úku ledre zí mongú landa bi 'dáa kídí, 'Ínyì mu 'dá'ba,' ni tí ìnyì gí ore. Máúku zíse, éyì bi ni óru zíse ní ndaá.”

21 Zía kpá úku ledre zíye kídí, “Dokéké e káa zí ga gére née áse lágaóyó yée gí simi 'yì 'búó togú ìnisé ini kí órú rosé zí Lomo kí.”

Yésu uku ledre umbuné

22 Simi bi 'yì lódù kací Yésu oguní go mbá ndro simi Galiláya ní, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Sìndí kadra ni go gbóo gí ro do í'bí ngbángá Owú 'bi 'Yìma'dí zí ezeokóga. 23 Zíye úfu wo, nda simi sǐlǐ ota zía úrú ené.” Zí ledre née í'bí lerí ro 'yì lódù kacíga mbá.

Yésu nderé simi Kapáranawúma

24 Gí kací bi Yésu kí 'yì lódù kacíne e nderéoguní simi gara bi Kapáranawúma ní, zí 'yì 'dó'dù ʊsórù ga bi 'bi 'Dìcì 'bi Lomo ní óguyé ndú'yú Pétero kídí, “Mongú 'yì esé í'bí ʊsórù 'bi 'Dìcì 'bi Lomo bú?”

25 Pétero ya zíye ní, “Ìì i'bí bú.”

Simi bi nderéoguní nda go 'be ní, zí Yésu ndú'yú Pétero kídí, “Simúna, simi sómù ledre eyì ní, ngére ga bi do sogo káṅgá ba ndìṣiní 'dó'dù ʊsórù akpa gí zí 'yì eyé e, togú mbú gí zí 'yì lónṅó e?”

²⁶ Zí Pétero úkulúgu ledre kídí, “Ndịsịní 'dó'dú ụsọrụ gị zí 'yị lóngó e.”

Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Yị eyé e ndaní kí ledre wá. ²⁷ Tí lá ilizé ezé zí mimbé'deyé ésịne rozé wá, ndéré mu ngburu ìkpí iní, mizefì kenzé bì áyí ìkpíògụ a ní, ídì líkpí taraa, áyí ndíki késì ku a, zíyì 'dí'bi a ndéré í'bí a káa do ụsọrụ gị rozé kényì.”

18

Mongú 'yị 'be 'bì Lomo

(Lúru kpá Májiko 9:33-37, Lúka 9:46-48)

¹ Símì sịndì kadra máa née ní, zí 'yị lódú kací Yésu óguyé ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yị, ambí nì karanée ídì ne mongú 'yị 'be 'bì Lomo komo ere zí lafúne e mbá?”

² Zí Yésu ndóloógụ owú tóroné dongará 'yị e kírí née. ³ Zía úku ledre gị ro owú née kídí, “Máúku zise ma'díi, togú ótosé rosé ndoo káa zí minzéré owú e wá, útúásásé ógụ 'be 'bì Lomo komo ere wá. ⁴ Bì go kenée ní, 'yị bì 'bo'bù roné go káa zí owú ba ní ní, nì go ne mongú 'yị 'be 'bì Lomo 'dáa.

⁵ “Kpá kenée, togú 'yị 'dì'bi owú bì cúku'dée káa zí wo ba símì sụmụ, kídí 'dí'bi née go kpá máa. ⁶ 'Yị bì ngunu ledremá abú nì aka lá cúku'dée káa zí owú ba, zí ngíti 'yị óguné lóndo wo zía lúyú ledre yá, nì ídì bilámáne togú odóní ká'dá ro goa, do odóngeřì wo kíe ro tutú do ụcụ wo kíe bu símì mongú kùlù.

⁷ “Mongú nduwú nì ídì zí 'yị ga bì niyí ndịsị lóndo 'yị e zíye lúyú ledre ní. Ma'díi, ngíti géyì

'yì e niyí ídí 'yì lónḁo 'yì e. 'Yì máa ga gére ní, Lomo ni 'dó'do yéé bisinyíne kíngaya. ⁸ Togú lúru ngíti sǐlìyì togú mbú ngíti sɔndìyì ayí óto yìi zìyì lúyú ledre yá, ídí óngóoyó a 'dá'ba. Ni bilámáne zìyì ndíki trɔdrɔ bɔ za fí ní kí sɔndìyì kíé'do gɔ zì wo bɔ áyí ídí kí sɔndìyì togú mbú sǐlìyì gbrenḁará do úcu yìi nyé simi mongú gu pho'du bɔ ìlì wá ní. ⁹ Togú ngúru komoyì ayí óto yìi zìyì lúyú ledre yá, ídí cígíoyó a 'dá'ba. Ni bilámáne zìyì ndíki trɔdrɔ bɔ za fí ní kí komoyì kíé'do gɔ zì wo bɔ áyí ídí kí komoyì gbrenḁará do úcu yìi nyé simi mongú gu pho'du bɔ ìlì wá ní."

Muruwayi gɔ ro kábirìkì
(Lúru kpá Lúka 15:3-7)

¹⁰ "Ídísé ówo a kídí, 'yì ndaá lúru cáyi 'yì gɔ dongará minzéré owú ga ba wá. Máúku zise ma'díi, maláyika ga bɔ ndìsiní ndìsì kí Babá komo ere ní, niyí í'bí ngbángá 'yì máa nées zì Babá.

¹¹ "Babá kasaogu máa yómo 'yì lúyú ledre e.

¹² "Sómùsé 'bì esé káa be 'dì? Togú 'yì ni kí kábirìkì e zíne míya zì kémbì a ìndrìné ní, mɔngì a utúasá ótoómo yéé ga bɔ cí eso doa sokó doa ìnyì doa eso (99) nées zía ndéréne gámásó'do wo bɔ ìndrɔ nées wá? ¹³ Simi bɔ togú ndiki go ní, máúku zise ma'díi, ni ídí kí mongú rokinyi gɔ roa kíngaya rómo do yéé ga bɔ cí eso doa sokó doa ìnyì doa eso (99) ngára ìndrìní wá ní. ¹⁴ Kpá kenée 'Bùsé Lomo bɔ komo ere ní, ili ené zì bikérì owú ìndrìné gɔ dongará lafúne wá."

*'Yì bì luyú ledre ro ezené ní
(Lúrú kpá Lúka 17:3)*

¹⁵ “Togú ezeyì bì ɲɔŋɔ ledremá go ní luyú ledre royì yá, ídí ndéré úku 'dódo luyú ené néesí simi bì ásé lá gbre kéne ní. Togú ɲɔŋɔ go yá, yéme dongaráse go kéne. ¹⁶ Togú ili ené ɲɔŋɔ a wá, ídí ndólo 'yì kǐé'do togú mbú gbre zíse ídíse kéye, 'Gì ro ledre ga bì za mbá ásé ótoyéme yéé dongará 'yì kǐ ezené ní idí idí do komo 'yì e gbre togú mbú ota (3).’ ¹⁷ Togú ili ené kpá úwú ledre gǐ tara 'yì ga gére néesí wá, zíyì ndéré kǐe zǐ 'yì ga bì ɲɔŋɔnǐ ledre 'bì Lomo go ní zíye ódroyé zía. Togú ili kpá fú wá, ídíse ási gǐ roa káa zǐ 'yì bì ngára ɲɔŋɔ aka ledre 'bì Lomo wá ní, togú mbú 'yì 'dó'dú ɔsórɔ gǐ zǐ 'yì e.

¹⁸ “Máúku zíse ma'díi, ledre bì tórosé go doa do sogo kǎngá ona ní, Lomo bì komo ere ní toro kpá go doa kenée. Wo bì ásisé go gǐ roa ní Lomo bì komo ere nǐ kpá ási gǐ roa kenée.

¹⁹ “Mááyí go kpá úku ándá a zíse, togú 'yì e gbre gǐ dongaráse do sogo kǎngá ona otoní sómú ledre eyé go kǐé'do ndú'yú Lomo gǐ ro éyì bì iliní ní, Babá Lomo bì komo ere ní nǐ í'bí a zíye. ²⁰ Nǐ kenée ma'díi, togú 'yì e gbre togú mbú ota yokonǐ royé ini ini gǐ zía bì nǐyì 'yì amá e ní, mááyí idí dongaráye.”

Muruwayi gǐ ro ótoómo ledre zǐ 'yì

²¹ Zǐ Pétero ógúné zǐ Yésu do ndú'yú wo kídí, “Ngére, togú ezemá ndìsì lúyú ledre romá ní,

máídí ótoómo ledre zía kí'dí ndu? Kí'dí ìnyì doa gbre?"

²² Yésu ya zía ní, "ƒ'i, ndaá lá kí'dí ìnyì doa gbre (7) wá, idí ídí kí'dí cì ota doa sokó doa ìnyì doa gbre (77)."*

²³ Bì kenée ní, ledre gì ro 'be 'bì Lomo nì cé káa zí ngére bì kóo 'yì moko ené e 'dì'biní késì gì zía ili nda go zíye í'bílúgu a ní. ²⁴ Káa zí bì mongú 'yì nì go tónó ótoyéme ledre ga gére née ní, zíye 'dí'biógu ngúru 'yì 'bì moko bì kóo 'dì'bi tú'dú késì ené ní kó'dú a. ²⁵ Gì zía bì roko'bù bì zí 'yì moko née í'bílúgu mongú késì née káe ndaá ní, mongú 'yì ené ya kídí togú kenée yá, idíní 'dí'bi wo kí me'bea kí owú 'bì ené e nda kí éyì ga bì zía ní mbá úgúoyó yée 'dá'ba gì ro do í'bílúgu késì ené née.

²⁶ "Zí 'yì moko née útúne do ngúrú sìnđíne kó'dú mongú 'yì ené ngúnḡú roné zía kídí, 'Áko mongú 'yì, ótoómo ledre zíma, mááyí í'bílúgu késì née mbá.' ²⁷ Zí lerja méngì mongú 'yì née zía ótoómo ledre zía kídí ndá lolù í'bílúgu késì née wá.

²⁸ "Tí lá bì ìnyì gì ore ndéréne ní, zía ówo ngúru ezené 'yì moko bì kóo 'dì'bi késì gì zía kpá lá cúku'dée ní. Zía útúne doa geré 'dí'bi kúrúa ngírì kídí, 'Í'bílúgu késì amá bì zíyì ní mu.'

²⁹ "Zí eze a née útúne do ngúrú sìnđíne ngúnḡú roné zía kídí, 'Áko, ótoómo ledre zíma, mááyí í'bílúgu késì née mbá.'

* **18:22** 18:22 Cì ota doa sokó doa ìnyì doa gbre kí'dí ìnyì doa gbre: Yésu uku ledre mongú namba née gì zía ili zí 'yì e ndìsìyé fú lá ndìsì ótoómo ledre zí lafúye.

³⁰ “Eze moko a nées asi yí ené miási. Simi ledre nées ní, zía lála wo ndéré kée simi sígini. Zí eze a nées ndísiné íri gí do í'biónzó kési ené nées té kí.

³¹ Simi bi lafúga 'yí 'bi moko e lurúní ledre bi mengi kí ezené nées ní, zía sínyíne royé kíngaya do ndéréye úku 'dódo ledre ga bi mengini royé nées ní mbá zí mongú 'yí eyé.

³² “Zí mongú 'yí nées ndólo 'yí 'bi moko nées do úku ledre zía kídí, ‘Áyí bisinyí 'yí, Máótoómo kóo tú'dú kési amá bi kacíyí gí zía ngúnjú royí kídí máídí ótoómo ledre zíyí ní. ³³ Útúásá eyí ótoómo ledre zí ezeyí nées káa zí bi kóo máótoómo ledre zíyí ní wá?’ ³⁴ Gí zí simikesí, zí mongú 'yí ené 'dí'bi a ndéré kée simi sígini do ndísi 'dó'do wo gí zía í'bílúgu kési bi kóo 'dí'bi ní za mbá kí.

³⁵ “Nées ledre bi Babá gí komo ere ni méngi a zise ní, 'búó togú ótoómosé ledre go zí lafúse gí yana mimbé'desé.”

19

Ledre gí ro ótoómo kára (Lúru kpá Mária 10:1-12)

¹ Simi bi Yésu 'dódo asá ledre nées ní, zía ñnyiné gí simi Galiláya ndéréne sága ngburu bi Yeredéne simi kánga bi Yudáya ní. ² Zí tú'dú 'yí e lódú wo íri, zía ndísiné yómo yée ga bi kí ndíyá royé ní.

³ Zí ngíti géyí Farusáyo e óguyé úzu Yésu kí ndu'yú kídí, “Ni miútúásáne zí 'yí ótoómo me'bené tí lá gí ro owú ledre bi ni bo ní?”

⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ólosé esé miéké kúrú Lomo wá? Kú gí dosíne Lomo ‘otoogu ‘yíma’dí e o’do kí kára,’ ⁵ ‘Née kpá sí ledre bí o’do ní ótoómo ‘buné kí mbágáne kenée zía ófú kára zíye ódó royé kí me’bené ídíye éyí kíé’do ní.’ ⁶ Gí ore, ndaní lolu ‘yí e gbre wá, nìyí goó éyí kíé’do. Bí kenée ní, éyí bí Lomo kótru go ní, ‘yíma’dí ndaá báyi a wá.”

⁷ Zíye ndú’yú Yésu kídí, “Togú kenée ma’díí ní, sara Músa eké nda kóo kídí ‘yí idí í’bí wáraga ‘bí ótoómo ro’yí zí kára máa née zía ndéréne kíe gí ro ‘dí?”

⁸ Yésu ya zíye ní, “Músa eké kóo ledre née zise Yúda e kenée gí ro zise ótoómo me’besé e gí zía dosé oru mióru. Tí lá ndaá ‘bí ené kóo miyémené kenée gí dosíne wá. ⁹ Máúku zise, togú me’beyí so’do ené o’do ‘dí sogo wá, zíyí ótoómo wo zíyí ndéréyí ófú ngíti kára yá, lúyú ledre go, gí zía só’do née go royí ‘dí sogo.”

¹⁰ ‘Yí lódú kacíga ya zía ní, “Togú ledre ní nda yí ené gí ro o’do kí kára goó kenée yá, ní bilámáne ‘yí ndaá ‘bí ené lolu ófú kára wá.”

¹¹ Yésu ya zíye ní, “Tú’dú ‘yí e utúasání ‘dí’bí ‘dódo ledre née wá, tí lá dujú yée ga bí utúasání go ndísi ngúcuyé ní. ¹² Ngíti géyí utúasání ‘dí’bí kará e wá gí zía arání yí eyé yée kú kenée. Ngíti géyí, ‘yí e mengíní yée ye. Ngíti géyí asíní yí eyé kú ye gí zía bí i’bíní royé go méngí dujú moko bí ‘be ‘bí Lomo komo ere ní. ‘Yí bí utúasá go ngúnngu ledre née ní, zía ngúnngu a.”

*Yésu i'bí úndru zí minzéré owú e
(Lúrú kpá Mária 10:13-16, Lúka 18:15-17)*

¹³ Nda gi ore zí ngíti géyi 'yi e óguyé kí minzéré owú e zí Yésu ini ini doyé kpá kí í'bí úndru zíye. Tí lá zí 'yi lódú kacíga ndísiyé úçuómo 'yi ga bi oguní kí owú ga gére ní.

¹⁴ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ótoómosé minzéré owú ga gére née zíye óguyé zíma. Ndásé úçuómo yée wá, 'Be 'bi Babá bi komo ere ní, ni gi ro 'yi ga bi káa zí minzéré owú e ní.”

¹⁵ Simi bi Yésu ini ini go zí Lomo idí í'bí úndru zí owú ga gére ní, zía ndéréókponé gi ore.

*Owúphirangá bi kí tú'dú éyi e zíne ní
(Lúrú kpá Mária 10:17-31, Lúka 18:18-30)*

¹⁶ Nda née ní, zí ngíti owúphirangá óguné ndú'yú Yésu kídí, “Mongú 'yi, bilámá ledre bi máídí méngi a gi ro zíma ndíki tridri bi za fí ní 'di?”

¹⁷ Yésu ya zía ní, “Ndú'yú máa gi ro bilámá ledre gi ro 'di? Lomo ni dụú ne bilámáne. Togú ili tridri bi za fí ní yá, idí lódú lorú ga bi Lomo uku yée ní.”

¹⁸ Zí phirangá née ndú'yú ándá wo kídí, “Lorú ga bi káa zí yée ga be 'di?”

Yésu ya zía ní, lorú ga bi káa zí, “ 'Ndá úfu 'yi wá, ndásé só'do rosé kí 'yi bi ófúsé rosé kéne wá ní wá, ndá úgu ugu wá, ndá r̄ar̄anga wá,
¹⁹ idí óto úndru 'buyi kí mbágayi,' zíyi 'óto 'bú lafúyi e káa zí bi óto 'búyi kí royí ní.' ”

20 Owúphirangá née ya zía ní, “Óo, lorú ga gére née máméngì yée go mbá kenée. Ngítí a bì idíaká ní nda go 'dí?”

21 Zí Yésu úkulúgu a zía kídí, “Togú ìli méngì zaá ma'díi ledre yá, ídí ndéré úgúoyó éyì eyì e gì 'be mbá 'dá'ba. Zíyì í'bíoyó késíye zí 'yì lerì e, gì ore zíyì nda ndá'baóguyì lódú máa. Lomo ní í'bí mongú úndru zíyì komo ere.”

22 Simi bì owúphirangá née uwú ledre bì Yésu uku zía kenée ní, zí bì sínýíne roa gbála. Zía ókpóne gì ore kí do komoné bisinyíne gì zía ní kí tú'dú éyì e zíne.

23 Zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, “Máúku zíse ma'díi, nì miórúné kíngaya zí 'yì bì kí tú'dú éyì e zíne ní óguné 'be 'bì Lomo komo ere. 24 Mááyì kpá úku a zíse kídí, ndaá miórúné zí mongú bangá bì gémele ní ólú phùtru bì gì simi gu lǐbira wá, nda zí 'yì bì kí tú'dú éyì e zíne ní, nì miórúné kíngaya zía ólúne 'be 'bì Lomo.”

25 Simi bì 'yì lódú kací Yésu uwúní ledre née kenée ní, zíye ónzó komoyé kíngaya, zíye úku ledre kídí, “Ambí nì nda ómo goó ne?”

26 Zí Yésu lúru yée gbóó, zía úku ledre kídí, “Éyì bì 'yìma'dí utúasá méngì a wá ní, Lomo utúasá yì ené bú méngì a.”

27 Zí Pétero úkulúgu ledre zía kídí, “Sara aka nda zée ga bì ootoozé 'bì ezé éyì e go mbá zíze ndíszé lódú go lá dọyì yì ní, 'bì ezé nì nda ídí 'bì ené go 'dí?”

28 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zíse ma'díi, simi bì karanée ledre e niyí oyólo'bó royé mbá mikándayé ní, zí Owú 'bì 'Yìma'dí ídíne goó

mindísiné do kítì ngére ené kí mongú roko'buné ní, sée ga bi ásé 'yì lódù kacíma e ba ní, ásé ídí kpá mindísisé do kítì ngére zise ndísisé 'dècì ngbanga Isiréle e kací sị doyé ga bi sokó doa gbre née mbá. ²⁹ 'Yì ga bi ootoomoní éyì eyé e za mbá, 'be 'bi eyé e, lúnduyé e, lémiyé e, 'bùyé e kí mbágáye e, kí owú 'bi eyé e gị ro lódù kacíma ní, Lomo ni í'bí tǔ'dù éyì e zíye, kpá kí trìdrì bi za fí ní. ³⁰ Tí lá tǔ'dù 'yì máa yée ga bi cakaba niyí zí lafúye 'dá'dá ní, niyí karanée ídí 'dá'ba. Tǔ'dù 'yì máa yée ga bi niyí 'dá'ba niyí karanée ídí 'dá'dá."

20

Muruwayi gị ro 'be 'bi Lomo

¹ Zí Yésu tónóne úku muruwayi kídí, "Ledre gị ro 'be 'bi Lomo komo ere ni káa zí mǎngì yáká bi nderé ndólo 'yì e gị ro óguyé méngì moko késì simi yáká ené ní. ² Simi bi 'yì ga gére née odóní sómù ledre go kí mǎngì yáká ní, zía kása yée kídí nderéní mu méngì moko simi yáká ené.

³ "Simi sǐndí kadra ñnyì doa eso (9), zí mǎngì yáká kpá ndéréne ndíki ngíti géyì 'yì e mítóroyé simi sùù gbékpíne moko ndaá royé wá. ⁴ Zía úku ledre zíye kídí, 'Máílì gáa sée, zise kpá ndérése méngì moko yáká amá. Mááyí í'bí késì bi miútúásáne ní zise.' ⁵ Zí 'yì ga gére née ndéréye.

"Kí yana kadra nda kpá kí komo kadra tagá, zía ndéréne méngì a kpá kenée. ⁶ Nda go za kí tagá, zía kpá ndéréne ndíki ngíti géyì 'yì e niyí mítóroyé. Zía úku ledre zíye kídí, 'Éyì bi ndísi

ónzósé kadra gbékpíne méngìsé moko gì zía wá ní 'dì?'

⁷ “Zí 'yì ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, ‘Gì zía 'yì bì zía í'bí moko zíze ní ndaá.’

“Zía úku ledre zíye kídí, ‘Nì miútúásáne zíse ndérése méngì moko yáká amá.’

⁸ “Kí tagá a née, zí m̀ngì yáká úku ledre zí 'yì lúrú bì kací moko ené kídí, ‘Ndólo ógụ 'yì 'bì moko ga bì yáká 'dáa ní mu zíye 'dí'bi késì eyé. Ídí tónó a kí 'yì ga bì oguní gì 'dá'ba ní nda gì ro yée ga bì tonóní ní.’

⁹ “Zí 'yì ga bì tonóní moko kí tagá ní ógụyé 'dí'bi késì eyé kpá káa zí 'bì 'yì ga bì tonóní moko kí phiyí ní. ¹⁰ Nda simi bì 'yì ga bì tonóní moko kí phiyí oguní 'dí'bi késì eyé ní, somúní 'bì eyé kídí késì eyé nì ídí mongúne. Niyí ídí kée ní, i'biní zíye go kpá késì bì i'biní zí 'yì ga bì tonóní moko gì 'dá'ba ní. ¹¹ Simi bì 'dì'biní késì née ní ní, zíye tónóye úku m̀ng̀ng̀rú ledre dongaraye ro m̀ng̀ng̀ yáká. ¹² Zíye úku ledre zía kídí, ‘Zée ga bì tonózé méngì moko kú akpa kí phiyí gì kí tagá ní, áyí í'bí késì zíze útúásáne kí 'yì ga bì oguní 'bì eyé gì 'dá'ba ní lará a káa be 'dì? Kenée ndaá bilámáne wá.’

¹³ “Zía úku ledre zí ngúrúyé kídí, ‘Máméngì amá sée bisinyíne wá. Máí'bí zíse née tí késì bì gáa ng̀ng̀usé ledre a ní. ¹⁴ 'Dí'bisé késì esé mu zíse ndérése. Máíli í'bí zí 'yì ga bì tonóní moko kí tagá ní, kpá késì bì máí'bí zíse née. ¹⁵ Née yì ené késì amá, éyì bì máíli méngì a kée ní, mááyí méngì a. Bì sinyí rosé née gì zía bì mááyí 'yì méngì bilámá ledre zí 'yì e ní?’ ”

16 Née ní, zí Yésu úku ledre kídí, “Yì ga bì 'dá'ba ní niyí ídíye 'dá'dá. Yée ga bì 'dá'dá ní niyí ídí 'dá'ba.”

*Yésu uku andá ledre umbuné
(Lúru kpá Mária 10:32-34, Lúka 18:31-34)*

17 Simi bì Yésu ni mindéréne simi Yerusaléma ní, zía ndólo 'yì lódú kacíne ga bì sokó doa gbre (12) ní sogo éyì, zía úku ledre zíye kídí, 18 “Azé go bì ndéré simi Yerusaléma ba, ngíti géyì 'yì e niyí í'bí ngbángá Owú 'bì 'Yìma'dí zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e ní kí 'yì 'dódo lorú e. Niyí 'dəcì ngbanga a do úfu a, 19 do í'bí wo zí 'yì ga bì ngára ndaní Yúda e wá ní, zíye fóló wo, ócò a do phéphé a do mingbúngbu kágá. Tí lá gí do kací sílì ota (3) ni úrú gí simi umbu.”

*Ledre gí ro ndu'yú 'bì mbága Yakóbo e kí Yiwáni
(Lúru kpá Mária 10:35-45)*

20 Gí ore, zí me'be Zebedíya 'dí'bì wotíne ga bì Yakóbo e kí Yiwáni ógú útúne kéye kó'dú Yésu ngúnjú roné zía.

21 Zí Yésu ndú'yú wo kídí, “Éyì bì ìli ní 'dì?”

Kára née ya zía ní, “Kí'dí bì áyí go do Kìtì Ngére eyì ní, owú 'bì amá ga bì gbre ba ídí 'dí'bióto yée cigíyì. Ngíti a do sílìyì 'bì anú ngíti a do ngelì.”

22 Yésu ya zíye ní, “Ówosé esé éyì bì ásé ndúndu'yú gí roa ní wá. Útúásásé go ngúnju a zise 'dó'dóse káa zí bì mááyí ógú 'dó'dó ní?”

Yakóbo e kí Yiwáni ya zía ní, “Azé útúásá.”

²³ Yésu ya zíye ní, “È, ásé tí 'dó'dó. Tí lá óto 'yì e zíye ndìsìyè do anú kí do ngelì ní, ndaá 'bì ené moko amá wá. Babá ndìsì yì ené yéme ledre máa wo née ne.”

²⁴ Simì bì 'yì lódù kací Yésu ga bì ore sokó uwúní ledre née ní, zì mimbé'deyé ésìne ro Yakóbo e kí Yiwáni kíngaya. ²⁵ Zì Yésu ndólo 'yì ené ga gére née úku ledre zíye kídí, “Ówosé bú, ngére ga bì do sogo kángá ba ndìsìnì ndìsì do 'yì e kí roko'bù. Zíye ndìsìyè méngì yée káa zì bì iliní yì eyé ní. ²⁶ Tí lá ndásé méngì keyì kenée wá. Togù 'yì gì dongarásè ili zíne ídìne 'dá'dá zì lafúne e yá, idí idí 'yì ìnyì kasa zì lafúne, ²⁷ wo bì ili zíne ídìne 'dá'dá ní, idí óto roné káa do owúkùlù zì lafúne, ²⁸ cé káa zì bì Owù 'bì 'Yìma'dí ogù ené gì ro zì 'yì e ìnyì kasa zìá wá ní, yì ené gì ro ìnyì kasa zì 'yì e, kpá gì ro í'bì roné zì umbu gì ro yómo tù'dù 'yì e.”

Mikomo mì'dùtu e gbre

(Lúru kpá Màríko 10:46-52, Lúka 18:35-43)

²⁹ Simì bì Yésu kí 'yì lódù kacíne e niyí go ndéréókpó gì simì Zérìko ní, zì tù'dù 'yì e lódù wo. ³⁰ Simì sùndí kadra máa née ní, mìkomo mì'dùtu e gbre mbá ya'dá e, niyí kóo mindìsìyè dogborù mìsì'di kenée. Simì bì uwúní ledre kídí Yésu ndìsì ndéré née ne ní, zíye ótrù ledre 'dága kídí, “Ngére, Bulúndu Dawídi, idí aka lúru leríze.”

³¹ Zì tù'dù 'yì e úcùómo yée kídí ndaní gbúrògbó wá. Tí lá gbúrògbó tatánì nda royé 'dá'dá kídí, “Ngére, Bulúndu Dawídi, idí aka lúru leríze.”

³² Zí Yésu tóroné ndólo yée, zía ndú'yú yée kídí, “Ílisé máídí méngì zíse 'di?”

³³ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére, ilizé zíyì líkpí komozé.”

³⁴ Zí leríye méngì Yésu. Zía óto sílíne ro komoyé, geré zí komoyé líkpíne, zíye útúye lódú kací a.

21

Yésu olú simi Yerusaléma

(Lúru kpá Máriko 11:1-11, Lúka 19:28-38, Yiwáni 12:12-19)

¹ Simi bì Yésu kí 'yì lódú kacíne e nderéoguní go gbóo kí Yerusaléma zíye óguyé simi gara kí ìrìné Betefége do landa bì kí kágá ga bì olíva doné bì ndìşiní ndólo a Landa Olíva ní, zía kásaókpó 'yì lódú kacíne e gbre 'dá'dá, ² kídí, “Ndéréókpósé mu simi gara íri, ásé ndéré ndíki mbágá dongí kí owú 'bì ené miódóótoyé tara misi'di kenée, ídísé líkpí yée gbrenará ógú kíye zíma yáa. ³ Togú ngítì 'yì ayí úku ledre kídí, líkpísé bangá ga gére née gí ro 'díya yá, ídísé úku a zía kídí Ngére ili yée ne. Ni geré ótoómo yée zíse.”

⁴ Ledre née méngì roné go té káa zí bì kóo ngúru nébì eké ní,

⁵ Kídí, “Ídísé úku ledre zí nyí 'yì ga bì 'bì Yerusaléma ní,

‘Lúrúsé aka, Ngére esé ni go ógú zíse.

Ni 'yì mimbé'de kìdrì, ndìşì ógú gbóo do dongí, ni bì mindìşiné do owú dongí girí née.’ ”

⁶ Zí 'yì lódù kacíga ga gére née ndéréye méngì tì ledre bì Yésù uku zíye ní. ⁷ Zíye óguyé kí dongí ga gére née zí Yésù, zí ngíti géyì ónzó bongó eyé e do dongí ga gére née. Zí Yésù ékì ndìşiné doyé.

⁸ Zí tù'dù 'yì e ízì bongó eyé e do mîşì'dì, zí ngíti géyì 'dècì 'bì eyé mbílì tìyì e ízì yée do mîşì'dì. ⁹ Zí tù'dù ngíti géyì 'yì ga bì utúnì zí Yésù 'dá'dá, nda kí yée ga bì gî do kací a ní ndìşiyé mbófo wo kídì,

“Mbófo éyì zí Bulúndu Dawídi.”

“Úndru idí idí zí wo bì ogù kí ìrì Ngére Lomo ní.”

“Mbófo éyì zí Lomo bì komo ere ní.”

¹⁰ Simì bì Yésù olù simì Yerusaléma ní, zí bì kiziné mikizì gî zí 'yì e. Zí 'yì e ndìşiyé ndúndu'yú kídì, “Yì máa bì ogù ba káa náambi?”

¹¹ Zí tù'dù 'yì ga bì Yésù ogunì kéye née úkulúgu ledre kídì, “Née Yésù, nébì bì gî simì Nazeréta owù gara bì simì kángá bì Galíláya ní.”

Yésù lagabayi 'yì e

(Lúru kpá Mária 11:15-19, Lúka 19:45-48, Yiwáni 2:13-22)

¹² Zí Yésù ndéré ólúne do ligá 'Dìcì 'bì Lomo, zía ógóbáyì 'yì ga bì ndìşinì úgúoyó éyì kí yée ga bì ndìşinì úgú eyé e ore ní mbá 'dá'ba. Zía ìtríónzó tarabíza 'bì 'yì óyóló'bó késì e kí bì ndìşì 'bì 'yì ga bì ndìşinì úgúoyó amámu e ní kpukpùkpù bì. ¹³ Zía úku ledre zíye kídì, “Nì miékéne simì miéké kúru Lomo kídì, “Dìcì amá ní 'dìcì 'bì ini

zíma,' tí lá óyóló'bósé nda yí esé go káa do 'bi ló'bo 'bi 'yì ugu e.' ”

14 Gi do kací ledre née zí 'yì e óguyé kí 'yì ga bi kí komoyé mi'dútuné kí miḡigírí e zía 'Díçí 'bi Lomo ore, zía yómo yée. 15 Tí lá simi bi manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyí e kí 'yì 'dódo lorù e lurúní mḡngburoko ledre ga bi Yésu ndìsì méngì yée kenée née ní, zíye ndìsìyé kpá úwú do owù e kí ndìsì mbófo wo do ligá 'Díçí 'bi Lomo kídí, “Mbófo éyí zí Bulúndu Dawídi”, zí bi sínýíne royé gbála.

16 Zí mḡngburoko 'yì ga gére née ndú'yú Yésu kídí, “Úwú ledre bi owù ga gére née ndìsíní úku a née goó?”

Yésu ya zíye ní, “Ì, Máúwú go. Sara ólosé esé ledre bi ekéní simi miéké kúrú Lomo kídí, “Dódo ledre go zí owù e kí sírì owù e zíye í'bí mbófo éyí zíma ní wá?”

17 Zí Yésu ólúóguné gí simi Yerusaléma gí ore ndéré 'dú'duné simi owù gara bi Beteníya ní.

Yésu oto tarané kací ndórí

(Lúru kpá Máriko 11:12-14,20-24)

18 Akpa kí phiyí simi bi Yésu ni go ndá'balúgu roné simi Yerusaléma ní, 'bú ufu kóo wo go miúfu. 19 Zía lúrundíki ndórí dogboḡu miḡi'di. Simi bi olú sị a ní, kémbí miáná a ndaá tí lá duḡ mbílía. Zía úku ledre zí kágá née kídí, “Tí bi áyí ndìsì 'bi eyí ní, áná lolù kú wá.” Geré zí ndórí née gágáne.

20 Simi bi 'yi lódú kacíga lurúní ledre née kenée ní, zí tarayé ìdríne mbá miìdrí. Zíye úku ledre kídí, “Bi káa lárá ledre 'di, kágá ba gagá 'diya gi zí 'di?”

21 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zise ma'díi, togú ñgúngusé ledre 'bi Lomo go ítísé kangú a wá, útúásásé méngi lá duú ledre bi máméngi zí ndórí née wá, áse kpá útúásá úku ledre zí landa ba, ‘Ndéré mu, útú simi mongú iní bi 'dáa,’ zía tí méngi roné kenée. 22 Togú ñgúngu tí ledre 'bi Lomo go, éyi ga bi áyi ini ini zí Lomo gi royé ní, ni í'bí a zíyi.”

*Mingburoko 'yi 'bi Yúda e ndu'yúní Yésu
(Lúru kpá Mária 11:27-33, Lúka 20:1-8)*

23 Zí Yésu ndá'balúgu roné do ligá 'Díci 'bi Lomo, simi bi ni ndísi 'dódo ledre zí 'yi e ní, zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyi e kpá kí ngiti géyi mingburoko Yúda e óguyé zía. Zíye ndú'yú wo kídí, “Ndíki roko'bu bi ndísi méngi éyi ga ba kíe ba gi 'da? Ambí i'bí roko'bu máa née zíyi ne?”

24 Yésu ya zíye ní, 'dá'dá zíma kí úku ledre zise, “Mááyí aka kpá ndú'yú sée. Togú úkulúgusé ledre go kací a zíma, mááyí nda fú úku 'dódo ledre 'yi bi i'bí roko'bu zíma ndísi méngi éyi ga gére kíe ní. 25 Roko'bu bi Yiwáni ndísi í'bí babatíza kíe zí 'yi e ní ogú gi zí Lomo gi komo ere togú mbú gi zí 'yíma'dí e?”

Zíye ódroyé dongaráye kídí, “Togú ukuzé yaá ogú gi komo ere yá, ni ndú'yú zée kídí, ‘Sara ñgúnguzé nda ledre ené wá gi ro 'di?’ 26 Tí lá togú ukuzé yaá roko'bu née ogú gi zí 'yíma'dí e

yá, tǔ'dú 'yì ga ba niyí zíngi eyé gí zía owoní Yiwáni bú kídí ni yì ené nébì.”

27 Nda née ní, zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Owozé ezé e wá.”

Zía úku ledre zíye kídí, “Bì kenée ní, máúku 'dódo amá ledre 'yì bì i'bí roko'bù zíma ndìsì méngì éyì ga gére née kíe ní wá.”

Muruwayi gí ro ngíti o'do kí woṭine e gbre

28 Zí Yésu úku ledre zí mingburoko 'yì ga gére née kídí, “Ili zíse sómù ledre simì muruwayi ba bilámáne. Ngíti o'do ni kóo bo kí woṭine e gbre. Kadra kǐé'do zía úku ledre zí owúndíká kídí, ‘Ndéré aka karaba méngì moko yáká.’

29 “Owúndíká née ya zí 'buné ní, ‘Mándéré amá a wá.’ Tí lá nda gí 'dá'ba, zía óyóló'bó sómù ledre ené zía ndéréne.

30 “Zí 'bua ndéréne úku kpá kémbì ledre née zí ngíti woṭine. Zía úkulúgu ledre zía kídí, ‘Babá mááyí ndéré.’ Abú uku kenée, nderé ené wá.

31 “Gí dongará woṭiga ga bì gbre née, ambí méngì ledre kací kúrú 'bùyé ní ne?”

Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Owúndíká méngì ne.”

Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ídísé ówo a bilámáne, 'yì 'dó'dú ʊsórù e kí kará ga bì ndìsìní gámá kací ya'dá e faa ní, togù oyólo'bóní sómù ledre eyé, niyí óguútù eyé ye 'be 'bì Lomo gí zíse.

32 Gí zí kényí née, Yiwáni ogù kóo 'dódo misi'di méngì ledre ga bì Lomo ili yée ní zíse, ṅúnṅusé esé ledre ené wá, tí lá 'yì 'dó'dú ʊsórù e kí kará ga bì ndìsìní gámá kací ya'dá e faa ní, ṅunṅuní nda yì eyé ledre ené ye. Abú lúrúsé yée tí kí

méngì ledre ga bi Lomo ili yée ní yá, ílisé esé óyóló'bó somù ledre esé zíse ñgúnṅu ledre ené wá.

Muruwayi gì ro 'yì bi otoní wo lúru bi kací yáká ní

(Lúru kpá Mária 12:1-12, Lúka 20:9-19)

³³ “Úwúsé aka kpá ngíti muruwayi ba. Ngíti o'do o'do kóo yáká ené zía 'díyí kóró simi a. Zía íci'díkí gara gbaá roa. Zía íci gu káa do ndoko gi ro do ndíṣì lúru miáná kóró nées simi a. Zía yéme bi ndíṣì 'dága gì ro zí 'yì 'bá'bá yáká máa nées ékí ndíṣíné doa 'bá'bá éyì. Zía óto 'yì 'bi moko e ndíṣì méngì moko ore, yóo zía ndéréókpóne do bi gbála. ³⁴ Simi bi sɛndí kakra 'bi kpírékpe miáná kóró ogù ní, zí mɛngì yáká kása 'yì kasa ené zí 'yì lúru bi kací yáká idí ùnzù kóró máa 'bi ené gì ro do ógù kíe zíne.

³⁵ “Zí 'yì 'bi moko ga bi yáká íri nées 'dí'bi 'yì ga bi mɛngì yáká kasa yée nées. Zíye ócò ngíti a bisinyíne, zíye úfu ngíti a geré miúfu, zíye óngbo otayé kí tutú. ³⁶ Zía kpá kása ngíti géyì 'yì 'bi moko ené e rómo gì do yée ga bi 'dá'dá ní, zíye yáká íri. Zíye méngì yée kpá bisinyíne káa zí yée ga bi 'dá'dá ní.

³⁷ “Odu a, zía nda kása cú owù 'bi ené zíye yáká íri. Zía úku ledre kídí, ‘Niyí óto úndru wotíne.’

³⁸ “Tí lá simi bi lurúndikiní owù nées ní, zíye yéme ledre kídí, ‘Ni ídíné karanée mɛngì yáká ba. Ógusé mu zíze úfu wo 'dá'ba zíze 'dí'bi yáká

ba káa do 'bì ezé.' ³⁹ Gì ore zíye 'dí'bi wo, do lála óyó wo gí yáká gí ore 'dá'ba, zíye úfu wo.

⁴⁰ “Bì kenée ní, simì bì m̀ngì yáká née ni ndá'baógu ní, ni m̀ngì kí 'yì 'bì moko ga gére née 'di?”

⁴¹ Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ni úfu 'yì 'bì moko ga gére née mbá 'dá'ba, zía 'dí'biógu mikánda 'yì 'bì moko e gí ro zine kpá ndíki éyì gí yáká ené née.”

⁴² Yésu ya zíye ní, “Ówosé bú kídí miéké kúru Lomo uku kídí,

“ Tutú bì 'yì ó'bó 'dìcì e asinì gí roa ní,
ogù nda yì ené go tutú bì kí ledrené owóowó ní wá.

Ngére mengì ledre née ne zía ídine kenée.

Née ledre bì owó komozé miówó ní.’

⁴³ “Máúku zise ma'dí, bilámá bi bi 'be 'bì Lomo 'dáa ní, Lomo ni 'dí'bióyó a gí zise, zía í'bí a zí 'yì ga bì niyí m̀ngì moko ené do bilámá m̀si'diné ní. ⁴⁴ 'Yì bì ni lése utú do tutú née ní, ni 'déwe geré mi'déwe. 'Yì máa wo bì tutú née ni útú doa ní, ni kányá geré mikányá.”

⁴⁵ Simì bì manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kí Farusáyo e uwúní ledre ga bì Yésu ndìsì úku yée simì muruwayi kenée ní, zíye ówo a kídí, ndìsì úku ledre née gí royé. ⁴⁶ Zíye ndìsìyé gámásó'do m̀si'di gí ro 'dí'bi wo, tí lá bi 'dí'bi wo ndaá, ngìrì t̀dù 'yì e mengì yée m̀m̀ngì gí zía ambá 'yì e ngunguní yì eyé mbá ledrea kídí ni nébì.

22

Ayímbi 'bi ófú kára (Lúru kpá Lúka 14:15-24)

¹ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zíye simi mu-ruwayi kídí, ² “Ledre gí ro 'be 'bi Lomo ni káa zí mongú ngére bi mengi ayímbi 'bi owú 'bi ené bi ofú kára ní. ³ Zí kása 'yi 'bi moko ené e ndéré ndólo 'yi ga bi ili zíye óguyé simi ayímbi ní. Tí lá 'yi ga bi ndolo yée ní, asiní yi eyé mbá miási oguní eyé e wá.

⁴ “Zí ngére née kpá kása ngíti géyi 'yi 'bi moko ené e zí 'yi ga bi ndolo yée 'dá' dá ní kídí, ‘Úkusé zíye máufu tú'dú ìtì amá e go, éyí miánu niyí go mbá nzíyiné oguní mu simi ayímbi.’

⁵ “Yi ga bi ndolo yée née asiní yi eyé fú lá miási. Ngíti géyi ìnyìní ndéré eyé yáká, ngíti géyi nderéní yi eyé simi ngíti géyi moko eyé e. ⁶ Zí ngíti géyi 'dí'bi 'yi ga bi oguní kí sanda née ócó yée bisinyíne, do úfu yée.

⁷ “Zí ledre née sínýíne ro ngére née, zía í'bí okó do 'yi ga bi mengíní ledre née, do úfu yée, do óngbó gara eyé mbá 'dá'ba.

⁸ “Zía nda úku ledre zí 'yi 'bi moko ené ga bi nda'baoguní née kídí, ‘Káa zí bi sɔ̀ndí kadra ogu go 'yi ga bi mándólo yée ngára utúasání eyé óguní wá ní, ⁹ ndá'ba ándásé rosé mu do misi'di, tí lá 'yi ga bi ndíkisé yée go ní, ídísé ndólo yée idíní ógu.’ ¹⁰ Nda gí ore zí 'yi 'bi moko ga gére née ólúóguyé do misi'di íri zíye ndólo tí lá 'yi ga bi ndikiní yée go ní, bilámáye kí bisinyíye mbá, zí bi ndìsì ídine mbá kí 'yi e.

11 “Tí lá simi bi ngére ìnyì ndéré kí í'bí mandá zí ñgu ené e ní, zía ónzó komoné ro ngíti 'yì dongará ñgu ga gére néesé bongó 'bi ayímbi ndaá roa wá. 12 Zí ngére néesé úku ledre zía kídí, 'Ezegámá olú yáa káa be 'di, ngará bongó 'bi ayímbi ndaá royì wá ní.' Ledre ndaá kóo tara o'do néesé wá.

13 “Zí ngére úku ledre zí 'yì moko ené e kídí, 'Ódósé sílì o'do néesé kí sìnḍiá, zise úcuógu wo simi muṭuluru sága 'dáa, kídí bi karanéesé 'yì e ñiyí ndíṣì ìni ìni kí náná do soyé ní.' ”

14 “Tú'dú 'yì e ñiyí mindóloyé, tí lá miḡéléye ñiyí cúku'dée.”

Ledre ḡi ro í'bí usóru

(Lúru kpá Máriko 12:13-17, Lúka 20:20-26)

15 Zí Farusáyo e yéme ledre ḡi ro 'dí'bi Yésu togú uku luyú ledre go ní. 16 Zíye kása ngíti géyì 'yì lódú kacíye kpá kí ngíti géyì 'yì ga bi 'bi Eróde ní zí Yésu. Simi bi oguní ìri ní, zíye ndólo wo kídí, “'Yì 'dódo ledre, owozé go kídí, 'yì e otoní úndruyì go kíngaya ḡi zía ndíṣì 'dódo zíye duḡ ma'díi ledre bi Lomo ili zíye méngì a ní. Ífi eyì simi 'yì e wá. 'Yìma'dí e ñiyí zíyì mbá kí ledreyé owóowó. 17 Í'bí aka somú ledre zíze. Kací komoyì ní, ñi miútúásáne zíze í'bí usóru zí Káyísara* togú ndazé í'bí a wá?”

18 Tí lá Yésu owo mani eyé néesé bú. Zía úku ledre zíye kídí, “Séesé ga bi ndíṣìsé lóndo rosé kídí

* **22:17** 22:17 Káyísara: Káyísara ìni ledre ḡi simia kídí mongú ngére 'bi Róma. Ñi mongú ngére do ngíti géyì lafúne ngére e ga bi 'bi ngíti géyì kángá e káa zí Yudáya kí Galiláya.

ásé bilámáse ní, éyí bì ógùsé úzu máa gí roa ní 'di? ¹⁹ 'Dódosé aka kẹ̀sì bì ndìsìsẹ̀ lengbe í'bí a káa do ọ̀sọ̀rọ̀ ona ní zíma lúru a." Zíye í'bíogú a zía. ²⁰ Zía ndú'yú yée kídí, "Bì simì kẹ̀sì máa ba lìlì ambi? Sara bì roa ba ịrì ambi?"

²¹ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Née lìlì Káyísara."

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Éyí bì 'bì Káyísara ní ídísé í'bí a zí Káyísara. Wo bì 'bì Lomo ní, ídísé í'bí a zí Lomo."

²² Simì bì uwúní ledre née kenée ní, zí tarayé ịdríne mbá miđrì. Zíye ịnyiyé gí cigí Yésu gí ore ókpóye.

Úrú gí simì umbu

(Lúru kpá Máriko 12:18-27, Lúka 20:27-40)

²³ Kpá simì kẹ̀mbì kadra née ní, zí Sadukáyo e bì ngára ngununí 'bì eyé ledre úru gí simì umbu wá ní, ógùyé zí Yésu zíye ndólo wo kídí, ²⁴ "'Yì 'dódo ledre, Músa ekéomo kóo zíze simì lorú kídí, togú 'yì ofú kára ndikiní owú kéne wá, zía úyuné yá, lúndu a idí 'dí'bi kára umbu née zíye ndíki owú kéne zía. ²⁵ Lúru aka, 'yì e niyí kóo bo dongaraze ona ịnyì doa gbre mbá lúndu e. Zí ndíká eyé 'dí'bi kára, ndikiní owú kéne wá, zía úyuómo kára máa née zí lúndua bì gí do kací a ní 'dí'bi kára máa née. ²⁶ Zía kpá úyuné, zí ota lúnduyé 'dí'bi a, zía kpá úyuné. Zía ndéréne kenée óguné gí ro ambáodúye. ²⁷ Odú a, zí kára née úyuné. ²⁸ Bì kenée ní, simì bì karanée 'yì e niyí úru gí simì umbu ní, kára máa née ni nda

ídí go me'be ambi. Bi kóo ni go me'beyé mbá ní?"

²⁹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Sómù lúyúsé ledre go gí zía ówosé esé miéké kúrú Lomo, togú mbú roko'bu 'bi Lomo wá. ³⁰ Simi bi Lomo ni úru 'yì e gí simi umbu ní, ngíti éyì bi zía ídíne kídí ófú ro'yì togú mbú ndéré do o'do ní ndaá. 'Yì e niyí ídí dūú káa zí maláyika e komo ere ní. ³¹ Gí ro ledre úrú gí simi umbu ní, ólosé esé ledre bi Lomo uku zise simi miéké kúrúne ní wá. ³² Uku kídí, 'Mááyí Lomo bi ndìsì lúru kacì Abarayáma, kí Isáka nda kí Yakóbo e ní.' Ndaá 'bi ené Lomo 'bi umbu e wá, ni yì ené Lomo 'bi 'yì ga bi trìdrì ní."

³³ Simi bi tú'dú 'yì e uwúní ledre bi Yésu uku kenée ní, zí tarayé ìdrìne mbá mīdrì gí zí mī'dódo ledre ené.

Lorù bi kí ledrené owóowó ní

(Lúru kpá Mária 12:28-34, Lúka 10:25-28)

³⁴ Simi bi Yésu romo komo Sadukáyo e go ní, zí Farusáyo ndíkíye ndómo tarayé. ³⁵ Zí ngúrúyè bi owo ledre gí ro lorù go bilámáne ní ìnyìné úzu Yésu kí ndu'yú kídí,

³⁶ "'Yì 'dódo ledre, lorù be 'di ni ne kí ledrené owóowó?" ³⁷ Yésu ya zía ní, " 'Ídí óto 'bú Ngére bi Lomo eyì ní kí mimbé'deyì kìé'do, kí lomo royì mbá, kpá kí sómù ledre eyì mbá.' ³⁸ Née mizefì lorù bi kí ledrené owóowó ní. ³⁹ Gbre a 'bi ené nda wo ba, 'Ídí óto 'bú lafúyì e káa zí bi óto 'búyì kí royì ní.' ⁴⁰ Lorù ga bi Músa eké yée kí yée ga

bi ngíti géyì nẹ̀bì e ekéní yée ní, odóní royé mbá ro lorù ga bi gbre née.”

Kírésìto ni owú 'bi ambi?

(Lúró kpá Mária 12:35-37, Lúka 20:41-44)

⁴¹ Simi bi Farusáyo ga gére née niyí aka fú cigí Yésu ore ní, zía ndú'yú yée kídí, ⁴² “Ndísìsé sómú a ní, Kírésìto ni náambi? Ni mbì owú 'bi ambi?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ni owú 'bi ngére Dawídi.”

⁴³ Yésu ya zíye ní, “Sara togú kenée ní, 'Dówú Lomo uku nda kóo ledre zí Dawídi ndólo Kírésìto Ngére ené gí ro 'di? Dawídi ma'dáa uku kóo kídí, ⁴⁴ “ ‘Lomo uku ledre zí Ngére amá kídí,

“Ndísì do sílìma 'bi anú ona, gí simi s̀ndí kadra bi mááyí

óto ezeokóyì e mbá s̀ s̀ndíyì ní.” ’

⁴⁵ Togú Dawídi ndolo nda wo go Ngére ní, sara ni nda ídí owú 'bi ené lará a káa be 'di?” ⁴⁶ 'Yì bi zía útúásáne úkulúgu ledre kací ndu'yú bi Yésu ndu'yú née ndaá. Tónóne simi s̀ndí kadra bi kóo née 'yì bi zía tóroóguné ndú'yú wo kí ngíti ndu'yú ní ndaá.

23

Yésu enzi komo 'yi ené e

(Lúró kpá Mária 12:38-40, Lúka 11:37-52, 20:45-47)

¹ Nda gí ore zí Yésu ódroné zí t̀d̀d̀ 'yì e kí 'yì lódú kacíne e kídí, ² “'Yì 'dódo lorù e kí Farusáyo e otoní nda royé go kídí, yée niyí ye

'yì 'dódoyéme lorù 'bì Mùsa. ³ Bì kenée ní, ídísé úwú ledre eyé zíse ndìsìsè méngì éyì ga bì niyí úku yée zíse ní. Tí lá ndásé 'dí'bì míméngì ledre eyé wá gì zía ledre ga bì ndìsìní 'dódo yée ní méngìní eyé wá. ⁴ Otoní tų'đú lorù owóowó do 'yì e gì ro zíye ndìsìyè méngì yée, tí lá yée kí royé utúasání eyé kpá méngì lorù máa ga gére née wá.

⁵ “Ndìsìní méngì ledre eyé e gì ro do lúró a. Ekéotoní gba miéké kúró Lomo ro saná zíye ódóoto a muų simi komoyé, ngíti géyì ro kágá sǐlye. Zíye íngí kelele e ndrúí tara bongó eyé e. ⁶ Símì ayímì iliní ndìsì 'duo do mǐngburoko bì ndìsì e kí bì ndìsì ga bì otoní yée 'dá'dá simi 'Dìcì Kótruro e ní.

⁷ “Símì bì niyí simi sùų ní, iliní zí 'yì e ndìsì óto úndrúyè simi bì niyí í'bì mandá zíye ní kpá kí ndìsì ndólo yée “Yì 'dódo ledre e.’

⁸ “Tí lá ndásé óto rosé zí 'yì e ndìsì ndólo sée “Yì 'dódo ledre e,’ wá, gì zía mongú 'yì esé ni đųú kǐé'do. Ásé mbá lúndu e kí lémì e. ⁹ Ndásé kpá ndólo 'yì do sogo kǎngá ona “bùsè’ wá, gì zía 'Bùsè ni đųú kǐé'do wo bì komo ere ní. ¹⁰ Ndásé ótoómo rosé zí 'yì e ndólo sée ‘mongú 'yì,’ wá, gì zía mongú 'yì esé ni kǐé'do, máa Kírésito. ¹¹ Mongú 'yì bì dongarásè ní, ni idí 'yì ìnyì kasa zí lafúne. ¹² 'Yì bì ndìsì óto roné zí lafúne 'dá'dá ní, ni idí 'dá'ba, 'yì máa wo bì ndìsì óto roné 'dá'ba ní, ni ídine zí lafúne e 'dá'dá.

¹³⁻¹⁴ “Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsè lóndo rosé gbékpíne. Lomo ni í'bì 'do'dó rosé karanée. 'Dútusé mbotų ólú 'be 'bì Lomo

komo ere go gi zí 'yi e. Kuru'busé, útúásásé kpá ólú iri wá togú mbú otoómo bi zí 'yi máa yéé ga bi ayíní ólú iri ní wá.

¹⁵ “Sée 'yi 'dódo lorú e, kí Farusáyo e, ndịsịsé lónodo rosé gbékpíne. Lomo ni í'bí 'do'dó rosé. Ndịsịsé gámá do sogo kángá kí mikavu mbá gámásó'do 'yi bi ni nḡnḡngu ledre esé ní, simi bi ówosé kémbị 'yi máa go ní, zise ndịsịsé 'dódo ledre bi ni ési wo ku pho'du rómo gi do wo bi 'dá'dá ní gi ro zía ídíne káa zí se.

¹⁶ “Ásé go simi 'do'dó. Sée 'yi 'dó'do ledre zí 'yi e ngárá komosé ndaá ní. 'Dódosé ledre zí 'yi e kídí, 'Togú 'yi lobú 'Dịcị 'bi Lomo yá, ndaá 'bi ené luyú wá. Tí lá togú 'yi lobú dábu bi 'Dịcị 'bi Lomo ní, née luyú ledre.’ ¹⁷ Ówosé ledre wá gi zí 'di. Éyí bi kí ledrené owóowó ní ni 'di? Dábu togú mbú 'Dịcị 'bi Lomo bi oto dábu ne zía ídíne luyú ndaá roa wá ní? ¹⁸ 'Dódosé kpá ledre zí 'yi e kídí, 'Togú 'yi lobú mbayi bi ndịsịnị 'dáná éyí zí Lomo doa ní yá, ledre ndaá simi a wá. Tí lá togú 'yi lobú éyí bi i'biní wo zí Lomo ní, née luyú ledre.’ ¹⁹ Ówosé ledre wá gi zí 'di. Éyí bi kí ledrené owóowó ní ni 'di? Éyí bi i'biní zí Lomo ní togú mbú mbayi bi ndịsịnị 'dáná éyí zí Lomo doa ní, bi oto éyí née ne zía ídíne luyú ndaá roa wá ní. ²⁰ 'Yi bi lobú mbayi 'bi Lomo ní, lobú go za éyí ga bi sị mbayi ore ní mbá. ²¹ Kpá kenée 'yi bi lobú 'Dịcị 'bi Lomo go ní, lobú née go Lomo bi mịngị 'dịcị máa née ní. ²² 'Yi bi lobú ere go ní, lobú née go kịti ngére 'bi Lomo kpá kí kuru'bu Lomo ma'dáa.

²³ “Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsé lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni 'dó'do sée bisinyíne. Ndìsìsé tí 'dí'bi zaá éyì ga bì gì yáká esé e ní í'bí yée zí Lomo káa do mìkawu. Tí lá méngìsé esé mbigí ledre bì kóo ásé méngì a káa zí méngì bilámá ledre zí 'yì e, lúrúndúwú 'yì e, méngì ma'díi ledre e ní wá. Née kóo éyì ga bì ásé ndìsì méngì yée ndro kí yée ga bì ndìsìsé méngì yée née. ²⁴ Sée 'yì 'dódo ledre ga bì ngára komosé ndaá ba, ndìsìsé ìkpíóyó owú ngoṅgó bì cúku'dée do iní bì ílisé éwé a ní 'dá'ba, tí lá ìkpíóyósé esé mongú mìsosókó bì simì iní née wá, zíse éwé a simisé.

²⁵ “Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsé lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni 'dó'do sée bisinyíne. Ndìsìsé lúgu lá dujú ro kó'do kí éyì ga bì ndìsìsé ánu éyì simiyé ní, tí lá zíse ótoómo simiyé ngurongbo kí ìndrì bì mongú mimbé'de kí mongú 'bú éyì ní. ²⁶ Sée Farusáyo bì ngára komosé ndaá ní, ídísé lúgu simì kó'do kí éyì ga bì ndìsìsé ánu éyì simiyé ní kí. Gì ore, royé bì 'dí sága ní ni kpá árá ené zíye ídíye drá.

²⁷ “Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsé lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni 'dó'do sée bisinyíne. Ásé cé káa zí bi bì o'bóní wo bilámáne kí lámá roné gì 'dí sága, tí lá simì a íri yì ené lá dujú cóngó kí bisinyí alá éyì e ní. ²⁸ Ásé cé kenée gì 'dí sága. Do komo 'yì e, ásé 'yì méngì bilámá ledre e, tí lá 'dí simisé, mimbé'desé kí míméngì ledre esé emení eyé e ngú.

²⁹ “Sée 'yì 'dódo lorù e, kí Farusáyo e, ndìsìsé lóndo rosé gbékpìne. Lomo ni 'dó'do sée

bisinyíne. Ndìsìsè ó'bó bi zí nẹ̀bì e zìsè ndìsìsè kpá kí kúrírí yéme ro bi zí mbigí 'yì ga bi ndìsìnì méngì ledre 'bì Lomo ní. ³⁰ Zìsè ndìsìsè úku ledre kídí, 'Togú ásé kóo bo simi sìnđí kadra bi kóo 'bì bulúndusé e ní yá, káa bi útúásásé esé kóo ńgúngu a zìsè kótru rosé kéye léfe sáma nẹ̀bì e wá.' ³¹ Bi kenée ní, úkusé go cù kí tarasé kídí ásé bulúndu 'yì ga bi kóo ufuní nẹ̀bì ga bi kóo née. ³² Káa zí bi go kenée ní, 'dí'bisé míméngì ledre 'bì bulúndusé ga gère née mu ndéré kíe 'dá'dá.

³³ "Ásé káa zí kámá okó ní. Ndìsìsè ùlù bisinyí ledre bi káa zí sùrú kámá ní. Ásé ómo gí simi pho'du bi Lomo ni ùcù sée simi a ní lárá a káa be 'di? ³⁴ Bi kenée ní, Mááyí kása nẹ̀bì e kí 'yì 'bì komokenzì e kí 'yì 'dódo ledre e zìsè. Tí lá ásé úfu ngíti géyì, zìsè phéphéónzó ngíti géyì do mǎngbúngbu kágá, zìsè ndìsìsè kí ócò ngíti géyì simi 'Dìcì Kótruro e, kpá kí ógò lícì ngíti géyì gí simi ngíti gara simi ngíti a. ³⁵ Gí zí kẹ́yì née ní, Lomo ni í'bì 'do'dó rosé gí ro bilámá 'yì ené ga bi úfusé yée ní, tónóne gí ro Ábele ndéréóguné gí ro Zakaríya wotí Berekíya, bi kóo úfusé wo za cù dongará 'Dìcì 'bì Lomo kí mbayi bi ndìsìnì 'dáná éyì sí a zí Lomo ní. ³⁶ Máúku zìsè ma'díí, Lomo ni í'bì 'do'dó 'bì bisinyí ledre ga gère née dosé sée 'yì máa ga bi simi sìnđí kadra bi cakaba ba."

*Yésu ini ini gí ro 'yì ga bi 'bì Yerusaléma ní
(Lúru kpá Lúka 13:34,35)*

³⁷ "Sée 'yì 'bì Yerusaléma, úfusé kóo nẹ̀bì e, zìsè kpá óngbóónzó ngíti géyì 'yìmíkása ga bi

kóo Lomo kasaogu yée zise ní kí tutú. Máíli kóo tí gi ro kótru owú 'bì esé e káa zì mbágá ngono bì kotru owú 'bì ené tríé sị fúndúne ní, tí lá ílisé esé kenée wá. ³⁸ Bì kenée ní, 'Dìcì esé 'bì Lomo ni go ógu ídì tobó. ³⁹ Máúku ba go wo zise, tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, útúásásé aka lolu lúru máa wá 'búo togú ásé úku ledre kí tarasé kí kídí, 'Úndru idí idí zì wo bì ogu kí ìrì Ngére Lomo ní.' ”

24

'Yì e ndaní lóndo sée wá

(Lúru kpá Mária 13:1,2, Lúka 21:5,6)

¹ Simi bì Yésu olúogu gi simi 'Dìcì 'bì Lomo gi ore ni nda go ndéréokpó ní, zì 'yì lódú kacíga ndìsì úku ledre toso mió'bó 'dìcì ga bì ore ní zía. ² Zía úkulúgu ledre zíye kídí, “Lúrusé 'dìcì ga gére née go? Máúku zise ma'díi, tutú bì kìé'do karanée ni ídíáká do lafúne ní ndaá, niyí ndúrúónzó yée za mbá bì.”

³ Simi bì Yésu ni mindìsìné ngúcuné do Landa Olíva ní, zì 'yì lódú kacíga óguyé zía. Zíye ndú'yú wo kídí, “Ledre máa née ni méngì roné kí be 'dì? Sara éyì bì ni 'dódo mindá'baóguyì kí odu do sogo kánjá ba ní ní 'dì?”

⁴ Zì Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Komosé idí idí rosé, ngíti géyì 'yì e ndaní lóndo sée wá. ⁵ Tù'dù 'yì e niyí ógu úku ledre kídí mákása yée máa, ngíti géyì niyí úku 'bì eyé kídí, 'Mááyì Kírésìto,' bì kenée ní, niyí lóndo tù'dù 'yì e.

6 Ásé úwú gboru okó e, kí ledre okó máa yée ga bi niyí ndísi méngi royé do ngíti géyi bi e ní, ndásé síkpi mimbé'desé 'dága wá. Ledre ga gére née niyí méngi royé kenée kí, tí lá née ndaá 'bi ené aka odu do sogo káṅgá ba wá. 7 Ngíti géyi 'yi e gi simi ngíti káṅgá niyí ñnyi ndéré útú kí okó do ngíti káṅgá. Ngíti mĩngi káṅgá ni kása 'yi ené e ndéré útú kí okó do ezené bi 'bi ngíti káṅgá kpí ní. Bizoró 'bi 'bú ni útú do 'yi e mbá, zí mĩkí'di káṅgá ídine do bi e mĩngúngúcuá bisinyíne. 8 Ga gére née aka yi ené lá dosí nduwú.

9 “Ngíti géyi 'yi e niyí 'dí'bi sée í'bí sée zí mĩngburoko mĩngi káṅgá e zıye 'dó'do sée, do kí úfu ngíti géyi 'yi e gi dongarásé. Tú'dú 'yi e mbá niyí sógó sée gi zıa bi ṅúṅgusé ledremá ní. 10 Gi zí ṅiri, tú'dú ngíti géyi 'yi e niyí ási gi romá, zıye óyóló'bó royé sógó lafúye zıye kpá ndísiyé í'bí lafúye e zí ezeokóye. 11 Nda kpá lá dụú wo née wá, tú'dú ngíti géyi 'yi ranga e niyí ógu kídí yée niyí kpá nébi e zıye lóndo tú'dú 'yi e. 12 Gi zí tú'dú bisinyí ledre ga bi niyí méngi royé kenée ní, zí tú'dú ngíti géyi 'yi e ótoómo kí óto 'bú lafúye. 13 Tí lá 'yi bi ni ódó mimbé'dené zıa tóroné ngbúo oyó sogoné zıma mbá wá ní, simi odu sındi kadra, ni ídí kí tridri bi za fí ní. 14 Bilámá ledre bi gi ro 'be 'bi Lomo ní, niyí aka úku 'dódo a zí 'yi e za mbá kí, odu do sogo káṅgá ba ni nda fú ógu.

15 “Née ní simi bi lúrúndíkisé 'mongú éyi

bisinyí go kí tóro do bi 'bi Lomo' cé káa bi kóo nébì Dániyele uku ledreyé ní, 'yì bi nì ólo ledre ba ní, idí ówoyéme ini ledre gí simi a bilámáne. ¹⁶ Simi bi ledre máa ga gére née niyí go méngì royé ní, 'yì ga bi niyí simi Yúdáyá ní, idíní ngásá komo landa e. ¹⁷ 'Yì bi ledre née nì ndíki wo do 'díci ní, ndaá ndítíogù olú 'díci 'dí'bi éyì e kí wá. ¹⁸ 'Yì máa wo bi ledre née ndiki wo yáká ní, ndaá ndá'ba 'be gí ro 'dí'bi bongó ené kí wá. ¹⁹ Nì idí bisinyí sɪndí kadra zí kará ga bi kí simiyé kpá kí kará máa yée ga bi owú niyí ndísi ɔlú umba kó'dúye ní. ²⁰ Ídísé ini ini zí Lomo, bisinyí ledre née ndaá méngì roné simi sɪndí kadra 'bi drú togú mbú simi Sílí 'bi 'Dówúro wá. ²¹ 'Do'dó née nì rómo yée ga bi kóo méngìni royé kú gí simi sɪndí kadra bi kóo Lomo otoogu kángá ba simi a ní. Toso bisinyí ledre née méngì andá lolu roné kenée píříwá. ²² Togú Lomo nda kóo 'dósoogu sɪndí kadra 'bi 'do'dó née zía ídine gbú'du wá, káa bi 'yì ómo ndaá. Tí lá gí ro ledre 'yì ené ga bi gelé yée ní, zía 'dósoogu sɪndí kadra née gbú'du.

²³ “Simi sɪndí kadra 'bi bisinyí ledre máa née ní, togú 'yì ogù úku ledre zise kídí, ‘Kírésito nì go ba,’ togú mbú kídí ‘Nì go bi 'dáa’ yá, ndásé ngúnṅu a wá. ²⁴ Gí zía tú'dú 'yì ranga e niyí ógu zíye ndísi úku ledre ya yée niyí Kírésito, ngíti géyì ya yée niyí nébì e. Zíye ndísiyé méngì mingburoko ledre ga bi kí roko'buyé ní gí ro lóndo kpá za cú miǵélé 'yì ga bi 'bi Lomo ní

togú misi'di ni bo zíye ní. ²⁵ Ledre ga bi máénzi komosé kíe née ní, ndaá lígì sée wá.

²⁶ “Togú 'yì uku ledre zise ya, ‘Kírésìto ni simi súwú 'dáa yá,’ ndásé ndéré íri wá. Togú uku mbú ya ‘Kírésìto ni 'dìcì ona yá, ndásé ngúngu a wá.’ ²⁷ Gì zía mindá'baógu Owú 'bi 'Yìma'dí, ni ídí káa zí nzagba bi 'bile'be, zí pho'du a óngóne kú gì gbére gì gólù ní. 'Yì e niyí lúru a mbá kí komoyé. ²⁸ Bi bi umbu eyì ni doa ní, lugúnu e niyí yóko royé ore.

²⁹ “Geré gì do kací 'do'dó ga gére ní,
 “ ‘zí kadra ìlìne mbùú,
 éfé oṅó kpá wá,
 zí kele e ndìsì rẹreyé gì 'dága girí,
 née ní zí éyì ga bi komo ere ní mbá ndìsì
 kíziyé.’

³⁰ “Simi sɪndì kadra máa née ní, éyì bi ni 'dódo miógu Owú 'bi 'Yìma'dí ní ni 'dódo roné komo ere, zí 'yìma'dí e do sogo káṅgá útúye mbá ndìsì ìni ìni. Niyí lurúndikiní Owú 'bi 'Yìma'dí kí ógu gì komo ere kpurú gì simi burungú kí cóngó roné kpá kí mongú roko'buné. ³¹ Ni kása maláyika e ené e ndéréye kí ímí dībīlī e do bi e za mbá gì ro zíye 'dó'dúyóko 'yì ené ga bi gelé yée go zine ní gì do sogo káṅgá mbá.

³² “Ídísé lúrútoke lílì ledre gì ro kágá e. Simi bi mbílí kágá tonó go ú'bulúgu roné ní, kídí ndumu ni go gbóo. ³³ Kpá kenée, simi bi lúrúsé éyì ga gére née niyí go kí méngì royé kenée ní, ídísé ówo a kídí, sɪndì kadra bi Owú 'bi 'Yìma'dí ni ndá'baógu simi a ní ni go gbóo. ³⁴ Máúku zise

ma'díi, ledre née ni méngi roné 'dá'dá kí gí zí 'yì ga bì cakaba ba kí úyuónzó royé. ³⁵ Do sogo káṅgá kí ere niyí ùkú mbá, tí lá ledre amá ùkú ené wá.”

Sìlì kẹ̀ sìnḍì kadra ledre 'yì ówo a ndaá

(Lúru kpá Mária 13:32-37, Lúka 17:26-30,34-36)

³⁶ “Yì bì owo sìnḍì kadra kí sìlì bì ledre ga gére née niyí méngi royé simi a ní ndaá. Gba maláyika ga bì komo ere kí Owú 'bì 'Yìma'dí ní owoní wá. Tí lá Babá owo òḍù ne. ³⁷ Simi bì Owú 'bì 'Yìma'dí ni ndá'baóḡu ní, ledre niyí ídí cé káa zí bì kóo simi sìnḍì kadra bì kóo 'bì Nówa ní. ³⁸ Gí zía, 'dá'dá gí zí mongú iní bì kóo e'dì zía úcuné do sogo káṅgá ba za mbá ní, 'yì e otoní yì eyé kóo komoyé lá òḍù gí ro ánu éyì e kí éwé éyì e, ngíti géyì kí ófú royé ndéréne kenée gí simi sìnḍì kadra bì zí Nówa ólúye simi kurúṅba ní. ³⁹ 'Yì e owoní eyé kóo éyì bì ni óḡu méngi roné ní wá, zaá gí simi bì mongú iní e'dì zía úcuné do sogo káṅgá ba zía úfuónzó 'yì e za mbá ní. Míndá'baóḡu Owú 'bì 'Yìma'dí ni lịyì 'yì e gú kenée. ⁴⁰ Ma'díi, kadra bì mááyí ndá'baóḡu ní, togú 'yì e gbere niyí méngi moko yáká yá, mááyí yomo wo bì kíé'do ṅuṅgu ledre amá go ní zíma ótoómo wo bì ṅuṅgu ledre amá wá ní. ⁴¹ Kpá kenée, togú kará e niyí gbere do bì úsù éyì, mááyí yomo wo bì kíé'do ṅuṅgu ledre amá go ní zíma ótoómo wo bì ṅuṅgu ledre amá wá ní.

⁴² “Bì kenée ní, ídísé ídí kí komosé rosé, gí zía bì ngára ówosé kadra bì Ngére esé ni ndá'baóḡu simia ní wá ní. ⁴³ Ówosé bú kídí, togú kóo m̀ngí

'be owo sɪndí kadra bi 'yì ugu ni ógụ úgu éyí ené simi a bú ní, káa bi ni óndóráyí bi ndre, otoomo 'yì ugu zía úgu éyí ené e wá. ⁴⁴ Bi kenée ní, ledre ndaá lígì sée wá, gì zía mindá'baogụ Owú 'bi 'Yìma'dí ni líyì sée mǐlìyì. Ówosé sɪndí kadra a wá.

⁴⁵ "'Yì 'bi moko bi míméngì ledre ené ni miútúásáne ni kpá 'yì komokenzì ní ni wo be 'dì, wo bi mongú 'yì ené oto wo lúró bi kací lafúga 'yì 'bi moko e, zía ndìsìné í'bí éyí miánu eyé e zíye simi sɪndí kadra bi miútúásáne ní? ⁴⁶ Ni ídì bilámáne zí 'yì moko née togú mongú 'yì ené ogụ ndiki wo tí fú kí lúró bi kací lafúne kenée ní. ⁴⁷ Máúku zise ma'dí, mǐngì 'be née ni óto 'yì moko née zía ídìne 'yì lúró bi kací yì ené ga bi 'be ore ní mbá. ⁴⁸ Tí lá idí kóo 'yì 'bi moko née ni bisinyí 'yì zía sómù ledre kídí, 'Mongú 'yì ené nderé go gbála nda'baogụ ené 'diya wá,' ⁴⁹ zía ndìsìné kí ócò lafúne ga gére née bisinyíne kpá kí ánu éyí kí éwé le'yì kí 'yì kóyó e. ⁵⁰ Mongú 'yì née ni ndá'baogụ simi sílì kí sɪndí kadra bi 'yì 'bi moko née owo wá ní. ⁵¹ Ni 'dó'do 'yì 'bi moko née bisinyíne, zía ónzó wo dongará 'yì ga bi ndìsìní lóndo royé kídí yée niyí bilámá 'yì e ní kí'dí bi ini ni gú ídì kí náná do so 'yì gì zí éyí miówo ní."

25

Muruwayi gì ro owúkará e sokó

¹ "Simi sɪndí kadra máa née ní, ledre gì ro 'be 'bi Lomo komo ere ni ídì káa zí owúkará ga bi sokó (10) 'di'biní lámba eyé ndéréye sǐngó

mikánda adrúgu bi ili ógu ní. ² Yée ga bi ìnyì (5) ní niyí 'yì komokenzì e, ngítí géyì ga bi ìnyì (5) ní niyí 'bi eyé 'yì cayi e. ³ Yée ga bi 'yì cayi e ní 'di'biní lámba eyé e tí go ní, tí lá 'di'biutúní eyé yata sù'bù pho'du wá. ⁴ Yée ga bi 'yì komokenzì ní 'di'biní 'bi eyé lámba eyé, zíye 'dí'bi yata sù'bù pho'du kpa simi kúkú ndéré kíe. ⁵ Zí mikánda adrúgu née lú'búne kíngaya ogu ené 'diya wá. Zí 'bí 'dí'bi owúkará ga bi ndìshìní sòngó wo ba zíye útúye mbá 'dú'duyé.

⁶ “Nda go kí yana ndulù, zí ngítí 'yì gbúrògbóne kídí, “Di'diya, mikánda adrúgu ogu go, ìnyìogusé mu 'dí'bi wo simi sùmu.’

⁷ “Zí owúkará ga gére née gbúgbu úrúye óto pho'du do lámba eyé e. ⁸ Zí yée ga bi 'yì cayi e ní úku ledre zí lafúye ga bi 'yì komokenzì ní kídí, ‘Sákásé aka zée kí owú sù'bù pho'du. Lámbe ezé ayíní go ìlì.’

⁹ “Zí owúkará ga bi 'yì komokenzì ní, úkulúgu ledre zí lafúye ga gére née kídí, ‘Sù'bù pho'du utúasá ázá zíze kése mbá wá, bilámá a idísé ndéré úgú 'bi esé.’

¹⁰ “Tí lá simi bi oyóní aka lá sogoyé ndéréye úgú sù'bù pho'du ní, zí mikánda adrúgu née óguné. Zí owúkará ga bi 'yì komokenzì bi kóo niyí yì eyé nzíyiyé ní ndéréye kéye simi 'dìcì bi ayíní ófù kára simi a ní. Do 'dùtù mbotù.

¹¹ “Nda gí 'dá'ba zí yée ga bi gáa nderení úgú sù'bù pho'du ní ndá'baóguyé. Zíye ndóndóló kídí, ‘Ngére, Ngére, líkpí mbotù zíze.’

¹² “Tí lá zía úkulúgu ledre zíye kídí, ‘Máúku zíze ma'díi, máówo amá sée wá.’

13 “Bi kenée ní, komosé idí idí rosé gi zía ówosé esé sǐlǐ kí sǐndǐ kadra bi ledre née ni méngǐ roné simi a ní wá.

*Ledre gi ro 'yi 'bi moko e ota
(Lúrú kpá Lúka 19:11-27)*

14 “Ni idí kpá káa zǐ 'yi bi ñnyì ndéré do ngíti bi zía í'bíómo éyì ené ga bi 'bi 'be ní mbá zǐ 'yi 'bi moko ené e ní. 15 Í'bí késì álfu ñnyì (5,000) zǐ mizefiyé, zía í'bí álfu gbre (2,000) zǐ gbreyé nda zǐ otayé (3) 'bi ené álfu kíé'do (1,000) kpǐni kací roko'buyé mikékerǐa. Zía ñnyiné ndéréókpóne. 16 Zǐ wo bi í'bíní álfu ñnyì (5,000) zía ní, geré tónóne méngǐ moko kǐe zía ndíki yata a doa kpá álfu ñnyì (5,000). 17 Wo bi í'bíní zía álfu gbre (2,000) ní, zía ndíki yata a doa kpá álfu gbre (2,000). 18 Tí lá wo bi í'bíní zía álfu kíé'do ní, zía 'dí'bi késì 'bi mongú 'yi ené née ndéréne ícióto a simi kǎngá.

19 “Nda gi do kací ngbángbá sǐlǐ, zǐ mongú 'yi née ndá'baóguné. Zía ndóloyóko 'yi 'bi moko ené ga gére née ndú'yú yée gi ro éyì bi menginí wo go kí késì ené ní. 20 Zǐ wo bi kóo mongú 'yi í'bí zía álfu ñnyì (5,000) ní 'dí'biógu kpá ngíti álfu ñnyì. Zía úku ledre kídí, 'Mongú 'yi, í'bí kóo zǐma álfu ñnyì (5,000), mándíki yata a doa go kpá álfu ñnyì (5,000).'

21 “Mongú 'yi ené ya zía ní, 'Mbófo éyì zǐyì, áyí cóngó 'yi 'bi moko. Méngǐ moko go kí owù késì bi cúku'dée ní bilámáne, mááyí óto yǐi 'yi lúrú bi kací tú'dú éyì amá e. Ógu mu zǐze ídíze kéyì simi rokinyi.'

22 “Zí wo bi i'biní zía álfu gbre (2,000) ní 'dí'biógú kpá ngíti álfu gbre. Zía úku ledre kídí, 'Mongú 'yì, í'bí kóo zíma álfu gbre (2,000), mándíki yata a doa go kpá álfu gbre (2,000).’

23 “Mongú 'yì ené ya zía ní, 'Mbófo éyì záyì, áyí cóngó 'yì 'bì moko. Méngì moko go kī owù kēsì bì cúku'dée ní bilámáne, mááyí óto yì 'yì lúró bì kací tù'dù éyì amá e. Ógú mu zíze ídíze kéyì simi rokinyi.’

24 “Zí wo bi i'biní zía álfu kíe'do (1,000) ní óguné. Zía úku ledre kídí, 'Mongú 'yì, máówo bú bi ndeke ndaá 'bì ené royì wá. Abú ó'do éyì wá áyí fú lá 'dí'biógú éyì e gí yáká, záyì ndìsiyì kpá kótrù éyì miánu gí do bi bì 'díyì éyì doa yì wá ní. 25 Ngìriyì mengì máa ne, zíma ótoécì kēsì eyì simi káṅgá. Lúró aka ba tí kací sílìyì bì kóo ódó kíe ní.’

26 “Mongú 'yì ené ya zía ní, 'Áyí bisinyí 'yì kpá 'yì ngìdri. Ówo bú mándìsì 'dí'biógú éyì e gí yáká bì máó'do máa wá ní, zíma ndìsimá kpá kótrù éyì miánu gí do bi bì má'díyì éyì doa wá ní. 27 Áyí kóo ndéré kí kēsì amá née óto a zía méngì moko zíma gí ro zíma ndá'baógumá ndíki a ngboró go.’

28 “Zí mongú 'yì née úku ledre kídí, “Dí'bisé álfu kíe'do (1,000) née gí zía 'dá'ba zise í'bí a zí wo bi nì kí álfu zíne sokó (10,000) ní. 29 Gí zía 'yì bì kí éyì zíne ní, Lomo nì í'bí yata éyì e zía, zía nda ídíne kí tù'dù éyì e zíne kíngaya. Tí lá 'yì máa wo bì éyì ndaá 'bì ené zía wá ní, owù a bì zía ní, niyì 'dí'bióyó a gí zía 'dá'ba. 30 'Yì 'bì moko máa wo bì moko ndaá simi a wá née, 'dí'bisé wo,

zise úcuógu wo simi mütuluru sága kí'dí bi ini ni gú ídí kí náná do so 'yì gi zí éyì miówo ní.'

Yésu ni 'dəcì ngbanga 'yì e kacì miméngì ledre eyé

³¹ “Simi bi Owù 'bi 'Yìma'dí ni ndá'baógu kí mongú roko'buné káa do Ngére kí maláyika e ené ní, ni ndìsì do kítì ngére ené kí roko'bu bi gi komo ere ní. ³² Zía ndóloyóko rìkì sì do 'yìma'dí e za mbá kó'dùne, zía ndìsìné ífi simiyé káa zí 'yì 'bá'bá kábirìkì e ndìsì ífi simi ína e kí kábirìkì e ní. ³³ Nì óto kábirìkì e do sílìne 'bi ánu, zía óto ína e 'bi eyé do ngelì.

³⁴ “Née ní, Ngére Yésu ni úku ledre zí yée ga bi do sílìne 'bi anú ní kídí, ‘Sée ga bi Babá í'bí úndru go zise ní, ógusé mu 'dí'bi úndru bi Lomo yemeomo gi rosé 'be 'bi ené kú 'desì 'dá'dá gi zí Lomo kí ótoógu do sogo kángá ba ní ní.

³⁵ Gi zía simi bi kóo mááyí kí 'bú ní, zise í'bí éyì miánu zíma, simi bi mááyí kí kodró ní, zise í'bí iní miéwé zíma, simi bi mááyí káa zí 'yì lóngó ní, zise 'dí'bi máa simi sümü. ³⁶ Mááyí do lerì bongó, zise í'bí bongó zíma. Mááyí kí ndiyá, zise ndìsìsè cigíma. Onzóní máa simi sùgìni, zise ndìsì ógusé lúru máa.’

³⁷ “Née ní 'yì ga bi ndìsìní méngì ledre ga bi Lomo ili yée ní niyí úkulúgu ledre kídí, ‘Ngére, áyí kóo kí 'bú kí be 'di bi zize í'bí éyì miánu zíyì ní, togù mbú kí kodró royì kí be 'di bi zize í'bí iní miéwé zíyì ní? ³⁸ Áyí kóo káa zí 'yì lóngó 'da bi zize 'dí'bi yì simi sümü ní, togù mbú do lerì bongó kí be 'di bi zize í'bí bongó zíyì ní. ³⁹ Útú

kóo ndíyá togú mbú onzóní yìì simi sígìni zíze ndéréze lúru yìì ní kí be 'di?'

40 “Ngére Yésu ni úkulúgu ledre kídí, ‘Máúku zíze ma'díi, ledre ga bi za mbá ndìsìsé méngì yée zí 'yì amá e ga bi ngárá ndaní kí ledreyé owóowó wá ní, méngìsé née zíma.’

41 “Ni úku ledre zí 'yì ga bi do sílìne 'bi ngelì ní kídí, ‘Ìnyìsé gì romá íri sée 'yì ga bi Babá ndaá kí rokinyi gì zíze wá ní. Bi esé ni go mongú pho'du bi kotúomoní gì ro ngére 'bi bìcayi lomo e kí maláyika ené e za fí ní. 42 Gì zía simi bi mááyí kí 'bú ní, í'bísé éyì miánu zíma wá, mááyí kí kodró, í'bísé iní miéwé zíma wá, 43 simi bi mááyí 'yì lóngó ní, 'dí'bísé esé máa simi sùmù wá, mááyí do lerì bongó, í'bísé esé bongó zíma wá. Mááyí kí ndíyá zíma kpá ídíma simi sígìni, ógùsé esé lúru máa wá.’

44 “Niyí kpá úkulúgu ledre kídí, ‘Ngére, áyí kóo kí 'bú togú mbú kodró, zíyì ídíyì 'yì lóngó ní kí be 'di? Áyí kóo do lerì bongó togú kí ndíyá, togú mbú simi sígìni ní 'da, bi zíze ógùzé lúru yìì wá ní?'

45 “Ngére ni úkulúgu ledre kídí, ‘Máúku zíze ma'díi 'yì amá ga bi ledreyé ndaá owóowó wá, bi ngárá sákásé yée wá ní, sákásé esé kpá máa wá.’

46 “Nda gì ore niyí úçu bìsinyí 'yì e simi 'do'dó bi odu a ndaá ní, tí lá bìlámá 'yì e niyí ndéré 'bi eyé simi rokinyi bi za fí ní.”

26

Yemení ledre gî ro úfu Yésu

(Lúru kpá Mária 14:1,2, Lúka 22:1,2, Yiwáni 11:45-53)

¹ Simi bi Yésu ukuonzó ledre ga bi ndişi úku yée née go mbá ní, zía ñnyiné úku ledre zí 'yî lódú kacíne e kídí, ² “Káa zí bi ówosé go bilámáne kídí sîndî kadra 'bi Ayímbi Umbuokpó* ni go kílondó sogo a re ní, née go kpá sîndî kadra bi niyí í'bi ngbángá Owú 'bi 'Yíma'dí simi a zí ezeokóga phéphéonzo wo do mingbungbu kágá ní.”

³ Kpá cîkî simi sílî bi kóo née ní, zí manda ga bi 'bi 'yî 'dáná éyî e kpá kí ngíti géyî mingburoko 'yî 'bi Yúda e yóko royé 'be 'bi ngúru mongú 'yî 'dáná éyî kí ñriné Kayáfa,† ⁴ yokoní royé yéme ledre gî ro 'dí'bi úgu Yésu úfu wo 'dá'ba. ⁵ “Tí lá ndazé 'dí'bi wo simi sílî 'bi ayímbi wá, káa bi 'yî e niyí zîngi.”

Lefení sù'bú do Yésu simi Beteníya

(Lúru kpá Mária 14:3-9, Yiwáni 12:1-8)

* **26:2** 26:2 Ayímbi Umbuokpó: Ni sîndî kadra bi Yúda e ndişini sómúndiki ledre bi kóo Ngére Lomo okpó gî do 'be 'bi eyé e ufu owú 'bi eyé e wá gî zía bi oróni sáma owú kábîřîkî ro kágá mbotu eyé e ní. Zía kóo 'di'biogu yée gî simi Ízibiti gî simi 'do'dó bi kóo niyí simi a ní. Ólo Ólúógú 12:14-17. † **26:3** 26:3 Mongú 'yî 'dáná éyî: Mongú 'yî 'dáná éyî romo do manda 'bi 'yî 'dáná éyî e zí Lomo. Ndişi lengbe ólú dujú ne simi 'diçî bi Mongú Bi 'bi Lomo simi 'Diçî 'bi Lomo ní gî ro 'dáná éyî zí Lomo kí'di kéri simi simibi kîé'do. Ndişi 'dí'bi sáma bangá bi ongoonzóni gî ro 'dáná a zí Lomo ní ólú kîe 'diçî ñri gî ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bi 'yíma'dí e.

⁶ Simi bi kóo Yésu ni simi Beteníya 'be 'bi ngíti o'do kí ìrìné Simúna bi kóo kí sáamá roné ní, ⁷ zí ngíti kára óguné kí sù'bù mindonyo bi ugúní kí tú'dù kèsì ní simi kúkú, zía dùdù a mbá do Yésu simi bi ni mindísiné dongará 'yì lódù kacine e ánu éyì ní.

⁸ Simi bi 'yì lódù kací Yésu lurúní kára née kí léfe sù'bù kenée ní, zí bi sínýíne royé zíye úku ledre kídí, “Kára née lefe sinyi nda sù'bù née bi kenée gí ro 'dì?” ⁹ Zíye kpá úku ledre kídí, “Niyí kóo úgúoyó sù'bù née kí tú'dù kèsì do ífi báyi a zí 'yì lerì e.”

¹⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ndásé sinyi irì kára née wá, mengì bilámá ledre go zíma. ¹¹ 'Yì lerì ga bi ndísisé úku ledreyé née, ásé ídí kéye kací kadra mbá, tí lá máútúásá lolù ídí kése kací kadra e mbá wá. ¹² Simi bi kára née lefe sù'bù domá ní, yeme née umbumá gí ro óto a. ¹³ Máúku zíse ma'dí, kí'dí bi 'yì e niyí go ndísi úku bilámá ledre 'bi Lomo do sogo kángá mbá ní, ledre bi kára née mengì zíma née niyí ndísi úkuógu a do ndísi 'yì sómúndíki ledrea gí roa.”

*Yúda Keriyóta yeme ledre gí ro úfu Yésu
(Lúru kpá Mária 14:10,11, Lúka 22:3-6)*

¹⁴ Zí ngúru 'yì lódù kací Yésu bi ndísiní ndólo a Yúda Keriyóta ní ìnyíné ndéréne zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní, ¹⁵ zía ndú'yú yé kídí, “Togú máí'bíogù wo go zíse ní, éyì bi ásé í'bí a zíma ní 'dì?” Zíye ólo kèsì cì kèrì a doa sokó í'bí a zí Yúda. ¹⁶ Tónóne simi sındí kadra máa bi kóo née ní, zí Yúda ndísiné gámásó'do bilámá mìsi'di bi gí ro 'dí'biogù Yésu doa zíye.

Yésu anuní odu éyì miánu kí 'yì lódú kacíne e (Lúrú kpá Máraiko 14:12-21, Lúka 22:7-13, Yiwáni 13:21-30)

¹⁷ Simi mizefì sǐlǐ 'bì Ayímbe bi ndìşiní ndólo a 'De'dì ndaá ní,‡ zǐ 'yì lódú kací Yésu óguyé ndú'yú Yésu kídí, “Íli zíze ndéréze yéme éyì miánu zǐyì gǐ ro Ayímbe Umbuokpó 'da?”

¹⁸ Zǐa úkulúgu ledre zǐye kídí, “Ídísé ndéré zǐ ngíti o'do simi gara 'dáa zǐse úku ledre zǐa kídí, “Yì 'dódo ledre uku yaá şındǐ kadra ni go gbóo. Mááyí ógu kí 'yì lódú kacíma e ánu Ayímbe Umbuokpó zǐyì 'be ona.’ ” ¹⁹ Zǐ 'yímikása ga gére née ndéréye yéme éyì miánu 'bì Ayímbe née íri tí káa zǐ bi Yésu uku zǐye ní.

²⁰ Simi bi nda go kí tagá ní, zǐ Yésu tónóye ánu éyì kí 'yì lódú kacíne ga bi sokó doa gbre ní. ²¹ Simi bi niyí go ánu éyì miánu ní, zǐ Yésu úku ledre zǐye kídí, “Máúku zǐse ma'díi, ngúrusé ni í'bì ngbángáma zǐ ezeokóma e.”

²² Zǐ ledre née sínýíne royé, zǐye tónóye ítí kangú gǐ royé kídí, “Wo bi ni ma'díi ní, Ngére, ndaá 'bì ené máa wá.”

²³ Zǐ Yésu úkulúgu ledre zǐye kídí, “Kpá tí akpa ngúrusé bi ndìşizé éşì kótru şǐlǐze kéne simi éyì miánu ní ni í'bì ngbángáma ne. ²⁴ Owú 'bì 'Yíma'dí, ni ndéré tí káa ledre bi ekéní gǐ roa ní. Tí lá mongú 'do'dó ni ídí zǐ 'yì bi ni í'bì

‡ **26:17** 26:17 Ayímbe bi ndìşiní ndólo a 'De'dì ndaá: Ayímbe máa wo née ndìşì lengbe 'dí'bi sǐlǐ ñnyì doa gbre, ndìşì tónó kí Ayímbe máa wo bi Umbuokpó ní Yúda e ndìşiní sómúndíki şındǐ kadra bi kóo Lomo 'di'bioyó yé gǐ simi Ízibiti simia ní. Ólo Ólúógu 12:17-20.

ngbángáma Owú 'bí 'Yìma'dí ní. Nì kóo ídí zía bilámáne togú ndikioguní wo wá ní.”

²⁵ Zí Yúda bí nì í'bí ngbángá Yésu ní úku ledre kídí, “Wo bí ma'díí ní, 'yì 'dódo ledre, ndaá 'bí ené máa wá.”

Yésu ya zía ní, “Tí yìi.”

²⁶ Simi bí niyí ndìsì ánu éyì ní, zí Yésu 'dí'bí ambata, zía í'bí mbófo éyì zí Lomo gí roa, zía 'déweífi simi a zía í'bí a zí 'yì lódú kacíne e, zía úku ledre kídí, “Ba kuru'bumá, ídísé 'dí'bí a zise ánu a.”

²⁷ Gí do kací nées, zía 'dí'bí kó'do, do í'bí mbófo éyì gí roa zí Lomo, zía í'bí a zíye, zía úku ledre kídí, “Sée mbá ídísé éwé a.” ²⁸ Née sámamá bí nde'yì bí káa do miyéme ledre dongarásé kí Lomo gí ro zía ótoómo lúyú ledre esé ní. ²⁹ Gí do kací éyì miánu, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Utúasázé lolu éwé le'yì kóró kése káa zí wo ba wá, gí simi sındí kadra bí azé éwé mikánda éyì kése 'be 'bí Babá ní.”

³⁰ Simi bí ukuní ke'bí ní, zíye ndéréókpóye do Landa Olíva.

Yésu ya Pétero nì ási gí roné

(Lúrú kpá Mária 14:27-31, Lúka 22:31-34, Yiwáni 13:36-38)

³¹ Nda nées ní, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Kí ndulu ba, ásé ási gí romá mbá, káa zí bí nì miékéne kídí,

“ ‘Mááyí úfu 'yì 'bá'ba kábiri'kí e,
zì kábiri'kí e ngásá báyi royé mbá.’

³² Tí lá, gi do kací bi mááyí úrú gi simi umbu ní, mááyí ógu ndéréútu romá máa 'dá'dá zise simi kángá bi Galiláya ní.”

³³ Zí Pétero úkulúgu ledre zía kídí, “Abú lafúma e niyí ngásáómo yíi mbá yá, máótoómo yíi wá.”

³⁴ Yésu ya zía ní, “Máúku zíyí ma'díi, kí ndulú ba ní, 'dá'dá zí ngono kí úcú koko, áyí ási gi romá kídí ota.”

³⁵ Tí lá zí Pétero úkulúgu ledre kídí, “Togú kpá umbu yá, máótoómo yíi wá.” Zí ngíti géyí lafúga ga bi 'yí lódú kací Yésu ní uku a kpá mbá kenée.

*Yésu nderení kí 'yí ené e simi Getesemáni
(Lúru kpá Mária 14:32-42, Lúka 22:39-46)*

³⁶ Zí Yésu ìnyiyé kí 'yí lódú kacíne e gi ore ndéréye simi ngíti bi kí ìrìné Getesemáni, zía úku ledre zí 'yí lódú kacíne ga gére née kídí, “Ndísìsé aka ona mááyí aka ndéré 'dá'dá 'dáa ìni ìni zí Lomo.” ³⁷ Zía ndólo Pétero e kí wotí Zebedíya e gbre, Yakóbo e kí Yiwáni zíye ndéréye kéye, zí simikozo kí sómú ledre tónóne méngí wo kíngaya. ³⁸ Zía úku ledre zíye kídí, “Mááyí go kí mongú lerí do mimbé'demá kíngaya 'dówúma ayí úkú gi zía geré miúkú. Ídísé ndísi kí komosé rosé.”

³⁹ Zía ndéré 'dóso roné cúku'dée 'dá'dá kenée, zía útúló'bu komoné bi ìni ìni zí Lomo kídí, “Babá, togú ni útúásáne kací komoyí yá, ndá ótoómo máa zíma 'dó'dóma wá. Tí lá ndaa ídí káa zí bi mállí máa ní wá, idí idí kací miyéme ledre eyí.”

40 Simi bi ini asá ini ní, zía ndá'balúgu roné zí 'yì lódú kacíne e. Ni ógụ ní, niyí yì eyé go mbá 'dú'du eyé. Zía ndú'yú Pétero kídí, “Útúásásé ó'bụ rosé zise ndísisé dilá kí owú sındí kadra kíé'do wá? 41 Ídísé ndísi ini ini zí Lomo zí komosé ídine rosé káa bi ásé útú simi lúyú ledre ke. Ílisé tí gị ro méngị ledre ga bi ma'díi ní, tí lá roko'bụ ndaá rosé wá.”

42 Zía kpá ndá'ba ándá roné ini ini káa zí gáa 'dá'dá ní kídí, “Babá, togụ ni miyéméné gị ro zíma 'dó'dóma té kí yá, idí mu méngị roné káa zí bi íli ní.”

43 Simi bi nda'baogụ ní, zía ndíki yée kpá mi'dú'duyé, gị zía ko'dóní gị zí 'bí go míkó'dó.

44 Zía kpá ndá'balúgu roné ini ini zí Lomo. Née kóo go ota mindéré a ini ini zí Lomo, uku kpá fú ledre bi kíé'do ba ní.

45 Zía ndá'baoguné úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, “Ásé aka yì esé fú lá 'dú'du 'dówúrosé? Lúrúsé go, sındí kadra ni go gbóo do í'bí ngbángá Owú 'bi 'Yíma'dí zí 'yì lúyú ledre e.

46 Ìnyíógusé mu zíze ndéréze. Lúrúsé aka, wo bi í'bí ngbángáma ní ni girí go ógụ née.”

'Dì'biní Yésu

(Lúru kpá Máriaiko 14:43-50, Lúka 22:47-53, Yiwáni 18:3-12)

47 Simi bi Yésu ni aka cìkì ndísi ódro ní, zí Yúda bi ngúru 'yì gị dongará 'yì lódú kací Yésu ga bi kóo sokó doa gbre (12) ní óguné. Ogúní kóo kí tų'dú 'yì e mbá kí mngburoko maku e kí ngbóndó e do síllye. Manda ga bi 'bi 'yì 'dáná

éyì e kí ngíti géyì mingburoko 'yì e kasaní yée ye. ⁴⁸ Yúda ma'dáa yemeomo ledre go kíye kídí, “Yì bì mááyì ndéré geré fáka wo í'bí mandá zía ní, née go wo, ídísé geré 'dí'bi wo.” ⁴⁹ Zí Yúda ndéréne geré mbí zí Yésu, zía fáka Yésu, í'bí mandá zía kídí, “Yì 'dódo ledre, mandá zíyì.”

⁵⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Ezegámá, méngì ledre bì ógù gì roa ní mu.”

Geré zí 'yì ga gére née óguyé 'dí'bi Yésu. ⁵¹ Zí ngúru 'yì lódú kací Yésu lálaógu mongú maku lágá 'dəcì mbílí ngúru 'yì 'bì moko 'bì mongú 'yì 'dáná éyì e kíe.

⁵² Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Ótolúgu mongú maku eyì née do biné, gì zía 'yì ga bì mbá úfu 'yì kí mongú maku ní, niyí úfu yée kpá kí mongú maku. ⁵³ Ówo eyì bì kídí, togú mándólo Babá yá, nì geré kásaógu tú'dú maláyika e 'dii sáká máa ní wá? ⁵⁴ Tí lá togú máméngì go kenée ní, ledre bì miéké kúrú Lomo uku kídí nì méngì roné zíma kenée ní, nì nda ídí káa do ma'díi káa be 'dì?”

⁵⁵ Zí Yésu úku ledre zí 'yì ga bì oguní 'dí'bi wo née kídí, “Éyì bì ógusé kí maku e kí ngbóndó e 'dí'bi máa gì roa káa zí éyì bì málúyú ledre ní 'dì? Mándìsì 'dódo ledre simi 'Dìcì 'bì Lomo kací kadra mbá 'dí'bisé máa wá gì zí 'dì? ⁵⁶ Tí lá éyì née méngì roné kenée gì ro zí ledre ga bì kóo nébì e ukuní yée ní ídíye ma'díi.” Nda née ní, zí 'yì lódú kacíga ngásá báyi royé mbá.

Oguní kí Yésu kó'dú Kayáfa

(Lúru kpá Mária 14:53-65, Lúka 22:54,55,63-71, Yiwáni 18:13,14,19-24)

⁵⁷ Zí 'yì ga bì 'dí'bi Yésu ní 'dí'bi wo ndéré kíe 'be 'bì Kayáfa mongú 'yì 'dáná éyì e, kídí bì 'yì 'dódo lorù e kí ngítì géyì m̀ngburoko 'yì e kotruní royé ní. ⁵⁸ Tí lá, zí Pétero útúne do kacíye g̀ gbála g̀ zíye ndéré ólúye kí Yésu do ligá ngbanga 'bì mongú 'yì 'dáná éyì. Zí Pétero ólúne ndìshìné dongará 'yì ga bì ndìshìní óndó mbotù ore ní g̀ ro lúrú ledre bì niyí ógù méngì a kíe ní.

⁵⁹ Zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kí m̀ngburoko 'yì 'dècì ngbanga e ndìshiyé gámásó'do ledre bì g̀ ro úkuóto a ro Yésu g̀ ro zíye úfu wo g̀ roa ní. ⁶⁰ Tí lá ndikiní eyé lúyú ledre roa wá, abú tú'dú 'yì e oguní g̀ ro trótro ledre roa kí ranga.

Odu a zí 'yì e gbre óguyé ⁶¹ úku ledre kídí, "O'do ba úku ledre kídí, 'Mááyí ndúrù 'Dìcì 'bì Lomo, zíma úbúlúgu a simi s̀lì ota (3).'"

⁶² Zí mongú 'yì 'dáná éyì née ìnyìné 'dága úku ledre zí Yésu kídí, "Ledre ndaá tarayí zíyì úku a kací ledre ba wá? Úwú eyì ledre bì 'yì ga gére née niyí ndìshì trótro a royì née wá?" ⁶³ Tí lá Yésu ìtì ené e wá.

Zí mongú 'yì 'dáná éyì úku ledre zía kídí, "Mándú'yú ba yì do komo Lomo. Ídí úku ma'díi zize, áyí Kírèsìto bì ni Owú 'bì Lomo ní?"

⁶⁴ Yésu ya zía ní, "Ì, tí káa zí bì úku née. Tí lá máúku ba wo zise mbá, karanée áse lúrú Owú 'bì 'Yìma'dí kí ndìshì zí Lomo bì roko'bua ofu go ní do anú kpá kí ógù g̀ komo ere kpurú g̀ simi burungú."

⁶⁵ Simi bì mongú 'yì 'dáná éyì uwú ledre née kenée ní, zía lófo bongó g̀ roné kí m̀mbé'dekesì.

Zíá úku ledre kídí, “Uku sinyi ledre go, éyí bi ilizé ngíti géyí 'yí e zíye óguyé úku ngíti ledre gi roa ní ndaá lolu wá. Úwúsé tara sinyí bi uku née go cú kí mbílise. ⁶⁶ Sómúsé 'bi esé káa be 'dí?”

Zíye úkulúgu ledre kídí, “Utúasá go gi ro do úfu wo 'dá'ba.” ⁶⁷ Zíye ndísiyé údru súrú komo Yésu kí útru wo kí sílíye. Ngíti géyí sembíní 'bi eyé kóo wo misémbí. ⁶⁸ Kí ndísi ndú'yú wo kídí, “Bí úku yá née ni Kírésito ní, ambí oco yíi née ne?”

Pétero ási gi ro Yésu

(Lúru kpá Máriko 14:66-72, Lúka 22:56-62, Yiwáni 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Pétero ni kóo mindísiné dongará 'yí e do ligá kenée. Zí owúkára 'bi moko bi ore ní óguné úku ledre zí Pétero kídí, “Málúru káa zí áyí kpá ngúru 'yí bi kóo ndísiní gámá kí Yésu bi gi simi Galiláya ní.”

⁷⁰ Tí lá zí Pétero ítí kangú do komoyé ore mbá kídí, “Máowo amá ledre gi ro ledre bi áyí úku a née wá.”

⁷¹ Zí Pétero ñnyiné gi ore ndéréne tara mbotu gara, kí'dí bi ngíti owúkára lurúndiki wo zía úku ledre zí 'yí ga bi íri ní gi ro Pétero kídí, “'Yí née niyí kóo kí Yésu 'yí 'bi Nazeréta.”

⁷² Zí Pétero lólóbú kídí, “Do komo Lomo, máowo o'do née wá.”

⁷³ Kací ledre ba lu'bú kpá wá, zí ngíti géyí 'yí ga bi kóo mitóroyé ore ní óguyé úku ledre zí Pétero kídí, “Ma'díi, áyí ngúrúyé gi zía ndísi ódro káa zí 'yí 'bi Galiláya e ní.”

⁷⁴ Zía lólóbù kídí, “Do komo Lomo, máówo amá o'do née wá.”

Geré, zí ngono úcụ koko. ⁷⁵ Zí ledre bi kóo Yésu uku zía kídí, “Dá'dá zí ngono úcụ koko, áyí ási gi romá kí'dí ota (3) ní,” geré zí ledre née ngásáóguné simi Pétero. Gére zí simikozo méngi wo, zía olúóguné sága ndịsi ini ini kíngaya.

27

Yúda ingionzó roné

(Lúru kpá Mária 15:1, Lúka 23:1,2, Yiwáni 18:28-32)

¹ Nda go kí sí ndónó, zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kí ngíti géyi mingburoko 'yi 'bi Yúda e olúóguyé kí ledre bi kídí idíní úfu Yésu ní. ² Zíye ódó Yésu do 'dí'bi wo ndéré kie kó'dú Piláto bi ni ne gávana ní.

³ Simi bi Yúda Keriyóta bi i'bí ngbángá Yésu owo kídí 'decíní ngbanga Yésu go 'bi umbu ní, zí simikozo méngi wo zía 'dí'bi késí bi kóo i'bíní zía cị kẹrị a doa sokó (30) ní í'bílúgu a zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní kí ngíti géyi mingburoko 'yi e. ⁴ Zía úku ledre zíye kídí, “Málúyú ledre go zíma í'bí ngbángá 'yi bi ngára luyú ledre wá ní.”

Zí 'yi ga gére née úkulúgu ledre zí Yúda kídí, “Née ndaá lolu ledre ezé wá, née ledre eyí.”

⁵ Gi ore zí Yúda ónzóoto késí née cịkị simi 'Dịcị 'bi Lomo ore do ndá'bané ndéré ingionzó roné.

⁶ Zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní, 'dí'bi késí née gi bi, zía úku ledre kídí, “Kací lorụ utúasání bándáoto késí ba 'Dịcị 'bi Lomo ona wá gi zía née

késí sáma.” ⁷ Née ní zíye 'dí'bi késí née ndéréye úgú bi kíe gí zí 'yì ó'bó pheṛé gí ro ndìsì óto umbu 'yì lónḡó e simi a. ⁸ Née sị ledre bi ndìsini ndólo bi née gí zía zaá gí karaba kídí Yáká Sáma ní. ⁹ Zí ledre bi kóo nébì Yeremáya uku ní ídine ma'díi, “Zíye 'dí'bi komo késí bi kóo cì kẹrì a doa sokó (30), née késí bi 'yì 'bi Isiréle e nḡunḡuní ledre a í'bí a gí roa ní, ¹⁰ zíye 'dí'bi késí née ndéréye úgú bi kíe gí zí 'yì ó'bó pheṛé káa zí bi Ngére Lomo uku zíma ní.”

Yésu do nḡbanga kó'dù Piláto

(Lúru kpá Mária 15:2-5, Lúka 23:3-5, Yiwáni 18:33-38)

¹¹ Simi bi oḡuní kí Yésu kó'dù Gávana Piláto ní, zía ndú'yú Yésu kídí, “Áyí mongú ngére 'bi Yúda e?”

Yésu ya zía ní, “Ìi, ni kpá tí káa zí bi úku née.”

¹² Simi bi manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí mḡngburoko 'yì 'bi Yúda e ukuotoní ledre roa ní, ìtì ené wá. ¹³ Zí Piláto kpá ndú'yú Yésu kídí, “Úwú eyì ledre bi niyí ndìsì trótro a royì née wá?” ¹⁴ Tí lá Yésu ìtì wá, uku gbawá bikẹrì ledre kací ledre bi ukuotoní roa ní. Zí tara Piláto ìdrìne gí zí ledre née mǐdrì kíngaya.

¹⁵ Kadra Ayímbi Umbuokpó e mbá, gávana ndìsì lengbe ótoómo kémbì 'yì gí simi síḡini wo bi tú'dù 'yì e gelení go mbá wo ní. ¹⁶ Simi sǐndí kadra máa née ní, ngíti o'do ni kóo bo simi síḡini ore 'yì méngì bisinyí ledre kí ìrìné Barába. ¹⁷ Née ní simi bi Piláto ndú'yú tú'dù 'yì ga bi

kotrúní royé ní kídí, “Yì bi ìlísé zíma ótoómo wo zíse gí simì sígìní ní náambi, Barába togú mbú Yésu bi ndìshìní ndólo wo yaá Kírésìto ní?”
 18 Gí zía Piláto owo bú kídí Yúda e otoní bisinyí mimbé'deyé ro Yésu gbékpíne zíye óguyé kíe kó'dúne ní.

19 Simi bi Piláto ni mindìshìné do kítì ngére ené ní, zí me'bea kákasa zía kídí, “Ndá óto sílìyì ro o'do bi luyú ené ledre wá née wá, gí zía bisinyí 'duru ogú ándá roné go domá gí ro ledre ené.”

20 Tí lá zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kí m̀ngburoko 'yì 'bi Yúda e 'dí'bi do tú'dú 'yì ga gére née kí ledre kídí idíní úku ledre gí ro do ótoómo Barába, do úfu Yésu 'dá'ba.

21 Zí gávana kpá ndúndu'yú kídí, “Yì ga bi gbre ba, 'yì bi ìlísé zíma ótoómo wo zíse ní náambi?”

Zí 'yì e ìnyiyé mbá úkulúgu ledre zía kídí, “Barába.”

22 Zí Piláto ndúndu'yú kídí, “Sara máídí nda méngì kí Yésu bi ndìshìní kpá ndólo wo Kírésìto ní go 'dí?”

Zíye ìnyiyé mbá úkulúgu ledre kídí, “Ídí phéphéónzo wo do m̀ngbúngu kágá.”

23 Zí Piláto ndú'yú yée kídí, “Gí ro 'dí? Ledre bi luyú wo ní 'dí?”

Tí lá zí tú'dú 'yì ga gére gbúrógbó tátá royé nda 'dá'dá kídí, “Ídí phéphéónzo wo do m̀ngbúngu kágá.”

24 Simi bi Piláto lurú 'yì e ayíní yì eyé go zínjí eyé, mbì éyì bi zíne méngì a ní ndaá ní, zía 'dí'bi iní lúgu sílìne kíe do komoyé ore. Zía úku ledre

kídí, “Misi'di umbu o'do née ndaá do sǐlǐma wá. Née yǐ ené ledre esé.”

²⁵ Zí 'yǐ e ǐnyiyé mbá úkulúgu ledre kídí, “Sáma a idí ndá'ba dozé kí owù 'bi ezé e.”

²⁶ Gi ore zía 'dí'biógu Barába gi simi sǐgǐni. Zía 'dí'biógu Yésu ócó wo, do ótoómo wo zíye ndéréye kí phéphé wo do mingbúngu kágá.

Asikíri e foloní Yésu

(Lúru kpá Mǎriko 15:16-21, Yiwáni 19:2,3)

²⁷ Zí asikíri ga bi 'bi gávana ní 'dí'bi Yésu ndéré kíe simi mongú bi eyé 'bi asikíri e zíye yóko royé mbá cigí a ǐri. ²⁸ Zíye í'diógu bongó 'bi Yésu gi roa 'dá'ba do esǐ mongú ngbángbá bongó eyé 'bi asikíri e roa, ²⁹ do kúrókú kǐni káa do komú esǐ a ro doa. Zíye í'bí ngbángbá do sǐlǐa káa zǐ 'bi ngére ní. Do ndǐsiyé útúye do ngúrú sǐndíye fólo wo kídí, “Ba, mongú ngére 'bi Yúda e.” ³⁰ Zíye ndǐsiyé údru súrú roa, do 'dí'bi ngbángbá bi gi do sǐlǐa née ndǐsiyé ócó wo kíe ro doa. ³¹ Simi bi folo asání wo go ní, zíye í'diógu mongú ngbángbá bongó bi gáa roa ní, zíye esǐlúgu bongó máa 'bi ené ní roa. Zíye 'dí'bi wo ndéréye kíe phéphé wo do mingbúngu kágá.

Yésu do mingbúngu kágá

(Lúru kpá Mǎriko 15:22-32, Lúka 23:27-43, Yiwáni 19:17-27)

³² Simi mindéréye, zíye ndíkíye kí ngíti o'do do misi'di kí ǐriné Simúna ndǐsi ógu gi simi gara bi kí ǐriné Kuréne ní. Zíye gága o'do née ǐmbí mingbúngu kágá 'bi Yésu. ³³ Zíye ndéréóguyé do landa bi ndǐsiní ndólo a Gologóta bi ini ledre

gi simi a kídí, “Cóngó do'yì ní.” ³⁴ Simi bi nderéoguní do landa née íri ní, zíye í'bí le'yì kóró bi lefení kágá simi a ní zí Yésu idí éwé a gi zí okó éyì miówo. Tí lá simi bi ewéuzu ní, zía ási ené kí éwé a. ³⁵ Simi bi phephéní wo go do mingbúngbu kágá ní, zíye ónzó gbégbé* ífi báyi bongó ené e kíe dongaráye. ³⁶ Zí asikíri ga gére née ndéré ndìsiyé bi ndìsi lúrúkása wo. ³⁷ Zíye ékéóto ledre bi ufuní wo gi roa ní gá doa 'dága kídí, BA YÉSU, MONGU NGÉRE 'BI YUDA E. ³⁸ Phephéní kóo kpá 'yì ugu e gbre kéne simi sɛndì kadra máa née. Kémbì a do sílì Yésu 'bi anú, ngítì a do ngelì. ³⁹ Zí 'yì ga bi ndìsiní ndéré kací misi'di gi ore ní ndìsiyé úku sínayi ledre zí Yésu, kpá kí ndìsi lágá doyé, ⁴⁰ kí ndìsi úku ledre zía kídí, “Úku yaá née ni ógu ndúru 'Dìcì 'bi Lomo zíne úbúlúgu a simi sílì ota, togú áyí tí Owú 'bi Lomo ma'díi yá, idí mu yómo royì, zíyì ndítíoguyì gi do mingbúngbu kágá girí bi yáa.”

⁴¹ Zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní kí 'yì 'dódo lorù e nda kí mingburoko Yúda e ndìsiyé fólo wo kpá kenée. ⁴² Zíye ndìsiyé úku ledre kídí, “Nì 'yì yómo 'yì e, tí lá utúasá yómo roné wá gi zí 'di? Nì kpá mongú ngére 'bi Isiréle e. Idí mu ndítíogú gi do mingbúngbu kágá girí, zize ngúngu ledrea. ⁴³ Ndìsi úku ledre kídí, ‘Mááyí Owú 'bi Lomo.’ Née ni 'yì bi ngunu ledre 'bi Lomo go ní. Lomo idí mu yómo wo cakaba togú Lomo ìli wo bú ní.” ⁴⁴ Kpá kenée, gba 'yì ugu

* **27:35** 27:35 Ónzó gbégbé: Ba misi'di bi kóo Yúda e ndìsiní géle 'yì kíe gi moko 'bi Lomo ní.

ga bi phephení yée kéye ní, zíye kpá ndìsiyè ùrú
kese doa.

Ledre gì ro umbu Yésu

*(Lúru kpá Mária 15:33-41, Lúka 23:44-49,
Yiwáni 19:28-30)*

⁴⁵ Nda gì ore née ní, ni ndéréógu kí yana kadra
ní, zí m̀t̀uluru útúne simi gara ore m̀b̀ú bi
oṅó wá zaá gì simi s̀nd̀i kadra ota kí tagá.

⁴⁶ Simi s̀nd̀i kadra ota (3) kí tagá née ní, zí
Yésu gbúrógbóne 'dága kídí, "Ilóyi, Ilóyi, Lìma
sabakatani?" Ledre gì simi a kídí, "Lomo amá,
Lomo amá, ótoómo máa gì zí 'dì?"

⁴⁷ Simi bi ngíti géyi 'yì ga bi niyí m̀t̀royé ore
uwúní ledre ba ní, zíye úku ledre kídí, "Ni go
ndólo Ilíya."

⁴⁸ Zí ngíti 'yì gì dongará 'yì ga bi gáa ore ní
geré ngásáne 'dì'bi katúu. Zía ónzó a bu simi
m̀ndogó le'yì kóró do ésióto a do kágá ndéré ḱe
óto a tara Yésu gì ro zía m̀b̀lú a. ⁴⁹ Zí ngíti géyi
'yì e úku ledre kídí, "Idízé ótoómo wo ngúcuné.
Zíze aka lúru a togú Ilíya ni ógu yómo wo yá."

⁵⁰ Gì do kací bi Yésu gbúrógbó andá kpá roné
kí kúrúne 'dága ní, zía ótoómo 'dówúne.

⁵¹ Simi s̀nd̀i kadra bi kóo née, zí mongú mbílí
bongó bi ingí 'deciní simi 'Dìcì 'bi Lomo ḱe ní,
lófo ifi siminé gberé gbre kú gì 'dága gì bi. Zí do
sogo káṅgá kizíné landa e kí ifi báyi simiyé. ⁵² Zí
bi ga bi zí 'yì ga bi kóo uyuní go 'desí ní ndókoyé.
Zí 'yì ga bi ṅuṅguní ledre 'bi Lomo go ní úrúye
gì simi umbu do ídíye tr̀d̀r̀. ⁵³ Zíye ólúóguyé

gi simi bi. Nda gi do kací a bi Yésu urú gi simi umbu ní, zí 'yì ga gére née ndá'balúgu royé simi Yerusaléma zí tú'dú 'yì e lúru yée cù kí komoyé tridri.

⁵⁴ Simi bi mongú 'yì 'bi asikíri e kí asikíri ené ga bi ndişiní óndó Yésu simi bi bi otoní wo simi a lurúní kí'di kánga kí ledre ga bi menginí royé mbá ní, zí ngiri útúne simiyé kíngaya, zíye úku ledre kídí, “Ma'díi, ni yì ené tí Owú 'bi Lomo.”

⁵⁵ Tú'dú kará ga bi oguní kí Yésu gi simi kánga bi Galiláya ndişiyé sáká wo kí éyí bi ili ní, niyí kóo mitóroyé ndişì lúru kasa bi gi gbála.

⁵⁶ Dongará kará ga gére née kóo Maríya bi gi simi gara bi kí iriné Magidála ní, Maríya bi mbágá Yakóbo e kí Yoséfa, nda kí mbágá Yakóbo e kí Yiwáni.

Otoní bi zí Yésu

(Lúru kpá Mária 15:42-47, Lúka 23:50-56, Yiwáni 19:38-42)

⁵⁷ Ni ndéréogú kí tagá ní, zí ngiti o'do kí iriné Yoséfa ni 'yì bi kí tú'dú éyí zíne ní óguné gi simi gara bi ndişiní ndólo a Aramatáyo ní. Ni ngúru 'yì lódú kací Yésu. ⁵⁸ Zía ndéréne ndú'yú Piláto idí ngungu a zíne 'dí'bi umbu Yésu ndéré óto a. Zí Piláto úku ledre do í'bí umbu Yésu zía. ⁵⁹ Zí Yoséfa 'dí'bi umbu Yésu yeme a simi bilámá bikenyi mbíli bongó, ⁶⁰ ndéré káe óto a simi mikánda bi ené bi iciomo gi roné simi landa ní. Zía gbúrúgbuóto mongú misisilekpe tutú ngbuturú tara bi ma'dáa do ndéréokpóne.

⁶¹ Maríya bi gi simi Magidála nda kí ezené

Mariya niyí kóo mindìsiyé íri re kenée ndìsì lúru kása bi máa née.

Asikíri e ondóní bi bi zí Yésu ní

⁶² Kílondó a née kóo Sílí 'bi 'Dówúro, zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní kí Farusáyo e ìnyiyé ndéréye zí Piláto. ⁶³ Zíye úku ledre zía kídí, “Mongú 'yi, ledre bi 'yi ranga ba uku simi bi kóo ni aka tridri ní ngásáogú go simizé. Uku kóo ledre kídí, ‘Née ni úyu, gí do kací sílí ota zíne úrúne.’ ⁶⁴ Idí kása asikíri e zíye ndéré ndìsiyé sì bi íri óndó bi kí sílí ota (3) káa bi 'yi lódú kacíga niyí ógú úgu umbua zíye úku a zí 'yi e kídí urú go gí simi umbu. Ranga máa wo née ni nda ánga zía sínýíne rómo gí do yée ga bi kóo 'dá'dá ní za mbá.”

⁶⁵ Zí Piláto úku ledre zíye kídí, “Dí'bisé asikíri e mu zise ndérése óto yée ndìsì óndó bi née zaá bilámáne káa zí bi ásé ówo kací a ní.”

⁶⁶ Née ní zí ya'dá ga gére née ndéréye sì bi. Zíye kúrúru 'dútú tara bi née kurí, do 'dí'bióto asikíri e íri ndìsì óndó a.

28

Yésu urú gí simi umbu

(Lúru kpá Máriaiko 16:1-8, Lúka 24:1-12, Yiwáni 20:1-10)

¹ Akpa kí sì ndóndó simi sílí gí do kací Sílí 'bi 'Dówúro, zí Mariya Magídála kí ezené Mariya ìnyiyé ndéréye sì bi.

² 'Diya káa ní, zí mongú kì'dì kánga méngì roné, zí maláyika 'bi Ngére Lomo óguné gí komo ere gbúrúgbuoyó tutú bi otoní ngbuturú tara

mbotu bi bi zí Yésu ní 'dá'ba, do ndìsìné gá do tutú nées. ³ Zí simi komo maláyika nées ndìsì ríríne ganya ganya ganya káa zí mi'bílé'be iní ní, zí bongó bì roa ní ídíne bìkenyíne kpílélé. ⁴ Zí asikíri ga bì otoní yée ndìsì 'bá'bá bi nées ní ní, zí royé úyuné za mbá miúyu gí zí ngìrì, zíye ídíye káa zí éyí bì uyuní go miúyu ní.

⁵ Zí maláyika nées úku ledre zí kará ga gére nées kídí, “Ndásé esé éré ngìrì wá. Máówo bú kídí ndìsìsè gámásó'do umbu Yésu bì phephéonzóní wo do m̀ngb̀ngbu kágá ní. ⁶ Ndaá 'bì ené lolu ona wá, urú yí ené go káa zí bì kóo uku zíse ní. Ógusé mu lúru bi kací a kídí bì kóo otoní wo ní. ⁷ Ndérésé mu 'dì'diya úku a zí 'yí lódú kacíga kídí, 'Urú yí ené gí simi umbu go, ndéréókpó go zíse 'dá'dá íri simi kángá bì Galíláya ní. Ásé ndéré ndíki wo íri.' Nées ledre bì mááyí úku a zíse ní.”

⁸ Gí ore zí kará ga gére nées gb̀gb̀uóguyé gí simi bi gírì abú kí ngìrì royé yá, mimbé'deyé ni mi'dúcuné kí mongú rokinyi. Zíye ngásáye úku ledre nées zí 'yí lódú kacíga. ⁹ 'Diya káa ní zí Yésu ndíkíye kí kará ga gére nées. Zía úku ledre zíye kídí, “Mandá zíse.” Zí kará ga gére nées óguyé gbóo cigí a do útúye sí s̀ndíá oto úndrua.

¹⁰ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngìrì wá. Ndérésé mu úku a zí 'yí lódú kacíma e, zíye ndéréye simi Galíláya, niyí ógundíki máa íri.”

Asikíri ukuní ma'dí ledre gí ro miúru Yésu

¹¹ Simi bi kará ga gére nées niyí do misì'di mindéréye ní, zí asikíri ga bì otoní yée ndìsì

óndó bi bi zí Yésu ní ñnyiyé ndéréye simi gara úku ledre ga bi menginí royé íri ní mbá zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e ní. ¹² Simi bi manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e yóko royé kí ngíti géyi mingburoko 'yi eyé e yéme ledre bi yéé niyí méngi a ní, zíye úgú komo asikíri ga gére née kí tú'dú késí, ¹³ zíye úku ledre zíye kídí, “Ídísé úku a zí 'yi e kídí, “Yi lódú kacíga oguní kí nduluna zíye úgu umbua simi bi ásé 'dú'du ní.” ¹⁴ Togú gávana ni úwú ledre née yá, azé ódro zía utúasá méngi sée bisinyíne wá.”

¹⁵ Gi ore zí asikíri e 'dí'bi késí née, zíye méngi a tí káa zí bi ukuní zíye ní. Zí phanda ledre née ańgané tí kadra née dongará Yúda e ore mbá.

Yésu 'dodo roné zí 'yi lódú kacíne e

(Lúru kpá Máriko 16:14-18, Lúka 24:36-49, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bi 'yimikása e 1:6-8)

¹⁶ Nda gi ore zí 'yi lódú kací Yésu ga bi sokó doa kíe'do ní ñnyiyé ndéréye simi Galiláya do landa bi Yésu uku ledre a zíye ní. ¹⁷ Simi bi ogundikiní wo íri, zíye óto úndrua, tí lá ledre née utúasá ené kací komo ngíti géyi 'yi lódú kacíga wá. ¹⁸ Zí Yésu nda go óguné za gbóo cigíye zía úku ledre zíye kídí, “Babá i'bí úndru ledre ga bi komo ere kí yéé ga bi do sogo káńgá ona ní go mbá zíma. ¹⁹ Bi kenée ní, ídísé mu ndéré zí kífú 'yi e za mbá, zíse óyóló'bó yéé káa do 'yi lódú kacíma e, zíse bábátizí yéé kí ñri 'Bu, kí ñri Owú, nda kí 'Dówú Lomo. ²⁰ Ídísé 'dódo ledre zíye idíní óto úndru ledre ga bi máúku yéé zíse ní mbá. Ma'díi

mááyí ídí kése kací kadra mbá zaá gí simi bi
mááyí ndá'baógụ do sogo káṅgá ona ní.”

MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ E
Baka: MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ E New
Testament+

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Baka

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

9ebc1b62-650d-5302-9391-27a31d140102